

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)

ปริญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

วนศาสตร์

สาขา

คณะ

เรื่อง การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว
จังหวัดตราด

Local People Acceptance towards the Designation of Namtok Khlong Kaeo
National Park, Trat Province

นามผู้วิจัย นายอดิศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รongศาสตราจารย์สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.รชนี เอมพันธุ์, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย อรุณประการัตน์, D.Agr.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รongศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว
จังหวัดตราด

Local People Acceptance towards the Designation of Namtok Khlong Kaeo
National Park, Trat Province

โดย

นายอดิศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)

พ.ศ. 2555

อดิศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต 2555: การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้ง
อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม) สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และ
สิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์
สันต์ เกตุปราณีต, Ph.D. 208 หน้า

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรท้องถิ่น
ระดับการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยาน
แห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทน
ครัวเรือนที่อาศัยอยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำนวน 400 หัวหน้าครัวเรือน และ
ประมวลผลการศึกษาโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่า t-test และค่า F-test กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็น
ร้อยละ 50.5 และ ร้อยละ 49.5 มีอายุเฉลี่ย 41.10 ปี ราษฎรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูงสุดในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.69 คน มีภูมิลำเนาเกิดในอำเภอใดไร
มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 40.41 ปี มีอาชีพเกษตรกรรม มีที่ดินถือครองโดยเฉลี่ย 7.40 ไร่
มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนเฉลี่ย 196,920 บาท เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 88.7 มีส่วนร่วม
ในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ร้อยละ 79.0 มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมาก เคยได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว
ในอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ร้อยละ 84.8

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตก
คลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ
กระบวนการดังกล่าว ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน อาชีพหลัก จำนวน
การถือครองที่ดิน ลักษณะการครอบครองที่ดิน ที่ตั้งของที่ดิน รายได้ต่อปีของครัวเรือน การเป็น
สมาชิกกลุ่มทางสังคม การเข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การได้รับประโยชน์
จากการท่องเที่ยว และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Adisak Phusitwongsanuyut 2012: Local People Acceptance towards the Designation of Namtok Khlong Kaeo National Park, Trat Province. Master of Science (Forest Resource and Environmental Administration), Major Field: Forest Resource and Environmental Administration, Faculty of Forestry. Thesis Advisor: Associate Professor San Kaitpraneet, Ph.D. 208 pages.

Objectives of the study were to determine socio-economic characteristics of the local people, acceptance level and factors affecting the local people acceptance towards the designation of the Namtok Khlong Kaeo National Park, Trat province. The data was gathered by using designed questionnaires to interview 400 household heads or household representatives living around the National Park. Statistical analysis included percentage, mean, standard deviation, maximum value, minimum value, t-test and F-test at the 0.05 statistical significance level through statistical software package.

The results showed that the respondents were male and female in similar proportions with the values of 50.5 and 49.5 percent, respectively, the average age was 41.10 years. The most respondents graduated on high school level. The average number of household members was 5.69 people. They domiciled in Bo Rai district. The average settlement period was 40.41 years. The main occupation was agriculture. The average land holding was 7.40 rai. The average annual household income was 196,920 baht. The most respondent was social group member (88.7 percent). They participated in determining Khlong Kaeo border line of the national park (79 percent). They had knowledges of participation and forest resource conservation at high level. They mostly benefited from the national park tourism (84.8 percent). Local people acceptance towards the designation of the national park was at high level with mean score of 3.84. Regarding to local people acceptance, factors affecting the acceptance were age, education level, domicile, settlement period, main occupation, size of land holding, land holding characteristics, land location, annual household income, being social group member, training, knowledge about participation, receiving benefit from tourism and receiving news information.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก รศ.ดร.สันต์ เกตุปราณีต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผศ.ดร.ดรชนิ เอ็มพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความกรุณาปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ นายอโณทัย งามเสงี่ยม หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่ให้ความช่วยเหลือและประสานงานในด้านการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณราษฎรในท้องที่อำเภอบ่อไร่ที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม และให้ความร่วมมือด้วยดีในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมานและและคุณแม่เหมวรา ภูสิทธิ์วังसानุชิต ที่ได้กรุณาเลี้ยงดูอบรม สั่งสอนให้มีจิตใจฝักใฝ่รักการศึกษาเล่าเรียน พร้อมทั้งเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

อดิศักดิ์ ภูสิทธิ์วังसानุชิต
มีนาคม 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(9)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	6
อุปกรณ์และวิธีการ	71
อุปกรณ์	71
วิธีการ	72
ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์	80
สรุปและข้อเสนอแนะ	178
สรุป	178
ข้อเสนอแนะ	180
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	182
ภาคผนวก	190
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	191
ภาคผนวก ข ตารางความเชื่อมั่นในการทดสอบแบบสอบถาม	204
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	208

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลจำนวนประชากรในแต่ละตำบลของอำเภอปอไร่	59
2	การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	60
3	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายตำบล	76
4	จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร	82
5	จำนวน และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	85
6	จำนวน และร้อยละของลักษณะพื้นฐานทางสังคม	88
7	จำนวน และร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	91
8	จำนวน และร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	94
9	จำนวน และร้อยละของข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคม	97
10	จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	99
11	จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	101
12	จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านนโยบายของรัฐ	103
13	จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	106
14	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด	108
15	จำนวน และร้อยละ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มีประโยชน์หรือคุณค่าต่อชุมชนและตนเอง	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่นจำแนกตามอายุ	111
17	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ	112
18	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามอายุ	113
19	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามอายุ	113
20	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามอายุ	114
21	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติ จำแนกตามอายุ	115
22	เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา	117
23	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา	118
24	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ จำแนกตามระดับการศึกษา	119
25	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา	120
26	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามระดับ การศึกษา	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามระดับการศึกษา	122
28	เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	124
29	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	125
30	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	126
31	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	127
32	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	127
33	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	128
34	เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพหลัก	130
35	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพหลัก	131
36	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามอาชีพหลัก	132

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
37	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามอาชีพหลัก	133
38	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามอาชีพหลัก	134
39	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพหลัก	135
40	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน	137
41	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน	138
42	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน	139
43	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน	140
44	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน	141
45	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
46	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน	144
47	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามลักษณะการ ครอบครองที่ดิน	146
48	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน	148
49	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน	148
50	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามลักษณะ การครอบครองที่ดิน	149
51	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติ จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน	150
52	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามที่ตั้งของที่ดิน	152
53	เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้	154
54	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้	156
55	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามรายได้	157

สารบัญตาราง (ต่อ)

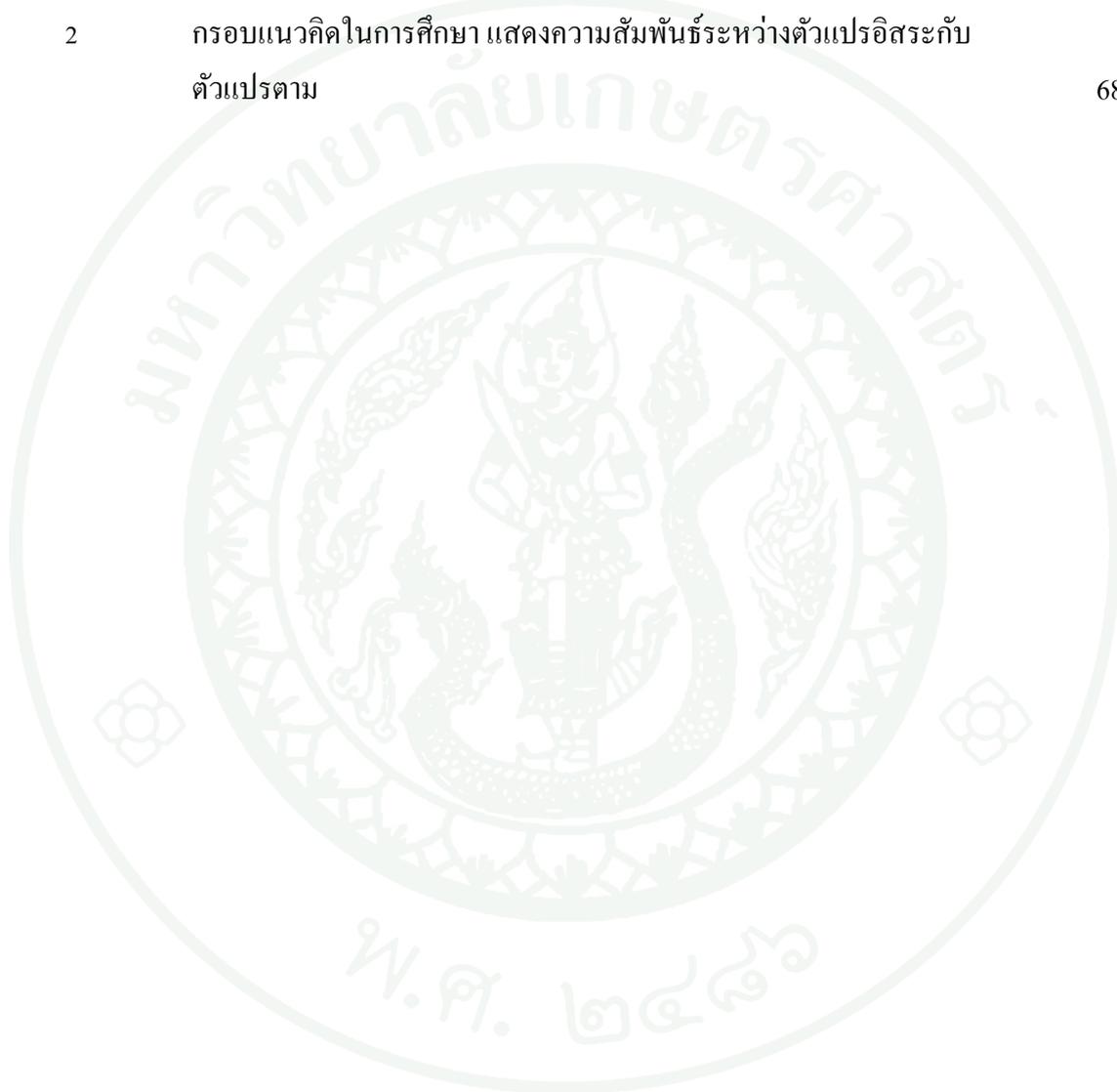
ตารางที่		หน้า
56	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามรายได้	158
57	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามรายได้	159
58	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติจำแนกตามรายได้	159
59	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน	161
60	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามการเข้ารับการฝึกอบรม	164
61	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ	166
62	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนและไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ	168
63	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	170
64	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	173
65	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน	175

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
66	เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวม จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน	177
ตารางผนวกที่		
ข1	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	205
ข2	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	206
ข3	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด	207

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่แสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	64
2	กรอบแนวคิดในการศึกษา แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม	68

การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

Local People Acceptance towards the Designation of Namtok Khlong Kaeo National Park, Trat Province

คำนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในอดีตขณะที่ทรัพยากรป่าไม้และที่ดินอุดมสมบูรณ์มาก มีศักยภาพสูงในการตอบสนองความต้องการทั้งในด้านเป็นแหล่งที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย แหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญที่ให้ผลผลิตไม้ ของป่า แหล่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อม รวมทั้งเป็นแหล่งที่ให้บริการ โดยเฉพาะการศึกษา วิจัย นันทนาการของมนุษย์ ทำให้การกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ มุ่งคำนึงถึงการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างความเจริญรุ่งเรืองของประเทศเป็นสำคัญ

ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ไปแล้วประมาณ 67 ล้านไร่ จากพื้นที่ป่าไม้ของประเทศที่มีถึงร้อยละ 53.3 ในปี พ.ศ. 2504 ลดลงเหลือร้อยละ 32.6 ในปี พ.ศ.2546 ทั้งนี้ ช่วงระหว่าง พ.ศ.2504-2532 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศลดลงในอัตราเฉลี่ย 2.9 ล้านไร่ต่อปี แต่ภายหลังจากนโยบายการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ ทำให้ช่วงระหว่าง พ.ศ.2532-2547 แนวโน้มการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของประเทศลดลงเหลือประมาณ 0.78-1.0 ล้านไร่ต่อปี อย่างไรก็ตาม พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยก็ยังมีไม่ถึงร้อยละ 40 ซึ่งเป็นระดับที่จะรักษาสมดุลของระบบนิเวศและเป็นฐานการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งป่าที่ปลูกทดแทนขึ้น ก็มีความอุดมสมบูรณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพน้อยกว่าป่าธรรมชาติอยู่มาก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

การสูญเสียพื้นที่ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าว นำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนนโยบายป่าไม้แห่งชาติครั้งสำคัญในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) รัฐกำหนดนโยบายให้รักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้ในรูปของป่าอนุรักษ์ อันได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอื่นๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยมีอุทยานแห่งชาติที่ได้รับการประกาศจัดตั้งแล้ว จำนวน 123 แห่ง เนื้อที่ประมาณ 37.7 ล้านไร่ โดยมีพื้นที่รวมคิดเป็นร้อยละ 11.6 ของพื้นที่ประเทศ และมีอุทยานแห่งชาติอีก 25 แห่ง อยู่ในระหว่างการเตรียมการประกาศจัดตั้งเนื้อที่ประมาณ 6.2 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.93 ของพื้นที่ประเทศ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2554)

การประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติในระยะแรก ๆ ดำเนินการโดยการจัดส่งเจ้าหน้าที่จาก ส่วนกลางออกไปทำการสำรวจจัดตั้งพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในภูมิภาคต่างๆ โดยที่ราษฎรและ องค์กรต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นมักจะไม่มีส่วนร่วมรับรู้การดำเนินการดังกล่าว จนกว่าจะมีการประกาศ จัดตั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์แล้วตามกฎหมาย ผลจากการที่ราษฎรในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมรับรู้แผนการ ดำเนินการของ รัฐ และไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตพื้นที่ที่จะดำเนินการประกาศจัดตั้งเป็น อุทยานแห่งชาติ ประกอบกับในบางครั้งเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจากส่วนกลางให้ไปทำหน้าที่ สำรวจจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ไม่ได้ทำการตรวจสอบสภาพการใช้ที่ดินป่าไม้บริเวณที่จะประกาศ จัดตั้งอย่างละเอียด ส่งผลให้อุทยานแห่งชาติหลายแห่งได้ประกาศเอาพื้นที่ที่มีชุมชนตั้งถิ่นฐานและ ทำกินอยู่แล้วไว้ในเขตอุทยานฯ ทำให้การจัดการพื้นที่ภายหลังการประกาศจัดตั้งมักไม่ได้รับความ ร่วมมือจากราษฎรและองค์กรท้องถิ่น

การยอมรับของราษฎรในท้องถิ่น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการ อุทยานแห่งชาติในระยะยาว ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอุทยานแห่งชาติกับราษฎรในหลายพื้นที่ ชี้ให้เห็นว่ารัฐไม่สามารถดำเนินการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแต่เพียงลำพัง โดยไม่ให้ความสำคัญ ต่อการยอมรับของราษฎรในท้องถิ่น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและระดับการยอมรับของ ราษฎรที่มีต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จะช่วยให้รัฐสามารถกำหนดนโยบายและมาตรการ ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดูแล พื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยส่วนรวมของประเทศได้อย่างเป็นระบบ และสามารถที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการ กำหนดมาตรการและแผนงาน ในการส่งเสริมความเข้าใจที่ดี และสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ในการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติได้อย่างเหมาะสม

อุทยานเขตน้ำตกคลองแก้ว เป็นอุทยานแห่งชาติที่ได้รับการประกาศจัดตั้งในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งถือว่าเป็นอุทยานแห่งชาติ 1 ใน 13 แห่ง ลำดับล่าสุดที่ได้รับการประกาศจัดตั้งในระหว่างที่ผู้วิจัย ทำการศึกษา โดยกล่าวได้ว่าอุทยานเขตน้ำตกคลองแก้ว เป็นอุทยานแห่งชาติที่ผ่านกระบวนการ ประกาศจัดตั้งที่ประสบอุปสรรคปัญหาจากข้อร้องเรียนของราษฎรในพื้นที่น้อยที่สุด จึงเป็นที่สนใจ ของผู้วิจัย ว่าราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่บริเวณประกาศจัดตั้งอุทยานเขตน้ำตกคลองแก้ว เกิดการยอมรับต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติได้อย่างไร มีสาเหตุมาจากปัจจัยอะไรบ้าง เพื่อ นำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอื่นๆ ต่อไป ในอนาคต และอาจเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับใช้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎร ในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติที่ได้รับการประกาศจัดตั้งตามกฎหมายแล้ว ให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะเศรษฐกิจ และสังคมของราษฎรท้องถิ่นที่อาศัยอยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของราษฎรท้องถิ่น ในการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ขอบเขตของการศึกษา

การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษากับราษฎรท้องถิ่นซึ่งอาศัยอยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจากราษฎรในท้องที่อำเภอโป่งไร่ จังหวัดตราด จำนวน 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลหนองบอน ตำบลช้างทุน ตำบลบ่อพลอย ตำบลนนทรีย์ และตำบลด่านชุมพล

นิยามศัพท์

การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ หมายถึง ระดับความคิดเห็นเชิงคุณค่าในเชิงบวกของราษฎร ต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว หมายถึง ที่ดินป่าเขาสมิง (ป่าคลองใหญ่และป่าเขาไฟไหม้) ในท้องที่ตำบลหนองบอน ตำบลช้างทุน ตำบลบ่อพลอย ตำบลนนทรีย์ และตำบลด่านชุมพล อำเภอโป่งไร่ จังหวัดตราด

อายุ หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปัจจุบัน

ราษฎรท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือนหรือบุตรของหัวหน้าครัวเรือน ในท้องที่อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ซึ่งมีเขตปกครองอยู่ติดกับเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

ระดับการศึกษา หมายถึง การได้รับการศึกษาชั้นสูงสุดของราษฎรในอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นสถานที่เกิดและอยู่อาศัยมาจนถึงปัจจุบัน หรือการย้ายถิ่นฐานมาจากท้องที่อื่น

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน หมายถึง ระยะเวลาเป็นจำนวนปีที่มีการตั้งถิ่นฐานมาจนถึงปัจจุบัน

การประกอบอาชีพ หมายถึง อาชีพหลักที่เป็นรายได้ของครัวเรือน

จำนวนการถือครองที่ดิน หมายถึง ขนาดของแปลงที่ดินซึ่งราษฎรครอบครองอยู่เป็นจำนวนไร่- งาน- ตารางวา

ลักษณะการครอบครองที่ดิน หมายถึง การได้มาของที่ดินซึ่งราษฎรได้ทำประโยชน์อยู่ในปัจจุบัน

ที่ตั้งของที่ดิน หมายถึง บริเวณที่ตั้งของแปลงที่ดิน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ หรือนอกเขตอุทยานแห่งชาติ

รายได้ต่อปีของครัวเรือน หมายถึง รายได้รวมของสมาชิกในครัวเรือนในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งได้มาจากการประกอบอาชีพ

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หมายถึง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือ หลายประเภท

การเข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง การได้รับโอกาสเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ หมายถึง การได้มีโอกาสเข้าร่วมกับเจ้าหน้าที่ หรือการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวเขตของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน หมายถึง โครงการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อส่งเสริมและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของชุมชนราษฎรในท้องถิ่นรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีความสามารถและมีความพร้อมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติให้เอื้อประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม หมายถึง การประเมินความรู้พื้นฐานของราษฎร เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในมิติต่างๆประกอบด้วย การตัดสินใจและวางแผน การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง การประเมินความรู้พื้นฐานของราษฎร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว หมายถึง การที่ราษฎรได้รับผลตอบแทนจากการที่นักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวชมในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น การขายผลิตภัณฑ์เกษตร การขายอาหาร การขายของที่ระลึก การบริการให้เช่าที่พัก การขับรถโดยสารขนส่งและการเป็นมัคคุเทศก์

การรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ หมายถึง การที่ราษฎร ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ข่าวเกี่ยวกับการป่าไม้ ทั้งจากการประชาสัมพันธ์ พบปะพูดคุย หรือเอกสารจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้

การตรวจเอกสาร

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มานำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการยอมรับ
2. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ
4. ข้อมูลของอำเภอป่าไร่ จังหวัดตราด
5. อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการยอมรับ

ความหมายของการยอมรับ

สำลี (2526) อธิบายถึงการยอมรับนวัตกรรมว่าเป็นการตกลงใจที่ยอมรับเอานวัตกรรมมาใช้แทนสิ่งที่เคยใช้อยู่เดิม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2530) กล่าวถึง การยอมรับหรือการรับเอาวิทยาการแผนใหม่ว่าหมายถึง กระบวนการที่หลังจากคนใดคนหนึ่งได้รับการแนะนำส่งเสริมพิจารณาแล้ว ในที่สุดอาจจะรับหรือไม่รับเอาวิทยาการแผนใหม่มาใช้ปฏิบัติต่อไปก็ได้

Roger (1962) ได้ให้ความหมายของกระบวนการยอมรับว่า คือ กระบวนการทางจิตใจ ซึ่งแต่ละบุคคลรู้สึกจากการได้ยินในครั้งแรกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจนถึงขั้นการยอมรับและนำไปใช้ในที่สุด

Foster (1972) ได้ให้ความหมายการยอมรับว่า หมายถึงการที่ประชากรได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษ สามารถบรรยายได้โดยผ่านการรับรู้ การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้นั้นจะได้ผลก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติ เมื่อเขาแน่ใจแล้วว่าสิ่งประดิษฐ์นั้นสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างแน่นอนเขาจึงกล้าลงทุนซื้อสิ่งประดิษฐ์นั้น

จากการศึกษาความหมายของการยอมรับข้างต้น สรุปการยอมรับหมายถึงกระบวนการทางจิตใจซึ่งแต่ละบุคคลรู้สึก รับผิดชอบต่อเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และยอมรับถึงขั้นนำไปใช้ในที่สุด

กระบวนการยอมรับ (adoption process)

หุฤษฎี และสิน (2533) กล่าวว่า การสร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลงให้แก่เกษตรกร มองได้ 2 ลักษณะคือ การสร้างการยอมรับก่อนและหลังการส่งเสริม

การสร้างการยอมรับแก่เกษตรกรมีอยู่ 4 วิธี คือ

1. การสร้างความเข้าใจให้แก่เกษตรกร ให้เกษตรกรทราบถึงประโยชน์คุณค่าและความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยการให้ความรู้ข่าวสารในลักษณะต่าง ๆ
2. การสร้างความไม่สมดุลในจิตใจ เป็นการกระตุ้นช่วยและสร้างภาวะความไม่พอใจต่อความเป็นอยู่ในปัจจุบันของเกษตรกร แล้วหาสิ่งล่อใจในความหวังใหม่ที่ดีกว่า
3. การใช้อำนาจบังคับให้ยอมรับ โดยการสั่งจากเบื้องบนลงไปสู่ผู้ปฏิบัติเพื่อสนองนโยบายที่สำคัญของประเทศ
4. การปรับปรุงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมสอดคล้องกับการยอมรับมากขึ้นทั้งตัวพนักงานส่งเสริมเกษตรกร วิทยากร และปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ เช่น การชลประทาน การคมนาคม ธุรกิจการเกษตร และแหล่งสินเชื่อการเกษตร

Rogers (1962) กล่าวว่า กระบวนการยอมรับเป็นการตัดสินใจอย่างหนึ่ง (decision making) ที่เกิดขึ้นภายในแต่ละบุคคล กระบวนการยอมรับแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นรับรู้ (awareness) เป็นขั้นเริ่มแรกของกระบวนการยอมรับอันจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่ๆ วิทยาการใหม่เป็นการรับรู้ที่ยังไม่ละเอียดนัก ยังได้รับข่าวสารไม่ครบถ้วน การรับรู้มักเป็นการรับรู้โดยบังเอิญ ซึ่งอาจจะเกิดการอยากรู้ต่อไป เนื่องจากมีความต้องการสิ่งใหม่ ๆ นั้น ในการแก้ปัญหาที่ตนมีอยู่

2. ขั้นสนใจ (interest stage) เป็นขั้นที่เริ่มมีความสนใจแสวงหาข่าวสารรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ เพิ่มเติม ขั้นตอนนี้แตกต่างจากขั้นตอนแรก คือ พฤติกรรมเป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจแน่วแน่ และใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นแรกซึ่งในขั้นนี้จะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่มากขึ้น

3. ขั้นประเมินค่า (evaluation stage) เป็นขั้นที่เริ่มพิจารณาประเมินคุณค่าของสิ่งใหม่นั้น โดยการเปรียบเทียบผลดีผลเสียในการใช้สิ่งใหม่ ๆ นั้น ในขั้นนี้แตกต่างจากขั้นอื่นๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะลองใช้สิ่งใหม่ บุคคลโดยทั่วไปมักคิดว่าการใช้สิ่งใหม่นั้นเป็นการเสี่ยงเพราะไม่แน่ใจในผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น ในขั้นนี้จึงต้องการแรงเสริม (reinforcement) เพื่อให้เกิดความแน่ใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจไปแล้วนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการให้คำแนะนำ ให้ข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ

4. ขั้นทดลอง (trial stage) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองใช้สิ่งใหม่ ๆ นั้นกับสถานการณ์ของตน ซึ่งเป็นการทดลองดูกับส่วนน้อยก่อน เพื่อดูความเป็นไปได้ของการใช้และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ ก่อนที่จะยอมรับไปใช้จริงเป็นการทดสอบ ในขั้นที่บุคคลจะแสวงหาข่าวสารที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ นั้น ซึ่งผลจากการทดลองจะมีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะยอมรับ หรือปฏิเสธต่อไป

5. ขั้นการยอมรับ (adoption) เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับสิ่งใหม่ ๆ นั้นไปใช้ในสถานการณ์ที่เป็นจริงของตนอย่างเต็มที่ ภายหลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติและเห็นประโยชน์แล้ว ซึ่งขั้นตอนนี้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองจะมีอิทธิพลมากที่สุด สิ่งสำคัญที่จะต้องระบุไว้ที่นี้คือ ไม่ว่าบุคคลเป้าหมายจะอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการยอมรับนวัตกรรมก็ตาม เขาสามารถจะยกเลิกไม่ยอมรับ ไม่ใช้นวัตกรรมนั้นอีกต่อไปก็ได้ หากเขาได้พบว่านวัตกรรมนั้นไม่เหมาะสม หรือได้นวัตกรรมที่ใหม่และดีกว่านวัตกรรมเดิม (ซึ่งกลายเป็นของเก่าไปแล้ว) กระบวนการยอมรับที่ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนข้างต้นนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบและวิธีการส่งเสริมได้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการคือ

5.1 กระบวนการนี้สิ้นสุดที่การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วบุคคลมิได้ตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมเสมอไป บางคนตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรมก็มี

5.2 ขั้นตอนทั้ง 5 ไม่ได้เกิดขึ้นตามลำดับเสมอไป บางขั้นตอนอาจถูกข้ามไป เช่น ขั้นการทดลอง ส่วนขั้นการประเมิน หรือไตร่ตรองนั้น เกิดขึ้นตลอดกระบวนการมากกว่าที่จะเกิดขึ้นเพียงขั้นเดียวใน 5 ขั้น

5.3 กระบวนการนี้มักไม่จบลงด้วยการยอมรับนวัตกรรมโดยสิ้นเชิง แต่บุคคลยังมีการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจการยอมรับ หรือไม่ยอมรับนวัตกรรมในภายหลังได้

ต่อมา Rogers and Shoemaker (1971) กล่าวถึงการที่ตัดสินใจในการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลอาจแบ่งได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน (antecedents) กระบวนการ (process) และผลที่เกิดขึ้นตามมา (consequences) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน ได้แก่ ลักษณะต่างๆ ในตัวบุคคล เช่น บุคลิกภาพ ทักษะคิดต่อการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางสังคม การได้รับข่าวสาร ฯลฯ ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมของบุคคลทั้งสิ้น

2. กระบวนการในการยอมรับนวัตกรรม แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับความรู้ (knowledge) จากการใช้ที่บุคคลได้รับทราบและเกิดความเข้าใจในนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2 ได้รับการชักชวน (persuasion) ทั้งจากบุคคลอื่นที่เป็นสื่อกลาง หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือการได้รับข่าวสารที่น่าเชื่อถือ ทำให้มีความรู้สึกผูกพันกับนวัตกรรมนั้น

ขั้นตอนที่ 3 การตัดสินใจ (decision) บุคคลได้เข้าไปสัมผัสกับนวัตกรรมนั้นๆ โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เช่น การได้ทดลองใช้เองหรือเหตุผลจากการทดลองใช้ของผู้อื่น แล้วจึงตกลงใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธ

ขั้นตอนที่ 4 การยืนยัน (confirmation) บุคคลเกิดการยอมรับใช้นวัตกรรมนั้น หรือเลิกใช้เพราะได้รับรางวัล หรือผลตอบแทนและข่าวสารเป็นส่วนสนับสนุนให้ใช้นวัตกรรมนั้นต่อไป หรือเลิกใช้

3. ผลของการใช้นวัตกรรม ซึ่งอาจเป็นผลทางบวกหรือลบตามความสามารถที่นวัตกรรมนั้นจะสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ ผลดังกล่าวอาจปรากฏชัดเจน หรือแอบแฝงเห็นได้ยาก และช้าหรือเร็วตามแต่จะมีปัจจัยอื่นใดเข้ามาเกี่ยวข้องแต่สำหรับ เกสเนอร์ (2540) ได้อธิบาย กระบวนการยอมรับเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า เป็นกระบวนการ หรือการกระทำที่มีได้เกิดขึ้นในทันทีทันใด แต่หากเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นติดต่อกันในช่วงระยะเวลาที่นานพอสมควร โดยแบ่งขั้นตอนออกเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งเหมือนกับ Rogers แต่วิธีการเรียกชื่อของขั้นต่างๆแตกต่างกันออกไป ดังนี้

3.1 ขั้นรับรู้ (awareness) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม แต่ยังไม่ข่าวสารไม่ครบบริบูรณ์การยอมรับโดยบังเอิญ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการยอมรับต่อไป อันเนื่องจากมีความต้องการที่จะนำนวัตกรรมไปใช้แก้ปัญหาที่ตนเองประสบอยู่

3.2 ขั้นการจูงใจ (persuasion) เป็นขั้นที่บุคคลจะเกิดความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบ นวัตกรรมนั้น บุคคลจะแสวงหาข้อมูลอย่างกระตือรือร้น เริ่มมีความสนใจแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรมเพิ่มเติม พฤติกรรมนี้เป็นไปตามลักษณะที่ตั้งใจ และใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นแรก ซึ่งจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมากขึ้นบุคคลจะรับรู้นวัตกรรมทุกอย่างมีลักษณะของความเสถียรอยู่ด้วย เขาจึงต้องการแรงเสริมเพื่อให้เกิดความมั่นใจ บุคคลจะแสวงหาแรงเสริมได้จากการสื่อสารระหว่างบุคคล

3.3 ขั้นการตัดสินใจ (decision) เป็นขั้นที่จะไตร่ตรองว่า จะยอมรับนวัตกรรมนั้นดีหรือไม่ ด้วยการชั่งน้ำหนักระหว่างข้อดีและข้อเสีย ว่าเมื่อนำมาใช้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของตนหรือไม่ และประโยชน์ที่ได้รับมากพอที่จะยอมรับไปปฏิบัติอย่างเต็มที่หรือไม่

3.4 ขั้นการนำไปปฏิบัติ (implementation) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองใช้นวัตกรรมกับสถานการณ์ของตน ซึ่งเป็นการทดลองดูกับส่วนน้อยก่อนว่าได้ผลดีหรือไม่ และประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากพอที่จะยอมรับไปปฏิบัติอย่างเต็มที่หรือไม่

3.5 ขั้นการยืนยัน (confirmation) เป็นขั้นที่บุคคลจะแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม หรือแรงเสริมเพื่อสนับสนุนหรือยืนยันการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมที่กระทำไปแล้ว แต่บุคคลอาจเปลี่ยนใจไปในทางตรงกันข้ามได้ ถ้าเขาได้รับข้อมูลใหม่ที่ขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้รับมา ขั้นยืนยันนี้จะเกิดขึ้นหลังจากการตัดสินใจในระยะเวลาหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลใกล้ชิดจะมีบทบาทมาก

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

ทฤษฎี และสิน (2533) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการยอมรับและไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกร

1. รายได้ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะทำให้เกษตรกรยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการหรือเทคโนโลยีใหม่นั้น กระทำให้รายได้สูงกว่าของเดิมที่ทำอยู่อย่างเห็นได้ชัด แล้วเกษตรกรก็ย่อมจะยอมรับได้ง่าย ตรงข้ามถ้าหากว่าสื่อที่นักส่งเสริมจะนำไปเปลี่ยนแปลงเกษตรกรนั้น รายได้เท่าเดิมหรือใกล้เคียงกับของเดิมที่เกษตรกรได้รับก็อาจยอมรับการเปลี่ยนแปลงยากหรือช้า

2. เพื่อนบ้าน ซึ่งปกติคนไทยมักจะมีค่านิยมในการเอาอย่างกันทำตามกัน ถ้าหากเกษตรกรหรือเทคโนโลยีใหม่นั้นยอมรับและปฏิบัติไปบ้างแล้วได้ผลดี เกษตรกรอื่น ๆ ก็จะทำตามและเอาอย่างกันไปเรื่อยๆ ในทำนองเดียวกันบางครั้งเกษตรกรจะทำตามเอาแบบอย่างเกษตรกรแบบเก่า ๆ กันทั้งหมดเป็นเวลานานจนเคยชิน เมื่อไม่เห็นคนอื่นรับการเปลี่ยนแปลง เกษตรกรก็อาจจะไม่เปลี่ยนแปลงตามที่นักส่งเสริมต้องการ

3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรโดยตรง บางครั้งอาจจะเรียกว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือแหล่งวิทยาการ ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดความรู้ และวิทยาการใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยีไปถ่ายทอดให้เกษตรกรยอมรับและเกิดการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่มีบุคลิกที่ดี มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาการเกษตร มีมนุษยสัมพันธ์ต่อเกษตรกรอย่างจริงใจ ย่อมจะทำให้เกิดการยอมรับ

4. ตัวเกษตรกร ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลตามเป้าหมายต้องการให้เกิดการยอมรับย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานที่เคยมีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพคือ

4.1 พื้นฐานทางสังคม อันรวมถึง ระดับการศึกษา ฐานะ อายุและเพศ จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีการศึกษาสูง มีฐานะ จะยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรคือ ข้าวพันธุ์ดี การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้เครื่องทุ่นแรง ได้เร็วกว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อย และฐานะทางครอบครัวไม่ดี

4.2 พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปกติแล้วเกษตรกรที่อยู่ในชนบทมักจะเป็นคนมีฐานะไม่ค่อยดีและยากจน ขาดปัจจัยการผลิต คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน และเครื่องมือการเกษตรถึงแม้ว่าเทคโนโลยีที่เจ้าหน้าที่ไปถ่ายทอดนั้นเกษตรกรทราบว่าเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์กว่าของเดิมมากแต่เกษตรกรขาดปัจจัยการผลิตก็ไม่สามารถจะยอมรับได้

4.3 พื้นฐานความพร้อมด้านจิตใจ ปกติถ้าหากเกษตรกรไม่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีจนเกินไป มีแรงจูงใจ มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อนักส่งเสริมและเทคโนโลยี เกษตรกรก็สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้

5. วิทยาการและเทคโนโลยี เป็นสิ่งที่เราจะนำไปเปลี่ยนแปลง ควรจะเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนเกษตรกรในแต่ละแห่ง การที่เกษตรกรจะยอมรับเทคโนโลยีนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังนี้

5.1 ผลตอบแทน ถ้าหากเทคโนโลยีที่เป็นการเพิ่มผลผลิตกำไรมากต้นทุนต่ำเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และคุ้มค่าแล้ว ก็เกิดการยอมรับ

5.2 ความยากง่ายของเรื่องที่น่าไปถ่ายทอดหรือเปลี่ยนแปลง ถ้าไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน เกษตรกรเข้าใจง่าย สามารถหาได้ในท้องถิ่นหรือบริเวณใกล้เคียง ก็เกิดการยอมรับง่าย

5.3 ทดลองแล้วได้ผลดีและประหยัดเวลา เช่น เลี้ยงสุกรอยู่บนบ่อปลา

5.4 ความสอดคล้องและเหมาะสมกับชุมชนเกษตรกร ซึ่งหมายถึงสอดคล้องทั้งด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อถือ และระสนิยม

6. สิ่งสนับสนุนอื่นๆ เป็นปัจจัยต่างๆ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยซึ่งเป็นตัวสนับสนุนการประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกรตั้งแต่การผลิต การขนส่ง และการจำหน่าย อันจะเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีใหม่ได้ดีขึ้น เช่น การชลประทาน การคมนาคม ระบบธุรกิจเกษตร ตั้งแต่การผลิต การตลาด การจำหน่าย และการแปรรูป

Lion and Herbert (1960) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลให้บุคคลยอมรับง่ายหรือยาก เร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. ข้อดีของงานที่เทียบเคียงได้ (relative advantage) หมายถึง เทคนิควิทยาการใหม่หรือของใหม่ดีกว่าของเก่าเมื่อเปรียบเทียบกัน
2. สอดคล้องกับความคิดเห็นของตน (compatibility) หมายถึง วิทยาการใหม่มีความสอดคล้องกับค่านิยมและประสบการณ์ในอดีตของผู้ยอมรับ
3. ความยุ่งยากซับซ้อน (complexity) หมายถึง วิทยาการใหม่นั้นไม่ยุ่งยากซับซ้อนต่อการทำความเข้าใจและต่อการนำไปใช้

Rogers (1962) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ยอมรับของใหม่นั้น แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านลักษณะส่วนตัว ปัจจัยเหล่านี้ประกอบด้วย อายุ สถานภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งรวมไปถึงรายได้ ขนาดที่ดินถือครอง หรือทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ครอบครองอยู่ ความรู้ความสามารถ เฉพาะอย่าง ซึ่งรวมถึงระดับการศึกษา
2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมสื่อสาร พฤติกรรมสื่อสารของแต่ละบุคคลประกอบด้วยพฤติกรรมการติดตามข่าวสาร ซึ่งมีข่าวสารที่มาจากแหล่งข่าวสารที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ข่าวสารที่มาจากภายนอกชุมชน ความใกล้ชิดกับข่าวสาร ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารของแต่ละบุคคลประกอบไปด้วย ผู้สื่อสารหรือแหล่งกำเนิดข่าวสาร ช่องทางการสื่อสารและผู้รับข่าวสาร ซึ่งในองค์ประกอบดังกล่าวนี้ ช่องทางการสื่อสารมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการที่จะเป็นตัวกำหนดว่าข่าวสารประเภทใดที่ผู้ส่งข่าวสารจะใช้ เพื่อทำให้เกิดผลสำเร็จในอันที่จะให้เกิดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมใหม่ ๆ แก่ผู้รับข่าวสารในทิศทางที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการได้ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของช่องทางการสื่อสารออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 ช่องทางการสื่อสารมวลชน เป็นการถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนทั้งหมด เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.2 ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลที่มีจำนวนไม่มากนัก และยังหมายความรวมถึงการติดต่อกับผู้นำท้องถิ่น ญาติ เพื่อนฝูง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นต้น

Roger and Shoemaker (1971) อธิบายว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ได้แก่

1. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม ถ้าผู้ยอมรับนวัตกรรมมีการศึกษาระดับสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง หรือตั้งจุดหวังในชีวิต เพื่อเลื่อนฐานะทางสังคมสูงขึ้น ประกอบกับนวัตกรรมนั้น มีความสอดคล้องกับชีวิตจะเกิดการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษามาน้อย ด้อยฐานะในสังคม

2. คุณลักษณะของบุคลิกภาพ บุคคลที่มีความทันสมัยจะเป็นบุคคลที่มีความคิดความเชื่อถือ และการยอมรับในสิ่งใหม่ ๆ จากสังคมภายนอกมาใช้ในชีวิตของตน

3. พฤติกรรมในการสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เห็นการยอมรับนวัตกรรมเร็วกว่าถ้าบุคคลมีพฤติกรรมดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมได้ดี มีการเดินทางบ่อย ไม่ติดถิ่น มีโอกาสติดต่อกับตัวกลางเผยแพร่ นวัตกรรม มีโอกาสเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และสื่อระหว่างบุคคล มีระดับของการเป็นผู้นำทางความคิดสูง

เกสตัน (2545) ได้อธิบายว่า การที่บุคคลยอมรับนวัตกรรมหรือไม่ ยอมรับเร็วหรือช้า นั้น ขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อลักษณะของนวัตกรรม ซึ่งลักษณะของนวัตกรรมที่มีผลต่อการยอมรับของสมาชิกในสังคมมี 5 ประการ ดังนี้

1. ประโยชน์สัมพัทธ์ (relative advantage) หมายถึง การที่นวัตกรรมหนึ่งถูกรับรู้ว่ามีคุณค่าสูงกว่าสิ่งที่มีอยู่หรือเป็นอยู่เดิมในสังคม นวัตกรรมใดที่ได้รับการรับรู้ว่ามีประโยชน์เชิงเทียบ จะได้รับการยอมรับเร็วกว่า

2. ความเข้ากันได้ (compatibility) คือ การที่นวัตกรรมได้รับการยอมรับว่ามีความสอดคล้องกับค่าความนิยม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ประสบการณ์ในอดีต และความต้องการของสมาชิกในสังคม นวัตกรรมใดที่ได้รับการรับรู้ว่ามีค่าเข้ากันได้กับระบบวัฒนธรรมของสมาชิกในชุมชน จะได้รับการยอมรับเร็วกว่า

3. ความซับซ้อน (complexity) คือ การมีนวัตกรรมได้รับการยอมรับว่า มีความยากในการเข้าใจ หรือในการนำไปใช้ นวัตกรรมที่สมาชิกในสังคมรับรู้ที่มีความซับซ้อนหรือยุ่งยาก อัตราการยอมรับนวัตกรรมจะน้อยกว่านวัตกรรมที่มีสมาชิกในสังคมรับรู้ที่มีความเรียบง่ายในการนำไปใช้ และควบคุม

4. ความสามารถทดลองใช้ (trialability) คือ การที่เราสามารถนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ในจำนวนจำกัด นวัตกรรมที่สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อยๆ เพื่อนำไปทดลองได้ จะได้รับการยอมรับเร็วกว่านวัตกรรมที่ไม่สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อยๆ เพราะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับนวัตกรรม

5. ความสามารถในการสังเกตผล (observability) คือ การที่ผลของนวัตกรรมสามารถมองเห็นได้ นวัตกรรมใดที่สามารถเห็นผลได้ชัดเจน จะได้รับการยอมรับเร็วกว่านวัตกรรมที่สังเกตเห็นได้ยาก

ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับแนวคิดใหม่ มีอยู่หลายประการ ได้แก่

1. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์

1.1 สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตมากกว่า มีแนวโน้มที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายและเร็วกว่าเกษตรกรที่มีปัจจัยการผลิตน้อยกว่า

1.2 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมมวลชนที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมที่รักษานขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ อย่างเคร่งครัดมากกว่า มีลักษณะการแบ่งชนชั้นทางสังคมอย่างเด่นชัดกว่า มีลักษณะการทำงานเพื่อส่วนรวมน้อยกว่า มีค่านิยมและความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการนำการเปลี่ยนแปลงมากกว่า มีผลทำให้เกิดการยอมรับการนำการเปลี่ยนแปลงที่ช้าลง และยอมรับในปริมาณที่น้อยกว่า

1.3 สภาพทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สามารถติดต่อกับท้องถิ่นอื่นๆ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่เจริญทางด้านเทคโนโลยีได้มากกว่า หรือเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตมากกว่า จะมีผลให้เกิดแนวโน้มในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เร็วกว่าและปริมาณที่มากกว่า จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับแนวความคิดใหม่ที่กล่าวมานี้ ถ้ามีครบมากที่สุดการยอมรับแนวความคิดใหม่หรือนวัตกรรมของประชาชนจะเกิดขึ้นเร็วและมีปริมาณที่มากกว่า

ประเภทของบุคคลต่อการยอมรับสิ่งใหม่

Rogers (1962) ได้แบ่งลักษณะของบุคคลที่จะยอมรับในสิ่งใหม่ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (innovator) เป็นบุคคลชอบเสี่ยง กล้าได้กล้าเสีย พวกนี้กระหายที่จะนำแนวความคิดใหม่ๆ มาปฏิบัติ ลักษณะของการสนใจเช่นนี้จึงทำให้กลุ่มบุคคลกลุ่มนี้ออกไปคบหาสมาคมกับบุคคลภายนอก แบบแผนของการติดต่อและการคบหากับเพื่อนฝูงมักสนใจในเรื่องที่เหมือนกัน ถึงแม้จะอยู่ห่างไกลกันก็ตาม รู้จักวิธีการคิดค้นทุนและกำไร มีความสามารถที่จะเข้าใจและนำความรู้ทางวิชาการเข้ามาใช้ในงานของตนเอง

2. กลุ่มบุคคลผู้ยอมรับได้เร็ว (early adopter) บุคคลพวกนี้มักมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเองมากกว่าพวกแรก บุคคลในพวกแรกมักจะมีลักษณะเป็นผู้กว้างขวาง มีความรู้ความสามารถและสนใจในสิ่งใหม่ตลอดเวลา มีการพบปะกับบุคคลภายนอกชุมชนเสมอ (cosmopolite) ส่วนบุคคลพวกนี้จะเป็นบุคคลซึ่งมีระดับการเป็นผู้นำท้องถิ่น มักจะหาคำแนะนำและข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ มาใช้ในชุมชน

3. บุคคลที่ยอมรับเร็วปานกลาง (early majority) บุคคลพวกนี้ จะยอมรับเอาของใหม่และวิธีการใหม่ๆ มาใช้ก่อนหน้าพวกชาวบ้าน โดยทั่วไปเพียงเล็กน้อย พวกนี้มักจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้านมาก แต่ไม่ค่อยมีฐานะเป็นผู้นำด้านใดด้านหนึ่งเท่าใดนัก มักมีการปรึกษาหารือกันเองบ่อยครั้งก่อนที่จะยอมรับเอาสิ่งใหม่ๆ มาใช้ ดังนั้นระยะเวลาการยอมรับจึงนานกว่าสองพวกแรก

4. กลุ่มบุคคลที่ยอมรับค่อนข้างช้า (late majority) บุคคลพวกนี้เป็นพวกที่ยอมรับสิ่งใหม่และวิธีการใหม่ๆ ช้ากว่าชาวบ้าน โดยทั่วไปเล็กน้อย การยอมรับเอาไปใช้อาจเป็นไปได้ทั้งความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและปัญหาความกดดันทางสังคม การยอมรับเอาสิ่งใหม่จะทำไปด้วยความระมัดระวัง พวกนี้จะไม่ยอมรับจนกว่าคนอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะนำไปใช้แล้ว และจะต้องได้รับความเห็นจากคนทั่วไปเสียก่อนว่าสิ่งนั้นควรแก่การยอมรับ

5. กลุ่มบุคคลที่ยอมรับช้ามากหรือพวกกล้าหลัง (laggard) เป็นพวกสุดท้ายที่จะยอมรับเอาของใหม่มาใช้ได้ยาก พวกนี้จะไม่มีความรู้และความคิดเห็นอยู่เลย เป็นพวกที่ยึดมั่นอยู่กับท้องถิ่นของตนเองมากกว่าที่พวกแรก ส่วนใหญ่จะกระทำอยู่อย่างโดดเดี่ยว การตัดสินใจกระทำอะไรลงไปมักจะพิจารณาจากการกระทำครั้งก่อนๆ หรือจากคนรุ่นก่อนๆ การคบหาสมาคมจะกระทำโดยการ

ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม การรับสิ่งใหม่มักจะเป็นการรับช่วงมาจากบุคคลที่เขาเริ่มรับเอาสิ่งใหม่กว่าชนิดเดียวกันเข้ามาใช้แทน พวกนี้มักจะมีความระแวงสงสัยในสิ่งใหม่และผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

คุณลักษณะของผู้ยอมรับสิ่งใหม่

Rogers and Shoemaker (1971) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้ยอมรับวิทยาการใหม่ โดยถือเอาสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ บุคลิกภาพของเกษตรกร และพฤติกรรมสื่อความรู้เป็นเกณฑ์พบว่า

1. ผู้ยอมรับตามก่อน มีระดับการศึกษาสูงกว่า
2. ผู้ยอมรับตามก่อน มีการถือครองที่ดิน (ปัจจัยการผลิต) มากกว่า
3. ผู้ยอมรับตามก่อน มีการติดต่อกับบุคคลในชุมชนและนอกชุมชนมากกว่า
4. ผู้ยอมรับตามก่อน มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากกว่า
5. ผู้ยอมรับตามก่อน มีความสัมพันธ์กับช่องทางการสื่อสารมากกว่า

ทั้งนี้ยังได้รวบรวมผลงานการวิจัยเป็นเอกสารการวิจัยของศูนย์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกนประเทศสหรัฐอเมริกา ได้วิเคราะห์ผลงานการวิจัยเป็นจำนวนประมาณ 3,000 เรื่อง ซึ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ยอมรับวิทยาการใหม่ โดยถือเอาสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ บุคลิกภาพและพฤติกรรมการสื่อความรู้เป็นตัวแปรอิสระ พบว่า

1. ผู้ยอมรับเร็วปานกลางจะมีระดับการศึกษาสูงกว่าผู้ยอมรับก่อนข้างข้างส่วนใหญ่
2. ผู้ยอมรับเร็วปานกลางจะมีความสามารถอ่านออกเขียนได้สูงกว่าผู้ยอมรับก่อนข้างข้างส่วนใหญ่
3. ผู้ยอมรับเร็วปานกลางจะมีขนาดการถือครองที่ดินมากกว่าผู้ยอมรับก่อนข้างข้างส่วนใหญ่

4. ผู้ยอมรับเร็วปานกลางจะมีการติดต่อกับบุคคลอื่นในชุมชนมากกว่าผู้ยอมรับค่อนข้างช้า ส่วนใหญ่

5. ผู้ยอมรับเร็วปานกลางจะมีการติดต่อกับบุคคลอื่นนอกชุมชนมากกว่าผู้ยอมรับค่อนข้างช้า ส่วนใหญ่

6. ผู้ยอมรับเร็วปานกลางจะมีการติดต่อกับพัฒนากรมากกว่าผู้ที่ยอมรับค่อนข้างช้า ส่วนใหญ่

7. ผู้ยอมรับเร็วปานกลางจะมีความสัมพันธ์กับการถือความรู้จากสื่อมวลชนมากกว่าผู้ยอมรับค่อนข้างช้า ส่วนใหญ่

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรได้อธิบายสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับอัตราการยอมรับปฏิบัติ ดังนี้ คือ

1. ระดับการศึกษา
2. ฐานะทางเศรษฐกิจ
3. ขนาดของกิจการและลักษณะของกิจการ
4. ทักษะคิดที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงต่อการเสี่ยงต่อการศึกษา ต่อวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ต่อสินเชื่อการเกษตร
5. ระดับความรู้ปัญหา
6. การเป็นคนมีเหตุมีผล
7. การเข้าสังคมและการมีส่วนร่วมในสังคม
8. คุณลักษณะส่วนตัว มีความอดทน และมีความพยายามทำความเข้าใจในเรื่องใหม่ๆ และยุ่งยาก

9. ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน
10. ความสัมพันธ์กับผู้นำการเปลี่ยนแปลง
11. มีลักษณะเป็นผู้นำด้านความคิด
12. ลักษณะของสังคมเป็นสังคมใหม่

ลักษณะของผู้ต่อต้านสิ่งใหม่

การยอมรับสิ่งใหม่ของบุคคลดังกล่าวมีทั้งเร็วและช้า ซึ่งได้แยกเป็นกลุ่มไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ยอมรับ แล้วยังต่อต้านหรือปฏิเสธสิ่งใหม่ด้วย

คำลี (2526) กล่าวว่า กลุ่มต่อต้านส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในสังคมระบบเดิม ทั้งในแง่วัฒนธรรมและค่านิยม พวกนี้จะมีความไวต่อความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในแง่ความระแวงสงสัย ลักษณะของคนเหล่านี้ พอสรุปได้ดังนี้

1. จะมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถชี้ให้เห็นสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อระบบสังคมเดิมได้อย่างรวดเร็ว ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปอย่างเต็มรูปแบบ
2. จะมีความไวต่อการแสดงพฤติกรรมต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงที่ทำลายความเป็นเอกลักษณ์ของสังคม
3. จะมีความรู้สึกโกรธเคืองได้ง่ายมาก ถ้าตัวกลางการเปลี่ยนแปลงไม่สามารถทำความเข้าใจกับเหตุผลของการต่อต้านของพวกเขา หรือไม่แสดงอาการรับรู้ต่อเอกลักษณ์และค่านิยมที่พวกเขาถือไว้

มุสตี (2529) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเพราะเหตุผล 2 ประการ คือ

1. ธรรมชาติของมนุษย์ที่จะยอมรับสถานการณ์ใหม่ๆ หากไม่สร้างความยากลำบากให้งานจนเกินไป แล้วจะค่อยปรับตัวเข้าสถานการณ์นั้นจนคุ้นเคย แต่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงใหม่โดยคิดว่าเป็นความไม่สะดวกสบายหลายๆอย่าง ตั้งแต่การที่จะเรียนรู้ การจัดการจัดหาสิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เป็นต้น

2. ความหวาดกลัวที่นึกคิดเอาเอง เนื่องจากมนุษย์มักแสดงพฤติกรรมที่ให้ความสำคัญแก่ตนเอง จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเฉพาะที่ตนเข้าใจและเชื่อมั่นว่าตนเองได้รับประโยชน์ กลัวผลที่จะเกิดขึ้นอาจเป็นเพราะ

2.1 กลัวความไม่รู้

2.2 กลัวความมั่นคงในการทำงานลดลง

2.3 กลัวความยากลำบากและสูญเสียทางเศรษฐกิจ

2.4 กลัวสถานภาพการทำงานตกต่ำ

2.5 กลัวความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในที่ทำงานจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ศุสดี (2529) ได้อธิบายลักษณะของการต่อต้านไว้ว่ามีด้วยกัน 3 ลักษณะ คือ

2.5.1 ต่อต้านโดยตรงและเปิดเผย โดยแสดงความก้าวร้าวในทันทีทันใด เช่น แสดงความคับข้องใจ ทำงานให้ช้าลงอย่างจงใจ ทำลายวัสดุอุปกรณ์หรือชิ้นส่วนที่เกี่ยวข้อง แกล้งทำลายอุปกรณ์ใหม่ ๆ ให้ใช้การไม่ได้

2.5.2 ต่อต้านทางอ้อมและซ่อนเร้น เป็นอาการต่อต้านภายใน ไม่เปิดเผย เช่น แกล้งขอข้อมูลที่ไม่จำเป็น ถ่วงเวลา ปล่อยข่าวลือในทางเสียหาย ทำตามเฉพาะการแม้รู้ว่างานบางอย่างต้องทำอย่างต่อเนื่อง

2.5.3 เพิกเฉยและถอนตัว เป็นการต่อต้านโดยไม่เอาตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางใด ๆ กับการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยการถอนตัว คือเฉยเมย ขวัญและกำลังใจทอดลอย ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวไม่ได้สร้างความพึงพอใจใด ๆ แก่ตน แต่กลับจะนำความคับแค้นมาสู่ตนเองมากขึ้น

แนวทางแก้ไขการต่อต้านสิ่งใหม่

มุสตี (2529) จึงเสนอแนวทางแก้ไขไว้ 5 ลักษณะ คือ

1. สร้างทัศนคติที่ถูกต้อง โดยชี้แจงให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เห็นว่าจะเป็นการนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้รับ มีการดำเนินงานร่วมกันให้เห็นผลอย่างจริงจังและใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติตามนวัตกรรมนั้น
2. ใช้การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือ โดยแจ้งข่าวสารการเปลี่ยนแปลงให้ได้รับทราบทุกระยะอย่างทันเหตุการณ์ เป็นการขจัดข่าวลือโดยอธิบายเหตุผลอย่างระมัดระวัง
3. ผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามแนวทางของนวัตกรรมที่นำมาเผยแพร่ พยายามสร้างความเข้าใจให้แจ่มชัดและแสดงทัศนคติในทางบวกต่อนวัตกรรมนั้นให้เห็นอยู่เสมอ
4. ให้ผู้ใช้ได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเพื่อให้ทราบความรู้สึก ความรู้ ความสามารถของผู้ใช้และข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น
5. ให้รางวัลเพื่อสร้างความรู้สึกรับ โดยแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เป็นผลดีต่อผู้ใช้ เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นแนวความคิดนี้สอดคล้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยในแง่ที่เป็นพื้นฐานของบุคคลในการยอมรับสิ่งใหม่ต่างๆซึ่งขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ 5 ประการดังกล่าวข้างต้น เช่น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถหลายด้าน เช่น การวางแผน การถ่ายทอดข่าวสาร มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแท้จริง สิ่งปฏิบัติใหม่หรือแนวคิดใหม่นั้น จะต้องเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับสังคมและไม่ขัดแย้งกับขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สร้างความพึงพอใจและประหยัดเวลาของผู้นำไปใช้ ส่วนผู้รับการเปลี่ยนแปลงต้องคำนึงถึง อายุ เพศ การศึกษา ความสามารถในการรับข่าวสาร ความสนใจต่อสิ่งใหม่ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อองค์กรทางสังคม สมรรถภาพในการดำเนินงานของแหล่งสถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ สถาบันสื่อมวลชน สถาบันการเกษตร เป็นต้น

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความหมายของการอนุรักษ์

เกษม และประพันธ์ (2525) ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า เป็นการจัดการของมนุษย์ในการใช้ชีวิภาค (biosphere) เพื่อที่จะได้ผลประโยชน์ที่ดีที่สุดและยั่งยืนแก่ชนรุ่นปัจจุบันในขณะเดียวกันก็เป็นการรักษาศักยภาพที่จะดำรงความต้องการและความจำเป็นของชนรุ่นต่อไปในอนาคต ดังนั้นการอนุรักษ์ คือ การสร้างสรรค์ การรวบรวม การสงวน การรักษาไว้ การใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน การทดแทน และการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

อุทิศ (2536) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง การจัดการ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด เน้นที่การรักษาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ดูหรือใช้ประโยชน์ด้วย ไม่มุ่งที่ประโยชน์สูงสุด การใช้ต้องมีการทำลาย โดยต้องกำหนดไว้ไม่ให้เกินกว่าที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เปลี่ยนรูปหรือเสื่อมโทรมลง

ทวี และทัศนีย์ (2537) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการรักษาสິงที่อยู่รอบๆตัวเรา ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้คงสภาพไว้มิให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสูญเสีและการทำลายเกิดขึ้น จึงทำให้มีหลายคนเข้าใจว่าการอนุรักษ์คือการสงวนไว้ โดยไม่เข้าดำเนินการใดๆ ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความหมายการอนุรักษ์ แต่มิได้ครอบคลุมความหมายทั้งหมด

เกษม (2540) ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า เป็นการใช้อย่างมีเหตุผลและมีการสร้างสรรค์ ซึ่งการอนุรักษ์ ได้แก่ การใช้ การเก็บ การรักษา การซ่อมแซม การฟื้นฟู การป้องกันการสงวน และการแบ่งเขต ต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้คุณภาพในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป

นิวัติ (2541) ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า เป็นการรู้จักใช้อย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรได้ทั่วถึงกัน กล่าวโดยสรุป การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หมายถึง การนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้อย่างชาญฉลาด เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อมนุษย์มากที่สุด และก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุก

ด้าน หากมนุษย์รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ก็จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศ และเกิดความอยู่ดีมีสุขแก่ประชาชนในทุกๆ ด้าน

นิวัติ (2542) “อนุรักษ์”ตามพจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545 หมายถึง รักษาให้คงเดิม สำหรับความหมายในทางวิทยาศาสตร์ สามารถสรุปได้ว่า “อนุรักษ์” หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมอันเป็นการรู้จักใช้ทรัพยากรด้วยวิธีการสงวนหรือเก็บรักษาทรัพยากรที่หายากเอาไว้ รวมทั้งป้องกันมิให้ทรัพยากรเกิดการสูญเสียในการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นเกิดขึ้นด้วย ในกรณีที่มีการสูญเสียทรัพยากร จะต้องสูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด เพื่อให้ใช้การได้เป็นเวลานานที่สุด การใช้ทรัพยากรต้องใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่สุด ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงคนรุ่นหลังหรือในอนาคตด้วย ซึ่งหากมีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ ออกมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย ไม่ประหยัดก็ต้องมีการฟื้นฟู หรือหาทางเพิ่มพูนทรัพยากรให้มากกว่าก่อนที่นำออกไปใช้ ดังนั้น การอนุรักษ์จึงไม่ใช่ หมายถึง การเก็บรักษาหรือสงวนไว้เท่านั้น ยังหมายถึง การซ่อมแซม การปรับปรุง และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์ตลอดไป

เกษม และคณะ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การอนุรักษ์” หมายถึง “การใช้อย่างสมเหตุผล เพื่อการมีใช้ตลอดไป” จากนิยามนี้จะเห็นได้ว่าเน้นที่การใช้เป็นสำคัญซึ่งการใช้นั้นอาจต้องดำเนินการเก็บกัก การรักษาซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน หรือการแบ่งเขตที่จะสงวนไว้ก็ได้ เพื่อที่จะมีทรัพยากรไว้ใช้อย่างเพียงพอและยั่งยืนตลอดไป

นิวัติ (2546) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ไว้ว่า การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกันด้วย ฉะนั้น การอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (time and space) อีกด้วย

เกษม (2547) ได้ให้ความหมายของคำว่า อนุรักษ์ ว่าเป็นการเก็บรักษา สงวนซ่อมแซม ปรับปรุง และการใช้ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้คุณภาพสูง ในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป

กิติชัย (2547) กล่าวว่า การอนุรักษ์นั้นจะเกี่ยวข้องกับแนวความคิด 2 ประการ ประการแรก คือ “การใช้จักใช้อย่างมีเหตุผล (rational use)” คำว่าการมีเหตุผลในการนำทรัพยากรมาใช้ควรคำนึงถึง คุณลักษณะของทรัพยากรนั้นเป็นสำคัญ ทรัพยากรบางประเภทมีความเปราะบางต่อการเกิดผลกระทบ ก็ยังต้องใช้อย่างระมัดระวัง และต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ (carrying capacity) ของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมด้วย ประการที่สองคือ “การใช้อย่างชาญฉลาด (wise use)” การที่ มนุษย์บริโภคทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันนั้น มิได้แต่มองในมิติของการ นำมาใช้เพื่อเป็นปัจจัยสี่แต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากมูลค่าของทรัพยากรอาจให้คุณค่าในเชิงเศรษฐกิจ และสังคมอย่างมากมายมหาศาล อาทิ การที่มนุษย์เข้าไปใช้ประโยชน์จากพื้นที่ธรรมชาติที่มีความ สวยงามเพื่อการพักผ่อนและประกอบกิจกรรมนันทนาการ โดยมีได้เข้าไปเกี่ยวกับทรัพยากรใด ๆ ออกจากพื้นที่เหล่านั้นเลยแม้แต่น้อย แต่เข้าไปบริโภคในเชิงสุนทรียภาพทางอารมณ์และจิตใจ มูลค่าของทรัพยากรในเชิงสุนทรียภาพจึงมีอาจประเมินค่าเป็นตัวเงินได้จะนั้นการใช้จักใช้อย่าง ชาญฉลาด จึงควรพิจารณามูลค่าหรือ “คุณค่าของทรัพยากร” ในหลายมิติให้ถี่ถ้วน โดยทั่วไปแล้ว ทรัพยากรธรรมชาติมีคุณค่าทางตรงและคุณค่าทางอ้อมมากมาย หากจะด้วยเหตุผลใดก็แล้วแต่เมื่อ จะนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ให้พิจารณาจาก

1. “ต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (maximization of benefits)” คือใช้ทรัพยากรเฉพาะส่วนที่ ต้องการนำมาใช้เท่านั้น และต้องใช้ให้คุ้มค่ากับประเภทของทรัพยากร
2. “ต้องเกิดของเสีย หรือมลพิษน้อยที่สุด (minimization of waste)” กล่าวคือ มีการจัดการ กับทรัพยากรมิให้เกิดของเสียออกมาจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือหากจะมีต้องมีการควบคุม มลพิษหรือของเสียที่เหมาะสม
3. ในกระบวนการเก็บเกี่ยวทรัพยากรมาใช้และในกระบวนการใช้ต้องคำนึงถึง “การอนุรักษ์ ที่เหมาะสม (optimization of conservation)” นั่นก็คือการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน (sustainable utilization) มีการฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรม รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรให้มีศักยภาพในการให้ ผลผลิตหรือใช้ประโยชน์ที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเปรียบเสมือนกับการรักษา ไว้ซึ่งทรัพยากรต้นทุนของสังคมไว้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนยาวนานดังเช่นแต่อดีต กาล ซึ่งมนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิดในระบบของการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในขณะที่กระแสของการพัฒนาในโลกปัจจุบันกลับยิ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพ

ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเรื่อย ๆ จนมีอาจจะใช้การจัดการด้วยวิธีทางธรรมชาติได้อีก นั่นจึงเป็นหนทางที่ทำให้มนุษย์ต้องคิดค้นเทคโนโลยีและวิวัฒนาการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้ปัญหาได้รับการเยียวยาในระดับหนึ่งเท่านั้น ขณะที่คุณภาพชีวิต (quality of life) ของมนุษย์ก็ถูกคุกคามอยู่อย่างต่อเนื่อง และหากทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์แล้ว ย่อมเป็นนิมิตหมายแห่งการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติของระบบนิเวศ

ความหมายของป่าไม้

ความหมาย “ป่าไม้” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ได้ระบุความหมายของป่าไม้ไว้ดังนี้ “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน “ไม้” หมายความว่า ไม้สัก และไม้อื่นทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา ตลอดถึงไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม้ไผ่ทุกชนิด ปาล์ม หวาย ตลอดจนจันทน์ ไม้ ตอ เศษ ปลาย และกิ่งของสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะได้ถูกตัด ถอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการใด นอกจากความหมายที่ระบุในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 แล้วมีผู้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับป่าไม้ไปในแนวทางที่สอดคล้องกันอีกหลายท่าน

สมคิด (2535) กล่าวว่าไว้ว่า ป่าไม้โดยตัวบทกฎหมาย หมายถึง พื้นที่ดินที่ไม่มีเอกชนครอบครอง โดยถูกต้องโดยกฎหมาย ซึ่งสามารถกำหนดพื้นที่ดังกล่าวออกเป็นป่าประเภทต่างๆ เช่นป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเตรียมการ อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยความหมายทั่วไปแล้ว ป่าคือพื้นที่ดินที่ปกคลุมด้วยพันธุ์พืช ไม่ว่าจะเป็ต้นไม้ ไม้พุ่ม หญ้า หรือพืชอย่างอื่นที่มีใช้พืชเกษตร ในทางนิเวศวิทยาเรียกป่าว่า สังคมพืชคลุมดิน (vegetative cover type) ซึ่งอาจจะรวมถึงตั้งแต่พื้นที่ที่เป็นลานหินปกคลุมด้วยมอส และพืชเล็กๆ พุ่มหญ้า ไปจนถึงป่าใหญ่ที่ประกอบด้วยต้นไม้สูงถึง 50 เมตร

นิวัติ (2535) กล่าวถึงป่าไม้ในแนวความคิดของนักวิชาการป่าไม่ว่าป่าไม้หมายถึง สังคมของต้นไม้และสิ่งมีชีวิตทั้งหลายตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมนั้นที่มีผลทำให้ป่าไม้สามารถอำนวยประโยชน์ในทุกๆ ด้านแก่สังคมของมนุษย์

ราตรี (2540) กล่าวว่า ป่าไม้ คือพื้นที่หรืออาณาบริเวณที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้หลายชนิด และมีขนาดใหญ่ลดหลั่นจนถึงขนาดเท่าหัวเข็มหมุด รวมทั้งมีสัตว์ป่านานาชนิดเป็นองค์ประกอบหนึ่งหรือหมายถึงสังคมของต้นไม้และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ซึ่งสัมพันธ์และเอื้อประโยชน์แก่กันด้วย

คูติต และคณะ (2546) กล่าวว่า ป่าไม้ มีมุมมองหลากหลายจากนักวิชาการ อาจหมายถึง บริเวณที่ดินไม้อยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก หรืออาจหมายถึงองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย เช่น สัตว์ป่า ของป่า ป่าไม้ตามแนวคิดของนักวิชาการป่าไม้ เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยร่วมกันของสิ่งมีชีวิต มีทั้งพืชและสัตว์นานาชนิด รวมถึงจุลินทรีย์ทั้งหมด ซึ่งต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ป่าไม้เป็นสิ่งปลูกทดแทนได้ สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่มวลมนุษย์ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (F.A.O.) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ป่าไม้ คือ ผืนแผ่นดินทั้งหมดที่พฤษชาติขึ้นอยู่รวมกัน โดยมีไม้ยืนต้นทุกขนาดเป็นองค์ประกอบสำคัญ และสามารถปลูกทดแทนได้ แต่ไม่รวมถึงป่าละเมาะหรือต้นไม้ที่ปลูกไว้ตามข้างถนน ที่ดินทางเกษตรกรรม จากมุมมองและแนวคิดดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ป่าไม้เป็นบริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่ที่มีต้นไม้ยืนต้นขึ้นอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก และเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยร่วมกันของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ รวมถึงจุลินทรีย์ทั้งหมดที่ต้องอยู่รวมกันอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ความหมายของทรัพยากรธรรมชาติ

ศิริลักษณ์ (2536) ได้ให้ความหมายคำว่า ทรัพยากรธรรมชาติ คือ สิ่งต่างๆ ทั้งมีชีวิต และไม่มีชีวิตที่ปรากฏ หรือเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งให้ประโยชน์สร้างสรรค์ขึ้นมาเองตามกรรมวิธีของธรรมชาติโดยไม่มี การปรุงแต่ง และเราสามารถเอามาใช้ประโยชน์แก่มนุษย์ และสภาวะธรรมชาตินั้นเองได้ นิวัตติ (2542) ได้แบ่งประเภททรัพยากรธรรมชาติออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรใช้แล้วไม่สามารถเพิ่มเติมขึ้นได้ เช่น น้ำมัน แร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น 2) ทรัพยากรนำไปแล้วแต่มีการทดแทนได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์น้ำ สัตว์ป่า เป็นต้น และ 3) ทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่มีวันหมดสิ้น เช่น ลม แสงอาทิตย์ เป็นต้น

หลักการอนุรักษ์

เกษม (2544) ได้กล่าวถึงหลักการอนุรักษ์ไว้ ดังนี้

1. การใช้แบบยั่งยืน ทรัพยากรทุกประเภทต้องมีแผนการใช้แบบยั่งยืน (sustainable utilization) มีการวางแผนการใช้ตามสมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร พร้อมทั้งมีการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่จะใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมกับชนิดของทรัพยากร และปริมาณการเก็บเกี่ยวเพื่อการใช้ช่วงเวลาที่จะนำมาใช้และจำกัด บำบัดของเสียและมลพิษให้หมดไป หรือเหลือน้อยจนไม่มีพิษ มีภัย

2. การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมโทรม ทรัพยากรธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อมีการใช้แล้วย่อมเกิดความเสื่อมโทรม เพราะการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เกือบเกี่ยวมากเกินความสามารถในการปรับตัวของระบบ มีสารพิษเกิดขึ้น เกือบเกี่ยวบทย่อยเกินไปและไม่ถูกต้องตามกาลเวลาจำเป็นต้องทำการฟื้นฟูให้ดีขึ้นก่อน จนทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมนั้นๆ ตั้งตัวได้ จึงจะสามารถนำมาใช้ได้ในโอกาสต่อไป อาจใช้เวลาการฟื้นฟู การกำจัด การบำบัด หรือการทดแทนเป็นปีๆ

3. การสวงนของหายาก ทรัพยากรบางชนิดหรือบางประเภท มีการใช้มากเกินไป หรือมีการแปรสภาพเป็นสิ่งอื่น ทำให้บางชนิดของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหายาก ถ้าปล่อยให้มีการใช้เกิดขึ้นแล้ว อาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้ จำเป็นต้องสวงนหรือเก็บไว้เพื่อเป็นแม่พันธุ์ หรือเป็นตัวแม่บทในการผลิตมากขึ้น จนแน่ใจว่าได้ผลผลิตปริมาณมากพอแล้ว ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เกษม (2547) ได้กล่าวถึงวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมี 8 วิธีดังนี้

1. การใช้แบบยั่งยืน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทุกชนิด/ประเภทในโลกนี้ มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งสิ้น แต่การใช้นั้นต้องเป็นการใช้ที่ยั่งยืน หมายถึงการใช้ตลอดเวลาที่มนุษย์ต้องการ ในทางจัดการสิ่งแวดล้อมแล้ว การสร้างศักยภาพของสิ่งแวดล้อมให้สามารถมีใช้ได้ เช่น การกำหนดชนิด ปริมาณ สัดส่วน และการกระจายการใช้ก็สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้

2. การเก็บกัก หมายถึง เก็บทรัพยากร/หรือสิ่งแวดล้อมที่มีเหลือใช้ (surplus) เอาไว้ใช้ในคราวจำเป็นหรือเมื่อมีภาวะขาดแคลน บางกรณีอาจเก็บกักไว้เพื่อเป็นพันธุ์หรือสต็อก (stock) เช่น การเก็บน้ำในอ่างเก็บน้ำ การถนอมอาหาร การสร้างสวนพันธุ์ไม้ การเก็บเมล็ดพันธุ์ การทำธนาคารเลือด ฯลฯ

3. การรักษา/ซ่อมแซม สิ่งแวดล้อมและ/หรือทรัพยากรต่าง ๆ มักมีปรากฏเสมอว่าสึกหรอเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไป จำเป็นต้องมีการรักษาหรือซ่อมแซม เพื่อให้สิ่งแวดล้อมนั้นอยู่ในสภาวะปกติ ทั้งโครงสร้าง และการทำงาน/หน้าที่ ของตนเองและระบบ

4. การฟื้นฟู (rehabilitation) หมายถึง ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมแล้ว ให้แปรสภาพเป็นปกติทั้งโครงสร้างและบทบาทซึ่งการดำเนินการนั้นอาจจะให้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ (การให้ฟื้นฟู

ด้วยตนเอง) หรือการใช้เทคโนโลยีช่วยให้เกิดการฟื้นฟู เช่น ป่าเสื่อมโทรม อาจทิ้งไว้ให้ฟื้นตัว แหล่งน้ำเสื่อมโทรมอาจขุดลอกตะกอนและ/หรือใช้เทคโนโลยีระบบบำบัดน้ำเสียเข้าช่วย เป็นต้น

5. การพัฒนา (development) เป็นการดำเนินการที่อาศัยภาวะปกติเป็นฐาน แล้วใช้เทคโนโลยีช่วยให้เกิดการดำเนินงานของสิ่งแวดล้อม (โครงสร้าง) และ/หรือของทั้งระบบดีกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้ outputs ที่ดีกว่า/มากกว่าปกติ

6. การป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างและบทบาทของโครงสร้าง/ทั้งระบบเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ถ้าโครงสร้างเปลี่ยนแปลงทางลบแล้ว ย่อมทำให้การทำงานของระบบเปลี่ยนไปด้วย หนึ่งการป้องกันนี้ต้องทำทั้งสองลักษณะ การป้องกันคือ ป้องกันก่อนมีการทำลาย (prevention) จำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และการป้องกันภัยที่เกิดซ้ำซาก (protection) ก็ต้องหาทางยุติ ทั้งสองลักษณะการป้องกันต้องอาศัยเทคโนโลยีที่เหมาะสมทั้งสิ้น

7. การสงวน (preservation) เป็นสิ่งที่กระทำแน่ชัดว่ามีการสูญเสียแบบสมบูรณ์จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม การสงวนจะเน้น “ประเภท” ของสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก แต่ไม่ได้เน้น “พื้นที่” เป็นสำคัญ บางกรณีอาจสงวนทั้ง “ประเภท” และ “พื้นที่” ก็ได้ ตัวอย่างของการสงวน เช่น สัตว์ป่าสงวน การสงวนโบราณวัตถุ การสงวนอาชีพ การสงวนพันธุ์ไม้ ฯลฯ

8. การแบ่งเขต (zoning) เป็นการกำหนดพื้นที่ที่สงวนเอาไว้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น ป่าสงวน เมืองควบคุมมลพิษ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ ฯลฯ การแบ่งเขตนี้เป็นมาตรการหนึ่งที่มีใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานในลักษณะนี้เป็นเพราะว่าการสงวนแต่ละชนิด/ประเภท (สิ่งแวดล้อม) อาจไม่ให้อรรถประโยชน์มากนัก หรือมีความต้องการให้พื้นที่ตรงนั้นเพื่อกิจกรรมเฉพาะดังกล่าว เป็นต้น วิธีการทางอนุรักษ์ทั้ง 8 วิธีที่กล่าวนี้ อาจถูกนำมาใช้เพียงหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งหรือทุกๆตัวในการนำไปสู่การวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาและเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเข้าไปจัดการเป็นสำคัญ ที่สำคัญยิ่งก็คือวิธีอนุรักษ์จะเป็นเครื่องชี้นำไปสู่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนร่วมกับกิจกรรมการจัดการและกระบวนการดำเนินการดังสมการข้างล่าง ความยั่งยืน = วิธีอนุรักษ์ + กิจกรรม + กระบวนการ (Sustainability = Conservation method + Working Activity + Processing)นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีขั้นตอน ดังนี้

หลักการที่ 1 : การกำหนดชนิด/ประเภทและขอบเขตของสิ่งแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์ หลักการขื่อนี้อาศัยพื้นฐานสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีจุดเด่นเพื่อการสร้างรูปแบบการจัดการเป็นตัวนำแนวคิดในการกำหนดชนิด/ประเภท กลุ่ม ระบบย่อย ระบบสิ่งแวดล้อมและการกำหนดขอบเขต (อาจโดยทำการวางแผนการใช้ที่ดิน หรือกำหนดขอบเขตขึ้นมา) ทั้งนี้เป็นเพราะสิ่งเหล่านี้อยู่บนโลกหรือในประเทศไทย ไม่มีการเพิ่มจำนวนเกินปริมาณที่เคยมีมา มีแต่จะลดจำนวนลงทุกวัน ซึ่งการกำหนดเขต การกำหนดชนิด จะนำไปสู่การหาขนาด/ปริมาณว่ามีสถานภาพลักษณะใด เพื่อที่จะได้นำไปสู่การสร้างความยั่งยืนต่อไป การสำรวจเจนนับทรัพยากร (resource inventory) สามารถจะให้คำตอบว่ามีสิ่งแวดล้อมใดบ้าง ปริมาณเท่าไรในแต่ละชนิด อยู่กันเป็นระบบอย่างมีสัดส่วนในลักษณะใด และท้ายที่สุดมีการกระจายตัวหรือมีความหนาแน่นแต่ละชนิด/ประเภทอย่างไร เหล่านี้สามารถให้แนวทางกำหนดทั้งชนิด/ประเภท ขอบเขต/บริเวณที่มีต่างไปจากค่าธรรมชาติ/ค่ามาตรฐานเพียงใด รวมไปถึงตำแหน่งที่ปรากฏในพื้นที่ที่สามารถจำลองออกมาเป็น “แผนที่” “ภาพสเก็ต” “การแสดงสัญลักษณ์เฉพาะ” เหล่านี้เป็นต้น

หลักการที่ 2: การกำหนดกิจกรรมเพื่อการคงสภาพและ/หรือศักยภาพความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องเริ่มจากหลักการที่หนึ่งคือ กำหนดชนิด/ประเภท สิ่งแวดล้อมและขอบเขตของระบบ จนถึงสุดท้ายคือการวางแผนการจัดการ ในจำนวนขั้นตอนเหล่านั้น มีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ขั้นหนึ่งคือ การประเมินสถานภาพสิ่งแวดล้อมจะทำให้ทราบว่าสิ่งแวดล้อมที่จะจัดการนั้นมีความสมบูรณ์หรือเสื่อมโทรมอย่างไร อะไรเป็นปัญหาและเหตุของปัญหาอันจะนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมการจัดการ ทั้งเพื่อคงสภาพของสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์/สมดุลแล้ว เช่น สร้างแนวทางป้องกันหรือกิจกรรมการป้องกันให้มีประสิทธิภาพและเพื่อมิให้เกิดปัญหาการแผ้วถางทำลายแหล่งสิ่งแวดล้อมที่สมดุลแล้วให้เสื่อมโทรมลง การดำเนินการเช่นนั้นจะส่งผลให้ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมนั้นตลอดไป ในทำนองเดียวกันถ้าต้องใช้สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นต้องมีกิจกรรมลักษณะการนำสิ่งแวดล้อมมาใช้อย่างไร จึงจะทำให้สิ่งแวดล้อมนั้นยั่งยืนตลอดไปนั้นหมายความว่าต้องมีรูปแบบการจัดการเฉพาะสิ่งแวดล้อม และต้องเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพอย่างดีด้วยบางกรณีสิ่งแวดล้อมนั้นๆ เสื่อมโทรมหรือมีการปนเปื้อนของของเสียและมลพิษจำเป็นต้องฟื้นฟู รักษา/ซ่อมแซม พัฒนา การสงวน และการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ให้เกิดการฟื้นตัวของสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ให้อยู่ในสภาวะยั่งยืนจึงจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ อนึ่งในกรณีที่มีของเสียและมลพิษปนเปื้อนต้องกำจัดหรือบำบัดสิ่งปนเปื้อนให้ได้ ค่ามาตรฐานหรือดีกว่าค่ามาตรฐานจึงจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดังนั้นกิจกรรมที่จะถูกกำหนดขึ้นมานั้นต้องขึ้นอยู่กับสถานภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ผู้วางแผนการจัดการต้องเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดเพื่อที่จะได้สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนต่อไป

หลักการที่ 3 : การควบคุมในการกำจัด/บำบัดของเสียและมลพิษจากกิจกรรมการใช้ทรัพยากร เป็นที่ยอมรับในหลักการทางวิทยาศาสตร์แล้วว่า “ไม่มีเทคโนโลยีใดมีประสิทธิภาพพร้อม ร้อยเปอร์เซ็นต์” หมายถึง การใช้เทคโนโลยีทุกประเภททั้งเทคโนโลยีธรรมชาติและเทคโนโลยีที่ มนุษย์สร้างขึ้น นอกจากจะได้ผลผลิตจากกระบวนการใช้เทคโนโลยีแล้ว ยังเกิดของเสียและ/หรือ มลพิษเสมอ ดังนั้นในหลักการที่ 3 จึงมุ่งเน้นที่จะสร้างกิจกรรมควบคุมของเสียและ/หรือมลพิษ สิ่งแวดล้อม จากหลักการที่ 1 และ 2 ซึ่งแม้ว่าจะมีประสิทธิภาพ ก็คงไม่สามารถรักษาสภาพของ สิ่งแวดล้อมให้มีศักยภาพแบบยั่งยืนได้ เพราะของเสียและมลพิษมีพลังการทำลายสิ่งแวดล้อมที่อยู่ รอบๆ หรือที่เกี่ยวข้องเสมอ สุดท้ายก็อาจเสื่อมโทรมถ้ามิได้สร้างมาตรการควบคุมในการกำจัด

บวรศ (2525) ได้เสนอวิธีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไว้ดังนี้ คือ

1. ให้การศึกษาอบรม และแนะนำให้ประชาชนทั่วไป เข้าใจถึงประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับจาก ป่าไม้และโทษต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำลายป่า รวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในที่ๆ ขาดแคลน ป่าไม้ เมื่อผู้เข้าอบรมเข้าใจดีและถูกต้องแล้ว ก็จะเป็นแรงหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ การอบรมต่างๆ เหล่านี้ได้แก่

1.1 การอบรมอาสาสมัครป้องกันรักษาป่า (อส.ป.) ของกรมป่าไม้ที่กำลังเปิดอบรมอยู่ ตามหมู่บ้านต่างๆ บางหมู่บ้านทั่วประเทศ

1.2 การอบรมสมาชิกชมรมนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสำนักงานป่าไม้เขตต่างๆ เป็นต้น

1.3 การอบรมสมาชิกนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ซึ่งมีการเปิดอบรมปีละ 1 ครั้ง

2. จัดให้มีหลักสูตรที่เกี่ยวกับการศึกษาวิชาการป่าไม้ในชั้นเรียนต่างๆ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการเรียนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนให้ ประชากรของชาติมีความสำนึกในทางที่ถูกต้องเกี่ยวกับป่าไม้ ตั้งแต่วัยเด็กและค่อยๆ เพิ่มพูนขึ้น เมื่อเด็กได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

3. จัดให้มีประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจการป่าไม้อย่างกว้างขวาง การประชาสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถทำได้ดังนี้

3.1 อาศัยหน่วยงานของรัฐ เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีโทรทัศน์

3.2 ประกาศทางหนังสือพิมพ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจอันถูกต้องเกี่ยวกับการป่าไม้ของชาติ ประกาศชักชวนขอความร่วมมือจากประชาชนทั่วไปให้ช่วยกันรักษาต้นไม้และป่าไม้ของชาติไว้ ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น

3.3 การจัดทำใบปลิวโฆษณา ข่าวดารป่าไม้ และเอกสารเผยแพร่ต่างๆ เกี่ยวกับการปลูกป่าการดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูก ความสำคัญของต้นไม้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4. การจัดการต่างๆ เกี่ยวกับป่าไม้ให้ผลตอบแทนมากที่สุด โดยการนำเอาหลักการของป่าไม้และหลักการทางด้านเศรษฐศาสตร์ไปใช้ปฏิบัติต่อป่าไม้ เพื่อให้ป่าไม้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด

5. มีการป้องกันป่าไม้ให้มากขึ้น เพราะการป้องกันรักษาป่าไม้ นั้น

5.1 เป็นการรักษาสภาพเดิมของป่าไว้ให้มากที่สุด

5.2 เพื่อป้องกันมิให้พื้นที่ป่าถูกบุกรุกทำลายและเข้าครอบครองโดยประชาชนบางคน

5.3 เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบตัดฟันไม้โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

5.4 เพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายแก่สภาพป่า จากความแห้งแล้ง น้ำท่วม การพังทลายของดิน และอันตรายจากเชื้อโรคและแมลงต่างๆ

5.5 เพื่อเป็นการรักษาสมบัติของประชาชนทั้งชาติเอาไว้ ซึ่งการป้องกันรักษาป่าไม้จะได้ผลตามเป้าหมายได้นั้น จะต้องมีเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอที่จะปฏิบัติงานในท้องที่ป่าต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง

6. มีการดูแลรักษาและเอาใจใส่ต้นไม้เป็นอย่างดี เพราะต้นไม้บางต้นหรือป่าไม้บางแห่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น ไม้สักที่ใหญ่ที่สุดซึ่งมีต้นเดียวในโลก จะต้องได้รับการดูแลรักษาทำรั้วรอบเป็นอย่างดี

7. มีการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้มากที่สุด วิธีการหนึ่งที่จะนำมาใช้คือการก่อสร้างโรงงานต่อเนื่อง เพื่อใช้ในกิจการป่าไม้ให้มากที่สุด

8. รู้จักหาวัสดุอื่นๆ แทนให้การประหยัดการใช้เนื้อไม้อย่างหนึ่ง คือ การนำวัสดุอย่างอื่นที่ใช้แทนไม้ได้มาใช้ เช่น เหล็ก ปูน หิน ทราช และพลาสติก เป็นต้น มีการปลูกป่าเพิ่มมากขึ้นเพราะป่าปลูกจะเป็นแหล่งผลิตป่าไม้แล้วยังเอื้ออำนวยประโยชน์แก่มนุษย์ เช่นเดียวกับป่าธรรมชาติ นอกจากนี้ผลผลิตของป่าปลูกสูงกว่าผลผลิตของป่าธรรมชาติอีกด้วย ป่าปลูกที่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างดีนั้น จะให้ผลตอบแทนแก่เจ้าของอย่างคุ้มค่าที่สุด

เกษม (2540) ได้กล่าวถึงหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ ดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ประโยชน์แก่มนุษย์ทุกแห่งทุกมุม กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม และจะให้ประโยชน์หรือโทษต่อมนุษย์ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างน้อยที่สุดต้องคำนึงถึงการสูญเสียเปล่าอันอาจเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

2. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายาก ต้องระมัดระวังพร้อมทั้งใช้ประโยชน์และการทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูน ทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้รวมทั้งจะต้องตระหนักเสมอว่าการใช้ทรัพยากรที่มากเกินไป จะไม่เป็นการปลอดภัยต่อสภาวะแวดล้อม

นิวัติ (2541) ได้ให้แนวคิดและหลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพอสรุปได้ ดังนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์แก่มหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุดอย่างทั่วถึงกัน ไม่ใช่ว่าห้ามใช้หรือเก็บเอาไว้เฉยๆ โดยไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์

2. ทรัพยากรธรรมชาติจำแนกอย่างกว้างๆ ออกเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ เป็นต้น และกำลังงานมนุษย์ กับทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้เช่น น้ำมัน และแร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น

3. ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่ยังคงสมบูรณ์ให้มีคุณสมบัติที่ดีต่อไป ในขณะที่เดียวกันจะเป็นผลดีต่อทรัพยากรอื่นๆ เช่น น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น

4. การอนุรักษ์หรือจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นด้วยไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใด เพราะทรัพยากรธรรมชาติแต่ละประเภทต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

5. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคม หรือวัฒนธรรมเพราะว่าวัฒนธรรมมนุษย์ได้พัฒนาตนเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในสังคมนั้นๆ

6. ไม่มีโครงการอนุรักษ์จะประสบความสำเร็จได้ นอกจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุกด้านของสังคมมนุษย์ และควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้อำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ในหลายๆ ด้านในเวลาเดียวกัน

7. อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จะเป็นที่ใดก็ตามยังไม่อยู่ในระดับที่จะพุงฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้อยู่ดีกินดีได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการกระจายทรัพยากรธรรมชาติยังเป็นไปโดยไม่ทั่วถึง

8. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท ความมั่งคั่งสมบูรณ์ของประเทศขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ทุกคนต่างก็เป็นผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

9. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติใดๆ ด้วยเหตุใดก็ตามเท่ากับเป็นการทำลายความสวัสดีวิไลซ์ของมนุษย์

10. การดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ ซึ่งต่างก็เกิดจากทรัพยากรอื่นๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศหนึ่ง

11. มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ และเชื่อในความเป็นไปตามธรรมชาติ มนุษย์สามารถนำเอาวิทยาการต่างๆมาช่วย หรือเปลี่ยนแปลงกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติได้ทั้งหมดที่เดียวอย่างแน่นอน

12. การอนุรักษ์นอกจากจะเพื่อการอยู่ดีกินดีของมนุษย์แล้ว ยังจำเป็นต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจด้วย

13. ความเป็นจริงที่ว่าประชากรโลกเพิ่มขึ้นทุกวัน แต่ทรัพยากรโลกกลับลดน้อยลงทุกที ไม่มีใครทราบได้ว่าการใช้ทรัพยากรในบั้นปลายนั้นจะเป็นอย่างไร อนาคตจะเป็นสิ่งมีคมมหาหากทุกคนไม่เริ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่บัดนี้ จากแนวคิดและหลักการของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปหลักการสำคัญได้ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ ประการที่สอง ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับภาครัฐเพราะประชาชนเป็นผู้ใช้ทรัพยากรป่าไม้

นิวัติ (2542) กล่าวว่า แนวคิดและหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้ถูกวิธีอย่างฉลาดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และใช้ยาวนานที่สุดไม่ใช่ การเก็บรักษาทรัพยากรหรือห้ามใช้ แต่ควรใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะโดยคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกัน เพราะทรัพยากรทุกอย่างย่อมมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับมนุษย์อย่างไม่มีวันแยกจากกันได้ นอกนั้นสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ การอนุรักษ์อาจจะถือได้ว่าเป็นทั้งแหล่งการดำเนินชีวิต เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางป้องกันและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

วิชัย (2533) ได้กล่าวถึง การดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการที่ป่าไม้ในส่วนต่างๆ ของโลกแม้แต่ประเทศไทยถูกทำลายลงไปอย่างมากมาและรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประชากรอย่างน่าวิตกยิ่งในปัจจุบัน ป่าไม้โลกทั้งหมดจะเหลือไม่เกิน 42% แม้แต่ประเทศไทยจะเหลือพื้นที่ป่าไม้อย่างแท้จริงไม่เกิน 24% ของพื้นที่ทั้งประเทศ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้ดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์ป่าไม้ไว้ดังนี้

1. การปลูกป่าทดแทน ในพื้นที่ป่าไม้เสื่อมสภาพจะทำได้หลายวิธีด้วยกันและสามารถดำเนินการได้ทั้งภาครัฐบาล เอกชน และอาสาสมัครเพื่อปลูกป่าขึ้นมา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ได้ดำเนินการปลูกป่าทดแทนทั้งในรูปแบบการทำสวนป่า สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ และสวนสาธารณะ เอกชนจะขอสัมปทานพื้นที่เพื่อทำสวนป่าเพื่อปลูกต้นไม้ออกจำหน่าย สำหรับหน่วยอาสาสมัครอื่นๆ จะออกไปช่วยภาครัฐปลูกป่าตามพื้นที่ที่ทางราชการจัดทำให้ ซึ่งจะดำเนินการเป็นครั้งคราวตามสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย

2. การดำเนินการคุ้มครองป่าไม้กระทำโดยอาศัยกฎหมาย เพื่อประกาศพื้นที่ป่าไม้เหล่านั้นเป็นเขตหวงห้ามให้ประชาชนเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์อื่นใดจากป่าไม้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการตัดซีกลากออกมาใช้ประโยชน์ การเก็บหาของป่า หรือการล่าสัตว์ การคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้จะทำได้หลายรูปแบบด้วยกัน คือ

2.1 อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติ ซึ่งทางราชการเห็นความจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้เอาไว้เพื่อประโยชน์ในการรักษาต้นน้ำลำธาร เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสงวนรักษาสัตว์ป่าเอาไว้

2.2 วนอุทยานเป็นป่าที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงามปรากฏอยู่ เช่น น้ำตก ถ้ำชายหาด เป็นต้น โดยมีการปรับตกแต่งสถานที่เพียงเล็กน้อยเพื่ออำนวยความสะดวกสบายสำหรับนักท่องเที่ยวได้เข้าไปพักผ่อนหย่อนใจ

2.3 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่สงวนรักษาไว้เพื่อให้เป็นถิ่นพำนักที่ถาวร และปลอดภัยของสัตว์ป่า การดำเนินการจัดตั้งโดยอาศัยพระราชบัญญัติการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ปัจจุบันพื้นที่ป่าที่ถูกกันไว้ใช้ เป็นสถานที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าจะปรากฏกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งมีทั้งหมด 38 แห่งและอยู่ระหว่างการดำเนินการอีก 7 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 20.2 ล้านไร่ หรือราว 6.3% ของพื้นที่ประเทศ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งแรก คือ สลักพระ จังหวัดกาญจนบุรี

3. ขจัดการบุกรุกทำลายป่าไม้ในปัจจุบันจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น เพราะประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ขาดการทำมาหากินและการนำไม้มาใช้ประโยชน์ทางด้านต่างๆ การบุกรุกทำลายป่า แบ่งออกไป 2 ประเด็น คือ

3.1 การบุกรุกเพื่อถากถางป่าเพื่อนำพื้นที่มาใช้ในการเพาะปลูก

3.2 บุกรุกเข้าไปตัดไม้มาใช้ประโยชน์

4. การป้องกันไฟไหม้ป่า ถือเป็นอันตรายร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับป่าไม้ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดไฟไหม้ป่าขึ้นมาคือ การเผาป่าเพื่อกำจัดวัชพืชของชาวไร่ การกำจัดวัชพืชของชาวไร่ตามไหล่ทางหลวง การเผาป่าเพื่อเลี้ยงสัตว์ การกำจัดศัตรูพืชและแมลง ความพลั้งเผลอของชาวบ้านและนักท่องเที่ยวและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จากการศึกษาพบว่าป่าไม้ของโลกปีหนึ่งจะได้รับความเสียหายจากไฟป่า โดยเฉลี่ยราว 190,000 ตารางกิโลเมตร หรือราว 1.2 ล้านไร่ การแก้ไขปัญหาการเกิดไฟไหม้ป่าที่สำคัญก็คือ

4.1 จัดตั้งหน่วยผจญเพลิงพร้อมด้วยเครื่องมือดับไฟที่ทันสมัย เช่น เครื่องสูบน้ำ และเครื่องบินไปโปรยสารเคมี เป็นต้น

4.2 จัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์เพื่อนำประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้ป่าไม้ และนักท่องเที่ยวให้ช่วยระมัดระวังในการนำไฟมาใช้ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ

4.3 จัดทำแผงกั้นไฟทั้งที่อยู่ในป่าไม้และบริเวณรอบนอกป่าไม้ เพื่อป้องกันมิให้ไฟป่าจากบริเวณหนึ่งลุกลามไปยังส่วนอื่น วิธีต่างๆ ก็คือ ตัดต้นไม้และทำความสะอาดพื้นที่ป่าไม้ในบริเวณนั้น

4.4 จัดสร้างหอสังเกตการณ์ขึ้นในป่าไม้ เพื่อตรวจตราว่าเกิดเพลิงไหม้ขึ้นในส่วนใดของป่าไม้เพื่อที่จะได้รับดับไฟเสียก่อนที่จะลุกลามใหญ่โต

การปรับปรุงวิธีการทำป่าไม้จะช่วยลดความสูญเสียของไม้ที่ตัดโค่นลงมา และเป็นการป้องกันมิให้ป่าไม้ที่ได้รับสัมปทานการทำไม้เสื่อมโทรม วิธีการทำป่าไม้ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการที่สำคัญคือ การตัดไม้ต้องมีประสิทธิภาพเป็นความพยายามที่จะลดความเสียหายของต้นไม้ที่โค่นลงมา กล่าวคือ การตัดต้นไม้ต้องเว้นต่อไว้สูงจากพื้นดินราว 30 ซม. เวลากลั่นต้นไม้ลงต้องระวังไม่ให้ล้มปะทะกับก้อนหิน จอมปลวก หรือตอไม้ขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันมิให้ต้นไม้แตกหัก เครื่องมือที่นำมาใช้ตัดไม้ต้องมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้เลื่อยจักรตัดไม้จะทำให้เนื้อไม้สูญเสียน้อยกว่าใช้ขวาน โค่นต้นไม้ ป้องกันตัดไม้จน โลงเตียน และปล่อยให้เหลือต้นไม้ที่เป็นแม่พันธุ์ไว้ ทั้งนี้เมื่อบริเวณที่

ตัดไม้ไปแล้ว จะเหลือป่าไม้ที่อยู่ใกล้เคียงช่วยป้องกันลมพัด และช่วยรักษาความชื้นเอาไว้ เมื่อฤดูฝนมาถึงต้นไม้ที่เหลือไว้เป็นแม่พันธุ์จะช่วยเมล็ดให้ตกลงมา และเจริญงอกงามต่อไป เพื่อให้ต้นไม้ที่งอกงามใหม่อยู่รอด ผู้ที่ได้รับสัมปทานป่าไม้จะต้องให้การดูแลรักษา มิใช่ปล่อยให้เป็นไปตามยถากรรม

5. การพยายามนำเอาเนื้อไม้มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ไม้ที่โค่นลงมาควรจะนำเนื้อไม้ทุกส่วนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ใช่ตัดเอาเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งมาใช้เท่านั้น ไม้ที่เหลือจากการแปรรูปนำมาใช้เป็นวัสดุก่อสร้างจะนำไปเป็นวัตถุดิบ ทำไม้อัด และเครื่องใช้ขนาดเล็ก จากการศึกษาแนวความคิดของนักวิชาการ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ข้างต้นทำให้สามารถที่จะแบ่งรายละเอียดของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ออกได้เป็น 4 ด้าน คือ

5.1 การรักษาสมดุลธรรมชาติของทรัพยากรป่าไม้

5.2 การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างชาญฉลาด

5.3 การป้องกันดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้

5.4 การจัดการทรัพยากรป่าไม้

นิติ (2535) ได้ให้แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไว้ว่า แนวทางการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาที่อยู่เบื้องหลังการทำลายป่า คือ ความต้องการที่ดินทำกินของราษฎรที่ยากจน กับความต้องการที่ดินของนายทุน การแก้ปัญหาเพื่อการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต้องแก้ปัญหที่ดิน หากมีการจัดการจัดแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถูกต้องแน่นอน ปัญหาป่าไม้ก็จะได้รับการแก้ไขไปด้วย แนวทางที่ควรจะต้องพิจารณาและกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง คือ

1. การกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้แน่นอน ให้มีการหมายแนวเขตที่ชัดเจน เช่น เขตป่าอนุรักษ์ และเขตป่าเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. บริเวณเขตป่าอนุรักษ์ รัฐจะต้องทุ่มเททั้งบุคลากร งบประมาณ และอุปกรณ์ที่จำเป็นทุกอย่าง หากต้องการรักษาป่าอนุรักษ์ให้ได้ การสั่งการเพียงอย่างเดียวโดยไม่ลงทุนนั้น ไม่มีทางที่จะสำเร็จได้

จำเป็นต้องเพิ่มหน่วยพิทักษ์ป่าและสั่งเจ้าหน้าที่ไปอยู่ในพื้นที่ล้อมรอบบริเวณป่าอนุรักษ์ทั้งหมด พร้อมทั้งสั่งอำนวยความสะดวกทุกอย่างที่จะทำให้งานเจ้าหน้าที่ของหน่วยพิทักษ์ป่าดำเนินการได้

3. บริเวณเขตป่าเศรษฐกิจ จะมีป่าไม้ที่ถูกทำลายกับป่าที่ยังอยู่ในสภาพดีปะปนกันไปหากป่านั้นอยู่ใกล้หมู่บ้านหรือชุมชน ก็ควรจัดให้เป็นป่าชุมชน ให้ชุมชนเป็นผู้ดูแลรักษาปลูกป่าและใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยให้รัฐคอยช่วยส่งเสริมสนับสนุน หากเป็นที่ห่างไกลชุมชนและป่ายังอยู่ในสภาพที่ดี รัฐจะต้องดำเนินการจัดการ หากเป็นป่าเสื่อมสภาพแล้วก็ควรที่รัฐและเอกชนได้ช่วยกันปลูกป่าในเชิงเศรษฐกิจ หรือจัดการเป็นพื้นที่การเกษตร โดยใช้หลักวนเกษตรเข้ามาดำเนินการ

4. รัฐควรเตรียมการเรื่องการตลาดและอุตสาหกรรมรองรับ นอกจากจะปลูกพืชทางเกษตรเพื่อบริโภคและหารายได้แล้ว ก็ควรหันมาปลูกป่าเพื่อขายไม้ด้วย หากประชาชนจำนวนมากทุกคนช่วยกันปลูกป่า และมีวัตถุประสงค์ป้อนโรงงานอย่างพอเพียงแล้ว เหตุผลที่จะต้องให้พื้นที่จำนวนมากแก่บริษัทเอกชนรายใหญ่ก็จะหมดความจำเป็นลง ความขัดแย้งในแนวความคิดเรื่องป่าเอกชนก็จะเบาบางลง

5. การส่งเสริม การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ได้รับรู้ข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ ยังเป็นหัวใจที่สำคัญในการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่อยู่ตลอดไป

6. ความสำเร็จในการป้องกันและการอนุรักษ์ป่าไม้ ยังขึ้นอยู่กับกฎหมายระเบียบปฏิบัติราชการ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายด้วยความจริงใจ และความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหารัฐจึงเป็นเรื่องสำคัญ กรณีนี้ไม่มีใครแก้ได้นอกจากรัฐบาล ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาป่าชุมชน กองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ

เกษม และสามัคคี (2538) ได้กล่าวว่าแนวทางในการจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้เกิดผลผลิตที่ยั่งยืน (sustained yield) โดยยึดหลักการอนุรักษ์ ดังนี้

1. การใช้อย่างฉลาด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ใช้ได้ยาวนานที่สุด และใช้อย่างประหยัดที่สุด โดยมีการสูญเสียน้อยที่สุด

2. การฟื้นฟูสิ่งที่เสื่อมโทรม หมายถึง การทำให้ทรัพยากรป่าไม้ที่เสื่อมโทรมดีขึ้น หรืออยู่ในสภาพปกติ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

3. การสงวนของที่หายาก เป็นการเก็บรักษาของที่หายากไว้ไม่ให้ใครนำไปใช้ การเก็บไว้ตามระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่ให้ใครแตะต้อง

โดยวิธีการอนุรักษ์ซึ่งมีอยู่หลายวิธี การจะนำวิธีการใดวิธีหนึ่งมาปฏิบัตินั้นย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและการได้รับประโยชน์

1. การใช้ หมายถึง การใช้หลายรูปแบบ เช่น บริโภคโดยตรง ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง ได้สัมผัส การให้ความสะดวกสบายและความปลอดภัย รวมไปถึงพลังงานเหล่านี้ต้องเป็นการใช้อย่างยั่งยืน การเก็บกัก หมายถึง การรวบรวมและการเก็บรักษาทรัพยากรที่มีแนวโน้มที่จะขาดแคลนในบางเวลาหรือคาดว่าจะเกิดวิกฤตการณ์ขึ้น ในบางครั้งอาจเก็บกักเอาไว้เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในปริมาณที่สามารถควบคุมได้

2. การรักษาซ่อมแซม หมายถึง เป็นการทำให้ทรัพยากรที่ขาดหายไปหรือเป็นปัญหา หรือเสื่อมโทรมเป็นจุดที่เล็กๆ สามารถทำให้พื้นที่พื้นดินสภาพเดิมได้ อาจใช้เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นช่วยให้ดีเหมือนเดิมจนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

3. การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการใดๆ ต่อทรัพยากรหรือสิ่งที่เสื่อมโทรมให้สิ่งเหล่านั้นเป็นปกติ สามารถเอื้อประโยชน์ในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการฟื้นฟูต้องใช้เวลาและเทคโนโลยีเข้าช่วยด้วยเสมอ

4. การพัฒนา หมายถึง การทำสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น การที่ต้องพัฒนาเพราะต้องเร่งหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดผลผลิตที่ดีขึ้น การพัฒนาที่ถูกต้องนั้นต้องใช้ทั้งความรู้ เทคโนโลยีและการวางแผนที่ดี

5. การป้องกัน หมายถึง การป้องกันสิ่งที่เกิดขึ้นมิให้ลุกลามไปมากกว่านี้ รวมไปถึงการป้องกันสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นด้วย การป้องกันต้องใช้เทคโนโลยีและการวางแผนเช่นเดียวกับวิธีการอนุรักษ์อื่นๆ

6. การสงวน หมายถึง การเก็บรักษาไว้โดยไม่ให้แตะต้องหรือนำไปใช้ด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม การสงวนอาจกำหนดเวลาที่เก็บไว้โดยไม่ให้มีการแตะต้องตามเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้

7. การแบ่งเขต หมายถึง การทำการแบ่งเขตหรือแบ่งกลุ่มประเภทตามคุณสมบัติของทรัพยากร สาเหตุที่สำคัญเพราะวิธีการให้ความรู้หรือถูกระเบียบที่นำมาใช้นั้นไม่ได้ผลหรือต้องการจะแบ่ง เวลาให้ชัดเจน เพื่อให้การอนุรักษ์ได้ผล เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การแบ่งเขตนี้จะต้องมีมาตรการกำกับด้วยมิฉะนั้นแล้วจะไม่เกิดผล

นิติ (2542) ปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการทำลายป่า คือ ความต้องการที่ดินทำกินของราษฎร ที่ยากจนกับความต้องการที่ดินของนายทุน การแก้ปัญหาเพื่อป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ต้องแก้ที่ปัญหาที่ดินหากมีการจัดแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ถูกต้องแน่นอนปัญหาป่าไม้อาจจะได้รับการแก้ไขไปด้วยแนวทางที่ควรพิจารณาโดยกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องคือ

1. การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แน่นอน ให้มีแนวเขตที่ชัดเจน เช่น เขตป่าอนุรักษ์ และเขตป่าเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. บริเวณเขตป่าอนุรักษ์ รัฐจะต้องทุ่มเททั้งบุคลากร งบประมาณ และอุปกรณ์ที่จำเป็นทุก อย่างหากต้องการรักษาป่าอนุรักษ์ให้ได้

3. บริเวณป่าเศรษฐกิจ จะมีป่าที่ถูกทำลายกับป่าที่ยังอยู่ในสภาพดีปะปนกันไป หากป่านั้น อยู่ใกล้หมู่บ้านหรือชุมชน ก็ควรจัดให้เป็นป่าชุมชนให้ชุมชนเป็นผู้จัดการดูแลรักษา ปลูกป่าและ ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากป่าได้โดยรัฐคอยช่วยส่งเสริมและสนับสนุน หากเป็นที่ ห่างไกลชุมชน และป่ายังอยู่ในสภาพดี รัฐจะต้องดำเนินการจัดการ หากเป็นป่าเสื่อมสภาพก็ควรที่ รัฐและเอกชนได้ช่วยกันปลูกป่าในเชิงเศรษฐกิจ หรือจัดเป็นพื้นที่การเกษตรโดยใช้หลักวนเกษตร เข้าดำเนินการ

4. รัฐควรเตรียมการเรื่องการตลาดและอุตสาหกรรมรองรับ หากสามารถขายไม้ได้เหมือน ขายอ้อยหรือขายมันสำปะหลัง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า นอกจากจะปลูกพืชผลทางเกษตร เพื่อบริโภคและหารายได้แล้วก็หันมาปลูกป่าเพื่อขายไม้ด้วย หากประชาชนทุกคนช่วยกันปลูก ป่าและมีวัตถุประสงค์ป้อนโรงงานอย่างเพียงพอแล้ว การจะให้พื้นที่จำนวนมากแก่บริษัทเอกชนรายใหญ่ ก็จะหมดความจำเป็นลง สามารถแก้ไขความขัดแย้งเรื่องป่าเอกชนให้เบาบางลงได้

5. การส่งเสริมเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ได้ทราบข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ยังเป็นหัวใจสำคัญในการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้คงอยู่ตลอดไป

6. ความสำเร็จในการป้องกันและอนุรักษ์ป่าไม้ ยังขึ้นอยู่กับกฎหมายระเบียบปฏิบัติราชการและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายอีกด้วย ความจริงใจและความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาของรัฐจึงเป็นเรื่องสำคัญ กรณีนี้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลโดยตรง

กรมป่าไม้ (2543) ได้ให้นโยบายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้วีว่า ป่าไม้ควรมีแนวทางอนุรักษ์แยกกันอย่างชัดเจนระหว่างป่าเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ป่าเพื่อการอนุรักษ์

1.1 เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันรักษาพื้นที่ป่าไม้ เพื่อการอนุรักษ์ด้วยการกำหนดแผนแม่บทสำหรับอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุกแห่ง และให้ใช้แผนดังกล่าวเป็นแนวทางปฏิบัติงานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยกรมป่าไม้จะควบคุมให้มีการปฏิบัติตามแผนการที่วางไว้อย่างเคร่งครัด

1.2 สนีกกำลังระหว่างหน่วยงานของรัฐเพื่ออพยพราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเขาที่บุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ออกจากพื้นที่ดังกล่าวแล้วจัดให้อยู่รวมให้เป็นหลักแหล่งถาวร

2. ป่าเศรษฐกิจ

2.1 เพื่อประสิทธิภาพการป้องกันด้วยการกระจายตัวอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้จากองค์กรส่วนกลางและสำนักงานป่าไม้เขต เข้าไปประจำพื้นที่ในรูปสำนักงานพัฒนาป่าไม้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรวมการปราบปรามและคณะอนุกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ เป็นหน่วยงานสนับสนุน

2.2 เร่งรัดการอบรมอาสาสมัครป้องกันรักษาป่าให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป และส่งเสริมจัดตั้งชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในสถาบันต่างๆ

2.3 เร่งรัดส่งเสริมการให้บริการทางวิชาการ ที่จะนำไปสู่การเพิ่มทักษะด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการทำการเกษตรและการเพิ่มรายได้ อันเนื่องมาจากการเพิ่มผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ ให้แก่ราษฎรที่อยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่ เพื่อลดการบุกรุกทำลายป่าไม้เพื่อการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ

ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาตินับว่าเกิดขึ้นและมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่รูปแบบและวัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้งไม่ค่อยชัดเจน ส่วนใหญ่จะเน้นการจัดตั้งอุทยานขนาดเล็กเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของผู้นำหรือผู้มีอำนาจราชศักดิ์ สาธารณชนทั่วไปไม่มีโอกาสเข้าไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในลักษณะใด ๆ กระแสที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นใน ค.ศ. 1833 ที่มีการตีพิมพ์บทความลงในหนังสือพิมพ์ซึ่งมีอิทธิพลต่อชาวอเมริกันในขณะนั้น ได้ก่อให้เกิดการกระตุ้นความรู้สึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (Brockman, 1973)

จนกระทั่งใน ค.ศ. 1864 รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศจัดตั้งแหล่งธรรมชาติที่มีชื่อว่า Yosemite Grant ให้เป็นสถานที่สำหรับความรื่นรมย์ของสาธารณชน และใน ค.ศ. 1872 Yellowstone ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรก แต่ Brockman (1973) ได้กล่าวถึงเอกสารของรัฐสภาของรัฐ New South Wales ประเทศออสเตรเลียซึ่งมีหลักฐานยืนยันว่า Royal National Park ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของโลกตามกฎหมายเมื่อ ค.ศ. 1879 เนื่องจากอุทยานแห่งชาติ Yellowstone นั้นเดิมไม่ได้ใช้คำว่า National Park เพราะตามกฎหมายดั้งเดิมกล่าวไว้ว่าพื้นที่แห่งนี้ตั้งขึ้นเป็น Public Park และเปลี่ยนมาใช้คำว่า National Park เมื่อ ค.ศ. 1883 อย่างไรก็ดีถือว่าอุทยานแห่งชาติ Yellowstone เป็นตัวแทนของพื้นที่แห่งแรกของโลกที่ตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ของอุทยานแห่งชาติและส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสนใจประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์แบบอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมแต่ละประเทศ

สำหรับประเทศไทยอิทธิพลของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ Yellowstone ก็เข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2485 กรมป่าไม้ได้พยายามสงวนและอนุรักษ์พื้นที่ป่าที่มีทิวทัศน์งดงาม น้ำตก ลำธาร ถ้ำ และบริเวณที่มีป่าอุดมสมบูรณ์ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และเป็นแหล่งที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป (สุรเชษฐ์, 2535) โดยกรมป่า

ไม่ได้สงวนป่าภูกระดึง ที่อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เพื่อรักษาธรรมชาติให้คงไว้และให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยกำหนดเป็นวนอุทยาน และมีแนวคิดจะจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ แต่เนื่องจากเวลานั้นอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การดำเนินงานเพื่อประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติจึงมีอุปสรรคและต้องระงับไป

จนกระทั่ง พ.ศ. 2502 รัฐบาลภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน และกรรมการอื่น ๆ อีก 16 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่อให้คำแนะนำและกำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ ในวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2502 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. จึงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และใน พ.ศ. 2505 เขาใหญ่ได้รับการประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย (ช่อ และ พินา, 2532)

ความหมายของอุทยานแห่งชาติ

คำว่า “อุทยานแห่งชาติ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “National Park” มีความหมายแตกต่างกันในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับ การประกาศจัดตั้ง โดยมีความหลากหลายของสภาพธรรมชาติของพื้นที่ ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมและสภาพเศรษฐกิจของประเทศนั้น แม้แต่ละประเทศจะมีเหตุผลความจำเป็นแตกต่างกัน แต่มีเจตนารมณ์พื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน คือ เกิดจากแรงกระตุ้นที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่นับวันจะลดน้อยถอยลงเรื่อยๆ (ครรรชนี และ สุรเชษฐ์, 2539) โดยความหมายของอุทยานแห่งชาติ มีดังนี้

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ที่มีขนาดกว้างใหญ่ ประกอบด้วยสภาพทิวทัศน์ที่สวยงามมีระบบนิเวศที่ได้รับการรักษาไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืช สัตว์ป่าที่หายาก และเป็นพื้นที่ที่ได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งสงวนและคุ้มครองสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการค้นคว้า นันทนาการ และการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ (เสรี, 2525; คณะวนศาสตร์, 2530; ช่อ และ พินา, 2532)

สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, IUCN) กำหนดให้อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่อนุรักษ์ประเภท 2 และได้ให้คำจำกัดความของอุทยานแห่งชาติ คือ พื้นที่ธรรมชาติทางบก และ/หรือ ทางทะเล จัดตั้งขึ้นเพื่อ 1) คุ้มครองรักษาระบบนิเวศที่ปรากฏในพื้นที่เพื่อประชาชนรุ่นปัจจุบันและอนาคต 2) ไม่ให้มีการใช้ประโยชน์หรือ

อนุญาตเข้าครอบครองที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบนิเวศ และ 3) เปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์ด้านวิจัย ศึกษาหาความรู้และนันทนาการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (IUCN, 1994)

สำหรับประเทศไทยได้ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติขึ้นตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พันธุ์ไม้ ของป่า สัตว์ป่าตลอดจนทิวทัศน์ ป่าและภูเขาให้คงอยู่สภาพเดิมมิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่ออำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชนสืบไป และได้ให้ความหมายของอุทยานแห่งชาติ หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเล ที่ได้กำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยพื้นที่ดินทั่วไปดังกล่าวเป็นที่ดินที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพเดิมเพื่อสงวนไว้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน และมีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง (พยงศ์, 2543)

สรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติ คือ พื้นที่ธรรมชาติทางบก และ/หรือ ทางทะเล ที่มีขนาดใหญ่มีทรัพยากรธรรมชาติโดดเด่นเป็นที่น่าสนใจ เป็นพื้นที่ที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใด ที่ได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งคุ้มครองรักษาระบบนิเวศที่ปรากฏในพื้นที่ และเอื้อประโยชน์ด้านการค้นคว้า ศึกษาวิจัย นันทนาการ และการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ โดยยังคงรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเดิมของพื้นที่มิให้เปลี่ยนแปลงไป

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (จรรยา, 2535) ระบุว่า อุทยานแห่งชาติหมายถึง ที่ดินซึ่งรวมความถึงพื้นที่ดินทั่วไป ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะและที่ชายทะเลที่ได้รับการกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ลักษณะที่ดินดังกล่าวเป็นที่ที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ และมีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวก็เพื่อให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งการศึกษาและความรื่นรมย์ของประชาชนสืบไป

เสรี (2530) ได้กล่าวถึงความหมายของอุทยานแห่งชาติว่า เป็นพื้นที่ที่กว้างขวางประกอบด้วยทิวทัศน์ที่สวยงาม เหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจมีสิ่งที่น่าสนใจศึกษา และสำหรับอุทยานแห่งชาติที่เป็นสากลแล้วต้องมีขนาดพื้นที่อย่างน้อย 10 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,250 ไร่

ชามรงค์ (2532) ได้ให้ความหมายของอุทยานแห่งชาติว่า เป็นพื้นที่ที่สงวนไว้เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้และสัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามอันเป็นที่ติดตราตรึงใจแก่ผู้พบเห็น ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมมิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไปและถูกใช้ไปในทางที่ผิดเพื่อรักษาสมบัติธรรมชาติไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง ๆ ได้ชม ได้ศึกษาค้นคว้าธรรมชาตินั้น ๆ ต่อไป

มนัส (2532) ได้ให้หลักเกณฑ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติว่า พื้นที่ต้องมีระบบนิเวศอย่างน้อยที่สุดหนึ่งระบบที่ยังสมบูรณ์ไม่มีการถูกทำลาย รวมทั้งมีที่ตั้งเชิงภูมิฐานวิทยาที่มีคุณค่าเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาและนันทนาการ หรือเป็นสถานที่ที่มีภูมิประเทศสวยงามเป็นพิเศษ โดยมีหน่วยงานที่มีอำนาจเฉพาะของรัฐคอยทำหน้าที่ดูแลป้องกันรักษา และประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ภายใต้กฎหรือระเบียบที่กำหนดเพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาวัฒนธรรมและนันทนาการ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญไว้ 3 ประการได้แก่

1. มีระบบนิเวศอย่างน้อยที่สุดหนึ่งระบบที่ยังคงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์เอาไว้ โดยไม่มีการเข้าไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในระบบโดยมนุษย์ มีพืชและสัตว์นานาชนิด รวมตลอดจนมีที่ตั้งเชิงภูมิฐานวิทยา (geomorphological site) ที่มีคุณค่าเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาและนันทนาการ หรือเป็นสถานที่ที่มีภูมิทัศน์ทางธรรมชาติซึ่งสวยงามเป็นพิเศษ
2. มีหน่วยงานที่มีอำนาจเฉพาะของรัฐคอยทำหน้าที่ดูแล รักษาคุณค่าทางธรรมชาติของอุทยานฯ ป้องกันและจำกัดกิจกรรมใดๆ อันอาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อระบบนิเวศและต่อภูมิฐานของพื้นที่
3. ประชาชนสามารถเข้าไปได้ภายใต้กฎหรือระเบียบที่กำหนดเพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา วัฒนธรรม และนันทนาการ

สรุปได้ว่า อุทยานแห่งชาติ หมายถึง พื้นที่ซึ่งรัฐบาลเห็นว่ามิสภาพเป็นที่น่าสนใจสมควรสงวนไว้เป็นพิเศษเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติให้คงเดิมตลอดไปเพื่อประโยชน์ในการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ โดยทั่วไปจะเป็นพื้นที่กว้างขวางและหลากหลายด้วยธรรมชาติที่โดดเด่นสวยงามหาได้ยาก มีลักษณะแปลกตา อันเกิดจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ หรือมีพืช สัตว์ สิ่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกของคนรุ่นหลัง

สำหรับอุทยานแห่งชาติในระดับมาตรฐานสากล นอกจากมีคุณสมบัติดีเด่นระดับชาติแล้ว ต้องมีขนาดพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 10 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,250 ไร่ มีการบริหารโดยหน่วยงานของรัฐบาลกลาง และมีเจ้าหน้าที่เพียงพอที่สามารถคุ้มครองให้รอดพ้นจากการบุกรุกทำลายได้

นิวัติ (2537) ได้ให้ความหมายของอุทยานแห่งชาติ หรือ National park ในทางวิชาการว่า หมายถึงพื้นที่ของรัฐที่ประกอบด้วยสภาพธรรมชาติที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว (unique) เป็นพื้นที่ธรรมชาติดั้งเดิมไม่เคยถูกรบกวนจากมนุษย์ ประกอบด้วยป่าไม้ ภูเขา สัตว์ป่า มี ความงาม วิจิตรพิสดารทางธรรมชาติ มีพื้นที่กว้างใหญ่ มีกฎหมายคุ้มครองรักษาอย่างเข้มงวดกวดขันเป็นพิเศษ ห้ามมิให้ผู้ใดทำอันตรายแก่ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนเป็นส่วนรวม

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) ได้ให้คำนิยามของ “อุทยานแห่งชาติ” เป็นครั้งแรกว่า เป็นพื้นที่ที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ซึ่งไม่ถูกเปลี่ยนแปลง โดยการใช้ประโยชน์และการครอบครองโดยมนุษย์ และเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงสุดของประเทศ โดยมีมาตรการป้องกัน ควบคุมและจำกัดการใช้ประโยชน์หรือครอบครองในบริเวณต่างๆของพื้นที่ (สุรเชษฐ์, 2539)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2546) กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติว่ามีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

1. เพื่อคุ้มครองพื้นที่ธรรมชาติที่มีทรัพยากรที่โดดเด่น และหาได้ยากในพื้นที่นั้น ซึ่ง ได้แก่พืช สัตว์ ป่าภูฏาน ธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม สิ่งที่น่าสนใจทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมมิให้เสื่อมสภาพลงไป โดยจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเฉพาะ และมีเจ้าหน้าที่บริหารงานอย่างเพียงพอ

2. เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปซึ่งสามารถศึกษา ค้นคว้า วิจัย ได้โดยไม่มีสิ้นสุด ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจะต้องมีบริการในด้านการศึกษา เช่น การบรรยาย ฉายภาพยนตร์ เอกสารเผยแพร่ ห้องสมุด เป็นต้นนอกจากนี้ จะต้องให้ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อไปศึกษาค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ

3. เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยที่อุทยานแห่งชาติทั่วไปมีทิวทัศน์ และธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งอาจจะเป็นทิวเขา ทะเลสาบ ทุ่งหญ้า ถ้ำ หุบเหว หน้าผา น้ำตก ฯลฯ การพักผ่อนหย่อนใจในอุทยานแห่งชาติกระทำได้โดยวิธีต่าง ๆ เช่น การตั้งแคมป์พักแรม คูสตัลว์ ถ่ายรูป เดินป่า ชมวิว เป็นต้น ดังนั้นอุทยานแห่งชาติจะต้องจัดการให้มีกิจกรรมทางนันทนาการ จัดให้มีความสะดวกในการคมนาคม สถานที่พักแรม ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอจากวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จะเห็นได้ว่า อุทยานแห่งชาติถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติที่ปรากฏในพื้นที่ เพื่อการศึกษา วิจัย และเพื่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการของประชาชน

วัตถุประสงค์การจัดการอุทยานแห่งชาติ

เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ เอื้อประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการจัดการที่สามารถรองรับการใช้ประโยชน์จากสาธารณชน โดยมีให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในพื้นที่และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ IUCN (1994) กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติ ไว้ดังนี้

1. เพื่อคุ้มครองพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติและสภาพทิวทัศน์ที่มีความสำคัญระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อวัตถุประสงค์ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษาเรียนรู้และนันทนาการ/การท่องเที่ยว
2. เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ สภาพทางภูมิศาสตร์ตัวแทน ชุมชนสิ่งมีชีวิต ทรัพยากรพันธุกรรมและชนิดพันธุ์ เพื่อความมั่นคงและความหลากหลายทางนิเวศวิทยา
3. เพื่อควบคุมจัดการการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือน เพื่อการศึกษาเรียนรู้ ประกอบกิจกรรมนันทนาการ ในระดับที่สามารถคงความเป็นธรรมชาติหรือใกล้ความเป็นธรรมชาติ
4. เพื่อจำกัดและป้องกันการใช้ประโยชน์หรือการบุกรุกครอบครองพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อวัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้ง
5. เพื่อคงไว้ซึ่งลักษณะทางนิเวศวิทยา ธรณีสัณฐานวิทยา และความงามตามธรรมชาติซึ่งเป็นเหตุผลของการประกาศจัดตั้ง

6. เพื่อให้ความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเพื่อการยังชีพที่ไม่ส่งผลกระทบต่อในทางเสียหายต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการด้านอื่น ๆ

Miller (1989) กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดการอุทยานแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิ่งมีชีวิตที่เป็นตัวแทน ทรัพยากรทางพันธุกรรม ที่จะก่อให้เกิดความหลากหลายและยั่งยืนของระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อม
2. เพื่อรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมในพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
3. เพื่อรักษาไว้ซึ่งสภาพภูมิทัศน์และความงามตามธรรมชาติในพื้นที่
4. เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมการศึกษาวิจัย ตรวจสอบและติดตามผลด้านสิ่งแวดล้อม
5. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาชนบทและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนรอบพื้นที่
6. เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยวของประชาชนทั่วไป
7. เพื่อรักษาไว้ซึ่งพื้นที่ต้นน้ำลำธาร และควบคุมการชะล้างพังทลายของดิน

จากการกล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดการอุทยานแห่งชาติในระดับสากล และวัตถุประสงค์การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติในประเทศ ซึ่งส่วนหลังเชื่อมโยงไปสู่การจัดการพื้นที่ด้วยนั้น สามารถสรุปวัตถุประสงค์การจัดการอุทยานแห่งชาติได้ดังนี้

1. เพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบนิเวศ ทรัพยากรทางพันธุกรรม และความหลากหลายทางชีวภาพภายในระบบ
2. เพื่อรักษาไว้ซึ่งภูมิทัศน์และความงามตามธรรมชาติในพื้นที่

3. เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกิจกรรมการศึกษาวิจัย ตรวจสอบและติดตามผลด้าน
สิ่งแวดล้อม
4. เพื่ออำนวยความสะดวกและควบคุมจัดการการใช้ประโยชน์ของผู้มาเยือนในการประกอบ
กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยว
5. เพื่อจำกัดและป้องกันการใช้ประโยชน์หรือการบุกรุกครอบครองพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อ
วัตถุประสงค์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ
6. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนรอบพื้นที่
และภูมิภาคที่ไม่ส่งผลกระทบในทางเสียหายต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการด้านอื่น ๆ

แนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติ

สุรเชษฐ์ (2541) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานของการจัดการอุทยานแห่งชาติสำหรับเป็นทิศทาง
หรือนโยบายในการดำเนินการเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติ ไม่ว่าจะเพื่อการท่องเที่ยวหรือการ
ศึกษาวิจัย จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ ดังนี้

1. การสงวนรักษา (preservation) สงวนรักษาระบบนิเวศให้คงอยู่ คือทรัพยากรธรรมชาติ
ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของพื้นที่หรือระบบทุกอย่างจะต้องคงอยู่ ให้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด
หรือไม่เปลี่ยนแปลง
2. การอนุรักษ์ (conservation) หมายถึง การใช้อย่างชาญฉลาด คือ การใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์
สูงสุด ภายใต้ข้อจำกัดคือ ไม่เกิดความกระทบกระเทือนต่อระบบ (optimum) ให้มีเศษเหลือหรือของ
เสียน้อยที่สุด และให้มีใช้ได้ในระยะเวลายาวนาน เนื่องจากว่าในการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติ
ไม่ใช่การใช้ประโยชน์อย่างสิ้นเปลือง ไม่ใช่การใช้ประโยชน์แบบบริโภคแล้วหมดไป
3. การใช้ประโยชน์แบบชื่นชม (appreciative use) คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการ
พักผ่อนหย่อนใจ และชื่นชมความงดงามตามธรรมชาติ

4. ความยั่งยืน (sustainability) คือ ความยั่งยืนของความเป็นธรรมชาติดั้งเดิม ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือความสัมพันธ์กันบ้างก็ตาม แต่ทุกอย่างเมื่อมีการใช้ประโยชน์แล้วกิจกรรมธรรมชาติดำเนินต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และความยั่งยืนในการเข้าไปใช้ประโยชน์แล้วเป็นลักษณะของการใช้แบบชื่นชมในอนาคต

ดรธรณี และสุรเชษฐ์ (2539) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยว่า ยึดปรัชญาของการอนุรักษ์ไว้ซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นองค์ประกอบหลักของพื้นที่ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนและสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่สาธารณชนในเรื่องต่าง ๆ เช่นนันทนาการและการท่องเที่ยว การศึกษาวิจัย และการพัฒนาชนบทได้ตลอดไป โดยมีมาตรการและวิธีการในการจัดการ ดังนี้

1. การวางแผนจัดการและการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ มาตรการหรือกิจกรรมเบื้องต้นของการดำเนินการเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่จำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อที่นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงศักยภาพและข้อจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศรวมทั้งรูปแบบการใช้ประโยชน์และความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งสาระสำคัญในแผนการจัดการและการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ ควรมีดังนี้

1.1 การดูแลรักษาทรัพยากร ในแผนการจัดการต้องมีเนื้อหาครอบคลุมไปถึงการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยุทธวิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

1.2 นันทนาการและการสื่อความหมาย ในแผนการจัดการจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับนันทนาการและโปรแกรมสื่อความหมายในพื้นที่ ซึ่งจะต้องระบุถึงแหล่งท่องเที่ยวและวิธีการในการบำรุงรักษาพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม ตลอดจนควบคุมไม่ให้เกิดการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และสัตว์ป่า ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนอกจากนั้น ยังจำเป็นต้องระบุ โปรแกรมสื่อความหมายที่ควรจะทำและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและความเพลิดเพลิน ทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์อีกด้วย

1.3 การบำรุงรักษาและฟื้นฟูทรัพยากร เมื่อมีสิ่งอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติ ผลต่อมาก็คือการชำรุดทรุดโทรมของทรัพยากรต่างๆ ที่สร้างขึ้น โดยคำนึงถึงบุคลากรและงบประมาณที่เหมาะสม นอกจากนี้จะต้องระบุถึงผลกระทบต่อ

ทรัพยากรธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว/นักท่องเที่ยว และแนวทางในการบำรุงรักษา หรือฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมด้วย

1.4 การอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติ และภายในอุทยานแห่งชาติเอง ตลอดจนหน่วยงานในพื้นที่ที่มีผลโดยตรงต่อการดำเนินงานการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการประสานประโยชน์และความร่วมมือระหว่างประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งวิธีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติให้เอื้อประโยชน์และพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านท้องถิ่นให้ดีขึ้นเพื่อประชาชนท้องถิ่นจะได้ประโยชน์จากการมีอุทยานแห่งชาติและช่วยกันอนุรักษ์ไว้

1.5 การจัดการด้านบริหารและบุคลากร สำคัญของงานในส่วนนี้มุ่งที่จะวางแนวทางในการกำหนดบุคลากรตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ และงบประมาณในการดำเนินงานด้านการจัดการอุทยานแห่งชาติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 การกำหนดความสำคัญก่อนหลัง เนื่องจากการดำเนินงานหรือกิจกรรมการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ มากมาย ดังนั้น แผนงานที่จัดขึ้นต้องมีการกำหนดความจำเป็นก่อนหลังว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่สำคัญมาก ก็ควรดำเนินการและอะไรบ้างที่สำคัญรองลงมา ก็ควรดำเนินการภายหลัง ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณและกำลังคนซึ่งโดยปกติจะมีอยู่อย่างจำกัด

2. การแบ่งเขตการจัดการการแบ่งพื้นที่ออกเป็นเขตต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการแบ่งเขตพื้นที่เป็นกระบวนการกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติให้สอดคล้องกับสถานภาพและศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และใช้เป็นแนวทางในการควบคุมกิจกรรมการจัดการ โดยเขตการจัดการของอุทยานแห่งชาติโดยทั่วไปจะมีเขต 3 เขต แต่บางแห่งอาจแบ่งมากกว่า 3 เขตก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

2.1 เขตบริการ (service zone) หรือเรียกว่า เขตการใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้น (intensive use zone) หมายถึง เขตที่แบ่งไว้เพื่อพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ได้แก่ อาคารสถานที่เพื่อการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ เช่น ที่ทำการ บ้านพัก โรงเก็บวัสดุครุภัณฑ์ โรงเรือนสำหรับสาธารณูปโภคสาธารณูปการ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกของนักท่องเที่ยว เช่น

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่พักแรมที่เป็นอาคารบ้านพัก ร้านอาหาร ลานจอดรถ ห้องสุขา ฯลฯ ธรรมชาติ (2541) กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดการเขตนี้ก็เพื่อส่งเสริมการสื่อความหมายธรรมชาติ การเรียนรู้ธรรมชาติ และกิจกรรมนันทนาการเข้มข้น แต่ต้องไม่ทำลายความงดงามตามธรรมชาติ และเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2.2 เขตนันทนาการ (recreation zone) หมายถึง เขตที่รวมเอาสิ่งที่น่าสนใจหรือจุดสนใจต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ไว้รวมเข้าด้วยกัน เช่น น้ำตก ถ้ำ แหล่งน้ำชายหาด จุดชมวิว ทางเท้า ที่ตั้งแคมป์ บริเวณที่จัดไว้สำหรับการสื่อความหมายธรรมชาติแบบต่าง ๆ ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นต่อกิจกรรมนันทนาการของประชาชนเท่านั้นเช่น ที่จอดรถ ห้องสุขา ตัวกลางสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นต้น ธรรมณี (2541) กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดการเขตนี้ก็เพื่อสงวนรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยมีผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด และไม่ส่งเสริมการนันทนาการแบบคนหมู่มาก

2.3 เขตสันโดษ/เขตป่าเปลี่ยว (primitive zone) หรืออาจเรียกว่า เขตอนุรักษ์สภาพแวดล้อมธรรมชาติ (nature environmental conservation zone) หมายถึง บริเวณที่มีสภาพธรรมชาติสมบูรณ์ และมีความเปราะบางหรือเกิดผลกระทบได้ง่าย (หากมีการใช้ประโยชน์โดยปราศจากการควบคุม) ตลอดจนเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ปกติจะไม่มีการอนุญาตให้พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ ทั้งสิ้น ธรรมณี (2541) กล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดการเขตนี้ก็เพื่อสงวนรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติ พร้อมกับเอื้อประโยชน์ในการศึกษา วิจัย การเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมนันทนาการแบบเน้นธรรมชาติ เป็นเขตการจัดการที่เข้มงวดไม่ให้มีถนนหรือการใช้ยานยนต์ทุกประเภทนอกจากเขตหลัก ๆ ทั้งสามดังกล่าว อุทยานแห่งชาติอาจจำเป็นต้องแบ่งเขตการจัดการเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ในการจัดการ ได้แก่ เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (natural recovery zone) หมายถึงพื้นที่ที่เคยถูกรบกวนหรือบุกรุกทำลายมาก่อน เป็นบริเวณที่ต้องการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมให้คืนสู่ธรรมชาติ วัตถุประสงค์หลักของการจัดการเขตนี้ก็เพื่อฟื้นฟูสภาพที่ถูกเปลี่ยนแปลงให้คืนสู่สภาพธรรมชาติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เขตการใช้ประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์พิเศษ (special use zone) หมายถึง เป็นพื้นที่ที่กั้นไว้สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ไม่ระบุ หรือปรากฏในหรือเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติ วัตถุประสงค์หลักของการจัดการเขตนี้ก็เพื่อแยกพื้นที่ที่มีกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการอุทยานแห่งชาติ เขตกันชน (buffer zone) หมายถึง เขตที่กำหนดขึ้นสำหรับเป็นกันชนระหว่างอุทยานแห่งชาติหรือทรัพยากรในพื้นที่กับผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ที่ดินนอกเขตอุทยานแห่งชาติ

3. การวางผังบริเวณและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การวางผังบริเวณเป็นกิจกรรมหนึ่งของการวางแผนการจัดการและการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ ที่เน้นถึงการกำหนดตำแหน่งของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ของนันทนาการ นอกจากนี้ผังบริเวณยังใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก มีหน้าที่หลักในการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยว การป้องกันผลกระทบอันอาจเกิดจากผู้มาใช้ประโยชน์ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการและบำรุงรักษาพื้นที่และเป็นสิ่งที่สร้างภาพลักษณ์แก่อุทยานแห่งชาติในสายตาของผู้มาเยือน ซึ่งการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ปกติแล้วจะยึดถือแนวทางของแผนการจัดการและผังบริเวณ ตลอดจนการแบ่งเขตการจัดการที่กำหนดไว้

4. การจัดการผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยว เทคนิคในการจัดการผู้มาเยือนมีหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์หรือแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันไป การนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้อาจจำเป็นต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการใช้ประโยชน์ของคนไทยแตกต่างจากชาวต่างประเทศเทคนิคต่าง ๆ ที่มี ได้แก่ 1) การจำกัดปริมาณการใช้ประโยชน์ 2) การกระจายการใช้ประโยชน์ 3) การรวมการใช้ประโยชน์ 4) การจำกัดเวลาการใช้ประโยชน์ 5) การจำกัดฤดูกาลในการใช้ประโยชน์ 6) การจำกัดขนาดของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ 7) การให้การศึกษาเรื่องผลกระทบ

5. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นการลดปัญหาในเรื่องของการอนุรักษ์พื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติ อันเนื่องมาจากการบุกรุก และการพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มีมาตรการดังนี้

5.1 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติเอาไว้

5.2 ขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในการสนับสนุนให้มีการดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะการควบคุมดูแลมิให้ชาวบ้านบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน

5.3 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากอุทยานแห่งชาติ เช่น การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

5.4 จัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5.5 อนุญาตให้มีการเก็บหาของป่าที่สามารถทดแทนได้ โดยควรอนุญาตตามความเหมาะสมและกำลังในการผลิตทดแทนของป่าต่าง ๆ ซึ่งได้รับการศึกษาอย่างรอบคอบแล้ว

5.6 เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนการจัดการอุทยานแห่งชาติ

ประโยชน์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

ดร.รชนี และสุรเชษฐ์ (2539) กล่าวถึงประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติว่ามีดังต่อไปนี้

1. สร้างความมั่นคงด้านอุทกวิทยา
2. คุ้มครองรักษาดิน
3. ควบคุมสภาพภูมิอากาศ
4. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้
5. เป็นแหล่งคุ้มครองรักษาทรัพยากรพันธุกรรม
8. เป็นแหล่งอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
7. เป็นแหล่งสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
8. เป็นแหล่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ

9. เป็นแหล่งการจ้างงาน
10. เป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยและติดตามผล
11. เป็นแหล่งให้ความรู้และการศึกษา
12. รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
13. รักษาความสมดุลสิ่งแวดล้อม
14. เป็นแหล่งสร้างความภูมิใจให้แก่ประชาชนในภูมิภาค

ภัยคุกคามอุทยานแห่งชาติ

เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การพัฒนาเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติมีจำกัด เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติจะสามารถคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติจากอิทธิพลเหล่านี้ โดยผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศนี้ถือเป็นภัยคุกคามที่สำคัญ

Machlis and Tichinell (1985) ได้สรุปปัจจัยที่บ่งชี้สถานะที่อุทยานแห่งชาติมีภัยคุกคาม ไว้ดังนี้ 1) ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม 2) สัตว์ป่าและพืชพันธุ์ถูกทำลาย 3) การแพร่กระจายพันธุ์ของพืชต่างถิ่น 4) การเลี้ยงสัตว์ 5) การลักลอบล่าสัตว์ 6) การชะล้างพังทลายของดินและการสูญเสียหน้าดิน 7) ผลกระทบต่อลุ่มน้ำและอุทกวิทยา 8) การขาดนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรและการวางแผนการจัดการ 9) การขาดทรัพยากรการจัดการ 10) การยึดครองที่ดินหรือการบุกรุกพื้นที่ 11) ความไม่ปลอดภัยและลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวก และ 12) การพัฒนาที่ไม่เหมาะสม

นอกจากนี้ Hocking *et al.* (2000) ได้กล่าวถึงประเภทของภัยคุกคามในพื้นที่อนุรักษ์ว่าเกิดขึ้นได้ทั้งจากภายในและภายนอกพื้นที่ ได้แก่ 1) อัตราการย้ายถิ่นของมนุษย์ 2) การเลี้ยงสัตว์ 3) ผลกระทบต่อลุ่มน้ำ 4) ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ป่าถูกคุกคาม 5) การเมือง 6) ผลกระทบของความขัดแย้ง 7) การฝ่าฝืนกฎหมาย 8) การท่องเที่ยว 9) การพัฒนาเส้นทางคมนาคม 10) มลภาวะต่าง ๆ 11) การเปลี่ยนแปลง

ภูมิอากาศ 12) พื้นที่กันออก 13) การตั้งถิ่นฐาน 14) เกษตรกรรม 15) การล่าสัตว์ 16) การตัดไม้
17) การเผาถ่าน และ 18) ไฟป่า

กล่าวโดยสรุป ภัยคุกคามอุทยานแห่งชาติเป็นผลมาจากกิจกรรมต่าง ๆ จากทั้งภายในและ
ภายนอกอุทยานแห่งชาติ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติในทางลบและเป็นอุปสรรค
ต่อการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติโดยภาพรวม

อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

ประวัติความเป็นมา

อำเภอบ่อไร่ เดิมอยู่ในเขตปกครองของอำเภอเขาสมิง เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2521 ได้ยกฐานะ
เป็นกิ่งอำเภอ แบ่งการปกครองเป็น 3 ตำบล คือ ตำบลช้างทูน, ตำบลด่านชุมพล และ ตำบล บ่อพลอย
เป็นอำเภอที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติมาก จึงทำให้มีประชาชนจากทั่วทุกภาคของประเทศ เดินทาง
เข้ามาแสวงโชค โดยการขุดพลอย จึงทำให้จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อมาได้แยก
พื้นที่ส่วนหนึ่งของตำบลช้างทูน ตั้งเป็นตำบลหนองบอน และเมื่อ 13 กรกฎาคม 2524 ได้รับการ
ประกาศให้เป็นอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด และในปี พ. ศ. 2529 ได้แยกพื้นที่ส่วนหนึ่งของตำบลด่าน
ชุมพล ตั้งเป็นตำบลนนทรีฯ จึงทำให้อำเภอบ่อไร่มี 5 ตำบลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ที่ตั้งอาณาเขต

อำเภอบ่อไร่ มีขนาดพื้นที่ทั้งสิ้น 680 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดตราดประมาณ
48 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ ประเทศกัมพูชา และ อำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อ ตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง

ทิศตะวันออก ติดต่อ ประเทศกัมพูชา โดยมีเทือกเขาบรรทัดเป็นแนวกัน

ทิศตะวันตก ติดต่อ ตำบลสะตอ อำเภอเขาสมิง และ อำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของอำเภอบ่อไร่ ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจนถึงภูเขา ซึ่งใช้ประโยชน์ในการทำสวนไม้ผล ไม้ยืนต้น และมีที่ราบเป็นหย่อมเล็ก ๆ อยู่บริเวณริมลำห้วย ริมคลองต่าง ๆ ซึ่งจะใช้ประโยชน์ในการทำนา ปลูกพืชไร่ ส่วนทางทิศตะวันออกซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา เป็นป่าเขา มีแนวเทือกเขาบรรทัดยาว 54 กิโลเมตร เป็นเขตป่าสงวน

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของอำเภอบ่อไร่ มี 3 ฤดู ฤดูแล้ง เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ช่วงเดือนเมษายนอากาศจะร้อน มีอุณหภูมิประมาณ 35 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม ฤดูหนาวเริ่ม ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน–มกราคม อากาศจะไม่หนาวจัด อุณหภูมิประมาณ 19 – 23 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝนและแหล่งน้ำ

ปริมาณน้ำฝนของอำเภอบ่อไร่ วัดจากจำนวนวันที่ฝนตกมากกว่า 120 วัน/ปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 4,832.8 มิลลิเมตร/ปี ซึ่งตกกระจายทั่วทุกพื้นที่ของอำเภอ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม–ตุลาคม จะตกชุกในช่วงเดือนมิถุนายน–กันยายน และจากสถิติการวัดปริมาณน้ำฝน ในช่วงเดือนสิงหาคม จะเป็นเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดของปี ส่วนแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรและแหล่งน้ำที่จัดสร้างขึ้นยังไม่เพียงพอกับการประกอบอาชีพการเกษตร เนื่องจากในปัจจุบันมีพื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น

อุณหภูมิ

อุณหภูมิตลอดทั้งปี ช่วงอุณหภูมิต่ำประมาณ 19 องศาเซลเซียส ช่วงอุณหภูมิสูงสุดประมาณ 35 องศาเซลเซียส

เส้นทางคมนาคม

เส้นทางคมนาคมของอำเภอบ่อไร่นั้นมีการติดต่อกันภายในอำเภอได้ตลอดและทุกหมู่บ้าน มีถนนสายหลักที่ติดต่อระหว่างตำบลและอำเภอ ดังนี้

1. ทางหลวงหมายเลข 3157 หรือถนนจินตกานนท์ (แสนตุ้ง-บ่อไร่) ผ่านตำบลช้างทูน, บ่อพลอย, นนทรีย์ไปยังตำบลด่านชุมพล ระยะทางประมาณ 49 กิโลเมตร และสามารถเดินทางต่อไปยังจังหวัดตราดได้ โดยผ่านบ้านฉางเกลือ ตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมืองตราด ถนนสายสระใหญ่-เขาสมิง ผ่านบ้านสระใหญ่ หมู่ที่ 2 ตำบลนนทรีย์ ไปบรรจบกับสายบ่อไร่-บ้านโป่ง ที่บ้านโป่ง ตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง ระยะทางประมาณ 17 กิโลเมตร

2. ทางหลวงหมายเลข 3299 หรือสายช้างทูน-หนองบอน แยกจากตำบลช้างทูนที่หมู่ 2 ผ่านหมู่ 5 ไปยังตำบลหนองบอน (ผ่านหมู่ 4 ไปยังหมู่ 3) ระยะทาง 9 กิโลเมตร

3. ทางหลวงหมายเลข 3388 หรือเส้นทางสายบ้านโป่ง อำเภอเขาสมิง-ปะอา ผ่านหมู่ที่ 3, 7 และ 6 ไปบรรจบกับสายสระใหญ่-เขาสมิง ที่บ้านโป่ง ตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร ถนนลาดยางสายหนองบอน-อวกพ เป็นถนนลาดยางที่สร้างขึ้นเมื่อปี พ. ศ. 2541 เริ่มตั้งแต่ หมู่ที่ 3 ผ่าน หมู่ที่ 1, 2 และ 5 ตำบลหนองบอน ไปยังจังหวัดจันทบุรี (ผ่าน ต. บ่อเวฬุ อ. ชลุม เขื่อนคีรีธาร ถึงแยกบ้านอวกพ ต. บั้ว อ. มะขาม) ซึ่งสามารถร่นระยะทางไป จ. จันทบุรี ได้กว่า 20 กิโลเมตร และสามารถเดินทางไปยังอำเภอโป่งน้ำร้อนได้ โดยไม่ต้องผ่านตัวเมืองจันทบุรี (ถนนสุขุมวิท)

เขตการปกครองอำเภอบ่อไร่

อำเภอบ่อไร่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 5 ตำบล 33 หมู่บ้าน ดังนี้

ตำบลด่านชุมพล แบ่งเขตปกครองเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านด่านชุมพล หมู่ที่ 2 บ้านเขาขาด หมู่ที่ 3 บ้านคลองแสง หมู่ที่ 4 บ้านทางกลาง หมู่ที่ 5 บ้านทับมะกอก หมู่ที่ 6 บ้านปะเดา หมู่ที่ 7 บ้านทับทิมสยาม

ตำบลนนทรีย์ แบ่งเขตการปกครองเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านนนทรีย์ หมู่ที่ 2 บ้านสระใหญ่ หมู่ที่ 3 บ้านมะม่วง หมู่ที่ 4 บ้านคลองโอ หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งตอง

ตำบลบ่อพลอย แบ่งเขตการปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านมะนาว หมู่ที่ 2 บ้านปะอา หมู่ที่ 3 บ้านบ่อไร่ หมู่ที่ 4 บ้านตากแว้ง หมู่ที่ 5 บ้านตางาม หมู่ที่ 6 บ้านคลองแอง หมู่ที่ 7 บ้านตากแว้งล่าง หมู่ที่ 8 บ้านหมื่นด่าน หมู่ที่ 9 บ้านจัดสรร หมู่ที่ 10 บ้านคลองขอ

ตำบลช้างทุน แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านคลองขวาง หมู่ที่ 2 บ้านช้างทุน หมู่ที่ 3 บ้านหนองแพบ หมู่ที่ 4 บ้านหนองมาตร หมู่ที่ 5 บ้านหนองไม้หอม หมู่ที่ 6 บ้านตระกุลพัฒนา

ตำบลหนองบอน แบ่งเขตการปกครองเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 2 บ้านตรอกเกษรหมู่ที่ 3 บ้านเนินพัฒนา หมู่ที่ 4 บ้านคอแล หมู่ที่ 5 บ้านมะอึกแรด

ประชากร

อำเภอบ่อไร่ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 35,533 คน เป็นชายจำนวน 18,464 คน หญิงจำนวน 17,069 คน จำนวนครัวเรือน 13,445 ครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรกร 3,010 ครัวเรือน (ตารางที่ 1) แยกเป็นรายตำบลดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนประชากรในแต่ละตำบลของอำเภอบ่อไร่

ตำบล	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	
	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร
บ่อพลอย	7,809	7,398	15,207	7,697	742
ช้างทุน	1,436	1,387	2,823	722	578
ด่านชุมพล	2,511	2,142	4,653	1,189	594
หนองบอน	4,801	4,440	9,241	2,666	702
นนทรีย์	1,907	1,702	3,609	1,171	394
รวม	18,464	17,069	35,533	13,445	3,010

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2554)

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร

อำเภอบ่อไร่ มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 95,707 ไร่ สามารถผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญๆ ได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่/ปี)	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก (ครัวเรือน)
ยางพารา	36,408	325	1,663
ปาล์มน้ำมัน	30,564	1,900	289
เงาะ	9,941	1,350	1,443
มังคุด	6,494	800	1,348
สับปะรด	6,042	3,083	221
มะม่วงหิมพานต์	3,812	388	288
ลองกอง	2,440	600	880
กฤษณา	1,133	-	288
ข้าว	1,037	385	166
กล้วย	832	1,125	131
มันสำปะหลัง	347	1,016	18
ลำไย	315	1,579	48
กระท้อน	164	2,098	20
ขนุน	149	2,390	30
มะพร้าว	68	1,015	67
ระกำ	21	1,400	16
สละ	13	1,460	9
ส้มโอ	10	1,000	16

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2554)

อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ประวัติความเป็นมา

กรมป่าไม้ ได้รับหนังสือจากสำนักงานป่าไม้จังหวัดตราด แจ้งว่า ในที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ประจำอำเภอเขาสมิง ครั้งที่ 1/2538 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2538 มีมติเห็นสมควรกำหนดพื้นที่ป่าบริเวณป่าเขาชะอม เขาคลองปุก และเขามะปริง ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาสมิง (ป่าคลองใหญ่-เขาไฟใหม่) อันเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อยู่ในท้องที่อำเภอเขาสมิงและอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นวนอุทยานหรืออุทยานแห่งชาติ เนื่องจากสภาพป่ายังคงความอุดมสมบูรณ์และมีสัตว์ป่าอยู่ชุกชุม กรมป่าไม้จึงมีคำสั่งที่ 55/2540 ลงวันที่ 10 มกราคม 2540 ให้นายประยูร พงศ์พันธ์ เจ้าพนักงานป่าไม้ 5 ส่วนอุทยานแห่งชาติ ไปดำเนินการสำรวจพื้นที่ดังกล่าวและพื้นที่ใกล้เคียง

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นมีความเห็นว่า พื้นที่บริเวณป่าเขาชะอม เขาคลองปุก เขามะปริง เขาแก้ว เขาตาบาด เขาตาโชติ และเขากำแพง สมควรจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ โดยใช้ชื่อว่าอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว กรมป่าไม้ จึงได้มีคำสั่งที่ 1746/2540 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2540 ให้นายประยูร พงศ์พันธ์ เจ้าพนักงานป่าไม้ 5 ไปทำหน้าที่หัวหน้าควบคุมพื้นที่ที่จะประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด และต่อมาคณะทำงานเพื่อพิจารณาก่อนนำเรื่องเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีความเห็นให้สำรวจพื้นที่บริเวณป่าบริเวณเขาปอใหม่ เขาบึงพะवाद้า เขาเอ็ด เขาคลองวังโพธิ์ เขาคลองปุน เพิ่มเติม

ต่อมา นายประยูร พงศ์พันธ์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วได้นำเสนอรายละเอียดการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพื้นที่ที่จะจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาสมิง (ป่าคลองใหญ่-เขาไฟใหม่) เนื้อที่ประมาณ 125,000 ไร่ หรือ 200.00 ตารางกิโลเมตร ในท้องที่ตำบลหนองบอน ตำบลช้างทูน ตำบลบ่อพลอย ตำบลนันทริย์ และตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เสนอในที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ประจำจังหวัดตราด ครั้งที่ 4/2543 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2543 ซึ่งในที่ประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วและได้นำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2543 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2543 ซึ่งในที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติได้

อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 126 ตอนที่ 97 ก หน้า 14 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2552 มีรูปร่างแผนที่อุทยานแห่งชาติทอดตัวเป็นแนวยาว โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชาตลอดแนวชายแดนด้านทิศตะวันออก ดังแสดงในภาพที่ 1

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนไม่มากนักของเทือกเขาบรรทัด ประกอบด้วย เขาแก้ว เขาตาบาด เขาตาโชติ และเขากำแพง ส่วนยอดเขาเป็นแนวแบ่งเขตประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 100-836 เมตร ยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาบาด ซึ่งมีความสูงถึง 836 เมตรจากระดับน้ำทะเล สภาพภูมิประเทศเช่นนี้ก่อให้เกิดสายน้ำหลายสาย เช่น คลองลึก คลองแอ่งปูก คลองแก้ว คลองตาบาด คลองหินเพลิง คลองลือ คลองกะใจ คลองมะละกอ ฯลฯ สายน้ำแต่ละสายจะไหลลงสู่คลองระต่อกแล้วออกสู่ทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ

พื้นที่บริเวณแถบนี้ได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบมรสุมเขตร้อนประกอบด้วยพื้นที่ที่มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์จึงทำให้ฝนตกชุกตลอดทั้งปีโดยแบ่งเป็นฤดูกาลได้ดังนี้ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – มกราคม

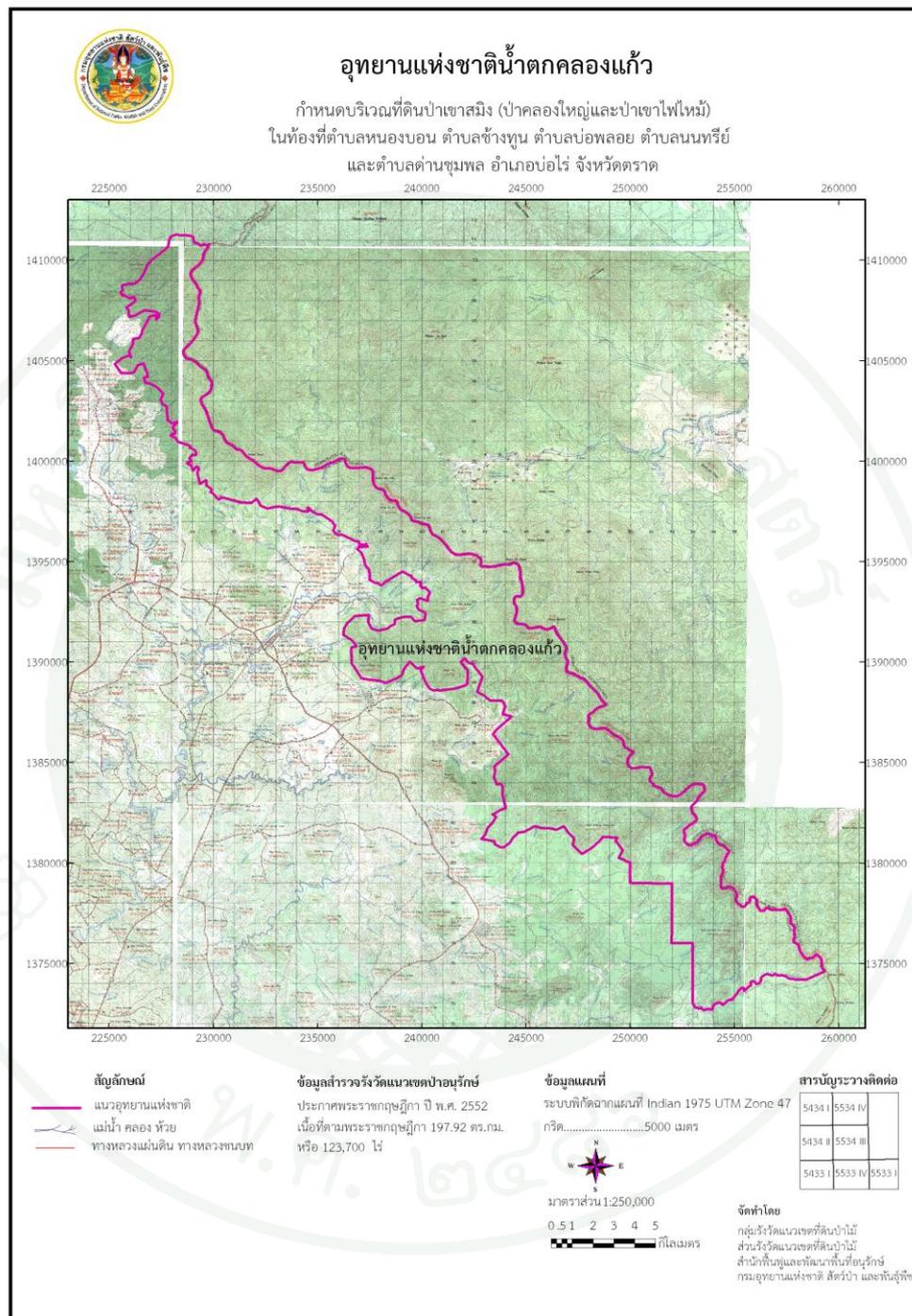
พืชพรรณและสัตว์ป่า

สภาพสังคมพืชโดยทั่วไปของพื้นที่ เป็นสังคมพืชประเภทป่าดงดิบชื้นที่มีความชุ่มชื้นสูง ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำลำธาร สภาพป่าจึงมีลักษณะเป็นป่าที่รกทึบ ประกอบไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด ตั้งแต่ไม้พื้นล่างที่มีขนาดเล็กจนถึงไม้ที่มีขนาดใหญ่ ที่มีความสูงตั้งแต่ 25-60 เมตร พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ยาง (*Dipterocarpus alatus* Roxb.) กระบาก (*Anisoptera costata* Korth) ตะเคียน (*Hopea odorata* Roxb.) ตำรัง (*Scaphium scaphigerum* Guib&Planch) ชุมแพริก (*Heritiera javanica* Kasterm) ตาเสือ (*Morinda citrifolia* Linn.) ตะแบก (*Lagerstroemia floribunda* Jack) ฯลฯ ส่วนไม้พุ่มและพืชพื้นล่างที่พบเห็นมาก เช่น พืชตระกูลจิงข่า หวาย (*Calamus* sp.) ระกำ (*Salacca rumphii* Wall) หมากชนิดต่างๆ ไม้ (*Bambusa* sp.) เต่าร้าง (*Caryota mitis* Lour) ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบเหืองจันทบูร (*Dendrobium friedericksianum* Rchb.f.) ซึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีสีส้มสวยงาม ก่อนข้าง

หายากสามารถพบเห็นได้ทั่วไปบริเวณอุทยานแห่งชาติเนื่องจากพื้นที่เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์มากตามธรรมชาติ จึงทำให้มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่อย่างชุกชุม ซึ่งจะพบเห็นได้ตามแหล่งน้ำต่างๆ และในพื้นที่แห่งนี้จะพบதாகอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสัตว์ป่าเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจเท่าที่พบและได้สอบถามจากรายการ ในพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ กวาง (*Cervus pornicus*) เสือ (*Panthera tigris*) เก้ง (*Muntiacus muntjak*) หมูป่า (*Sus scrofa*) กระเจิง (*Tragulus javanicus*) ชะนี (*Hylobates lar*) กระรอก (*Callosciurus erythrus*) ชะมด (*Viverricula indica*) อีเห็น (*Paradoxurus hermaphroditus*) ไก่ฟ้าชนิดต่างๆ ไก่ป่า (*Gallus gallus*) กางเขนดง (*Copsychus malabaricus*) นกขุนทอง (*Gracula religiosa*) เหยี่ยว (*Haliastur indus*) ปรอด (*Pycnonotus jocosus*) นกเงือก (*Ptilolaemus tickelli*) นกโพระดก (*Megalaima linerta*) นกชนิดต่างๆ กิ้งก่ายักษ์หรือลั้ง (*Phitsignathus cocincinus*) ตู๊กแกป่า ตะวันออก (*Cyrtodactylus intermedius*) กิ้งก่าบิน (*Draco taeniopterus*) ตะกวด (*Varanus bengalensis*) กบภูเขา (*Rana blythii*) คางคก (*Bufo americanus*) และปูหิน (*Thalamita crenata*) ฯลฯ นอกจากนี้บริเวณลำธารและคลองต่างๆ ยังพบ ปลาพลวงหิน (*Neolissocheilus soroides*) ปลาแขยงหิน (*Leiocassis siamensis*) ปลาสร้อยขาว (*Henicorhynchus siamensis*) ปลากั้ง (*Channa limbata*) ปลาหมอ (*Yasuhikotakia sidhimunki*) ฯลฯ

สถิติข้อมูลนักท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มีสถิตินักท่องเที่ยว ในปีพ.ศ.2552 จำนวน 73,834 คน ปีพ.ศ. 2553 จำนวน 71,080 คน และปีพ.ศ.2554 จำนวน 29,678 คน

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

ที่มา: สำนักฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2555)

ปรีชา (2525) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลให้ชาวสวนยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ ตำบลไม้เค็ด อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ชาวสวนที่มีการศึกษาสูง มีการยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่มากกว่าชาวสวนที่มีการศึกษาค่ำ

อมราวดี (2525) ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนที่ตั้งถิ่นฐานรอบอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ตั้งถิ่นฐานเป็นเวลานาน และได้รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะมีความคิดเห็นที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ขวัญ (2529) ได้ศึกษาความรู้และความตระหนักของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีขนาดที่ดินที่ใช้ประโยชน์มาก หรือคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมาก จะมีความตระหนักในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมมากขึ้นด้วย

ศิริชัย (2537) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ผลของการศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ประกอบอาชีพทางเกษตรเป็นหลัก ตั้งถิ่นฐานมาเป็นเวลานาน ได้รับข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่จากวิทยุ และโทรทัศน์ มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเชิงบวก ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับข้อกำหนดและผลจากการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติพบว่า ราษฎรมีความเข้าใจ กฎ ระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ ของอุทยานแห่งชาติเป็นอย่างดี

บุญธรรม (2540) ได้ทำการศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้ยอมรับและไม่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตโครงการมูลนิธิบูรณะชนบท กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรหมู่ 10 ตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองมากและรายได้สูงกว่า จะยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่มากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองน้อยและรายได้ต่ำ

ชัยยุทธ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติภูบรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการ

ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งกุยบุรี ของสมาชิกรองการบริหารส่วนตำบล ที่อยู่รอบอุทยานแห่งกุยบุรี คือ ระดับการศึกษา การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว และการได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่

สุภาวดี (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ประเมินระดับการยอมรับทางความคิดที่มีต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความสัมพันธ์กับปัจจัยบางประการของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับทางความคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ตำแหน่งทางสังคม และการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว

อัมพวนิ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาของเกษตรกร: กรณีศึกษาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหอย จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลา และปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลา ได้แก่ ระดับการศึกษา สภาวะหนี้สิน การออม จำนวนแรงงานในครัวเรือน การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ด้านการเลี้ยงปลา ความคาดหวังของเกษตรกร อาชีพ และรายได้

วรรณิย์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับของเกษตรกรในวิธีการจัดการการเกษตร และทรัพยากรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษากลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนของเกษตรกรบนพื้นที่สูง และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง โดยอาศัยข้อมูลจากโครงการวางแผนระบบการเกษตรยั่งยืนบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง ได้แก่ ความรู้ด้านเกษตรยั่งยืน

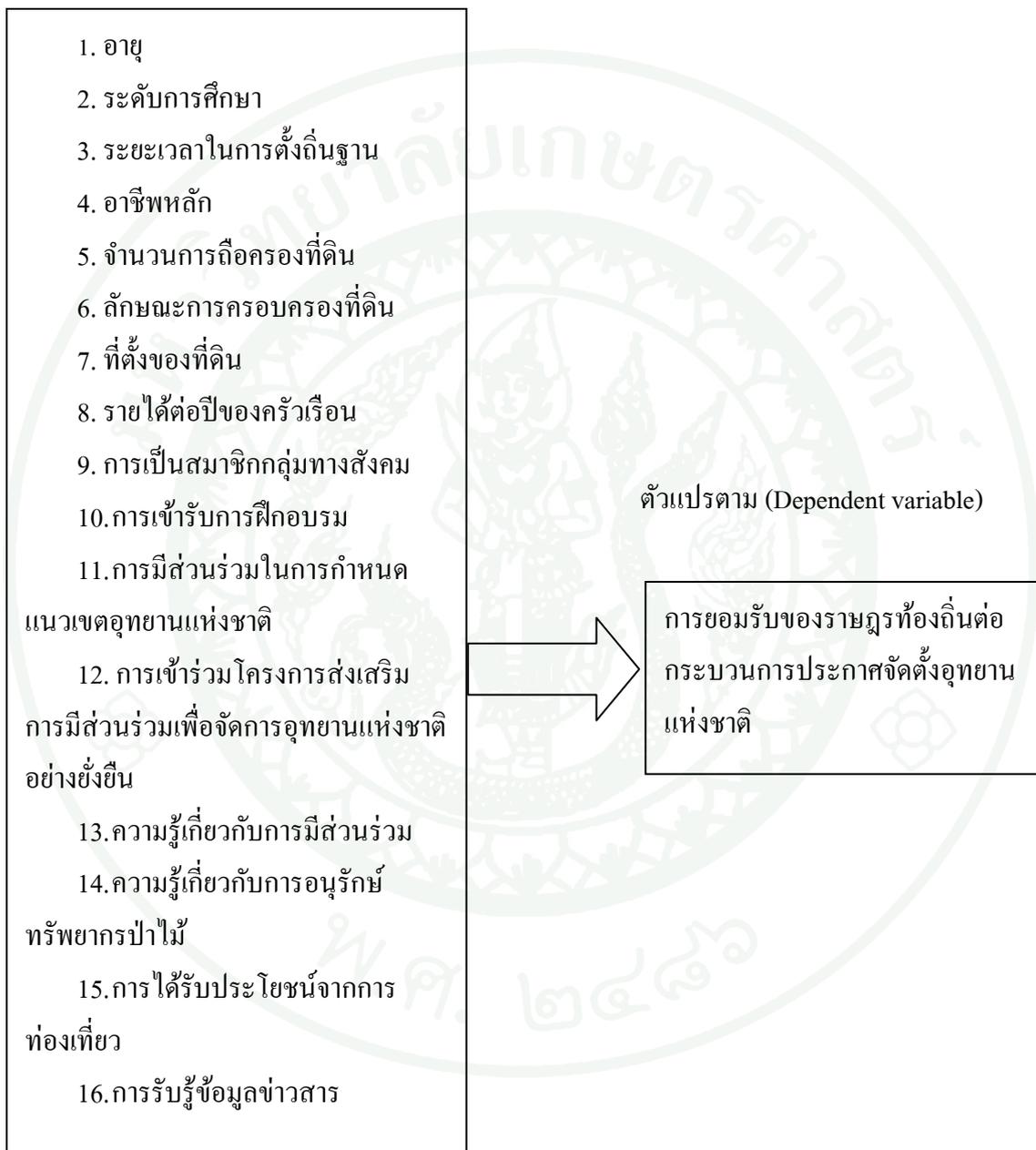
เสาวภาคณ์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับของเกษตรกรต่อการกำหนดเขตส่งเสริมวนเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำ : กรณีศึกษากลุ่มน้ำห้วยแวง-คลองพืด จังหวัดตราด เพื่อศึกษาการยอมรับต่อข้อเสนอการกำหนดเขตส่งเสริมวนเกษตรในพื้นที่ วิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเขตส่งเสริมวนเกษตร และขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาการยอมรับของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำต่อแนวทางการกำหนดเขตส่งเสริมวนเกษตร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการกำหนดเขตส่งเสริม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ที่ดินที่เหมาะสมของเกษตรกร

อมรรัตน์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานของเกษตรกรกับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

โดยสรุปการวิจัยในอดีตพบว่า มีปัจจัยจำนวนมากที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อการยอมรับ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน อาชีพหลัก จำนวนการถือครองที่ดิน ลักษณะการครอบครองที่ดิน ที่ตั้งของที่ดิน รายได้ต่อปีของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การเข้ารับการฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ราษฎรท้องถิ่นที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่อปีของครัวเรือนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 ราษฎรท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 10 ราษฎรท้องถิ่นที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 11 ราษฎรท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 12 ราษฎรท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 13 ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 14 ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 15 ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 16 ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. แบบสอบถาม

ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายกลุ่มตัวอย่างของอำเภอใด ๆ ในท้องที่ 5 ตำบล ทั้งแบบปลายปิด (close ended) และปลายเปิด (open ended) แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร

ส่วนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ลักษณะพื้นฐานทางสังคม

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

ส่วนที่ 6 ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

2. แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหารแสดงสภาพภูมิประเทศ และแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2552 (อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว)

3. อุปกรณ์เครื่องเขียนต่างๆ

4. ไมโครคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป

วิธีการ

การตรวจเอกสาร

ดำเนินการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยการตรวจเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เช่น แนวความคิด ทฤษฎีการยอมรับ การจัดการ อุทยานแห่งชาติตามหลักวิชาการ ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด และข้อมูลของอุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

การสร้างและการทดสอบแบบสอบถาม

1. การสร้างแบบสอบถาม ดำเนินการจัดสร้างแบบสอบถามขึ้น โดยการดัดแปลงจาก แบบสอบถามของผู้ที่เคยศึกษางานวิจัยในลักษณะนี้ นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ในการศึกษา ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีคำถามทั้งที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questionnaire) และคำถามแบบปลายปิด (closed-ended questionnaire) ประกอบไป ด้วยเนื้อหาจำนวน 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร

ส่วนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ลักษณะพื้นฐานทางสังคม

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

ส่วนที่ 6 ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

2. การทดสอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาจะได้นำแบบสอบถามที่จัดสร้างขึ้นไปทำการทดสอบดังต่อไปนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่จัดสร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ผู้เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการร่วม เพื่อขอคำแนะนำและหาข้อบกพร่องในเบื้องต้น

2.2 นำแบบสอบถามไปทดสอบหรือทดลองใช้ (pretest) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability analysis-scale) ของคำถามตัวแปร ควบคุมไปกับการทดสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสมในการใช้ภาษา รวมถึงความเข้าใจในเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ของคำถามทุกข้อในแบบสอบถาม ทั้งนี้ ค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha) ของคำถามตัวแปรตามที่ทดสอบได้ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.8

2.3 ทดสอบความเชื่อมั่นของคำถามความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้วิธี Kuder – Richardson 20 โดยใช้สูตร KR-20 (ยูทช, 2552) ดังนี้

$$Kr - 20 = \frac{k}{k - 1} \left(1 - \frac{\sum^k p_i q_i}{S_2} \right)$$

k จำนวนข้อของแบบวัด

p_i, q_i สัดส่วนของการตอบถูกผิดของข้อ i ตามลำดับ

S_2 ความแปรปรวนของคะแนนรวม หรือ ความแปรปรวนระหว่างผู้ตอบ

ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อมั่นของคำถามความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีค่าเท่ากับ 0.74 และ 0.77 ตามลำดับ

2.4 ทดสอบความเชื่อมั่นของคำถามระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \left(\frac{K}{K - 1} \right) \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อความ

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ปรากฏว่าจากการเก็บข้อมูลและทดสอบค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถามระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มีค่าเท่ากับ 0.85 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมีความเชื่อถือได้

การกำหนดประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง

1. การกำหนดประชากร การศึกษาครั้งนี้ประชากรศึกษาได้แก่ ราษฎรในตำบลที่มีแนวเขตการปกครองอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำนวน 5 ตำบล ได้แก่ (1) ราษฎรในตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด จำนวน 7,697 ครัวเรือน (2) ราษฎรในตำบลช้างตน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด จำนวน 722 ครัวเรือน (3) ราษฎรในตำบลค่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด จำนวน 1,189 ครัวเรือน (4) ราษฎรในตำบลหนองบอน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด จำนวน 2,666 ครัวเรือน (5) ราษฎรในตำบลนันทริย์ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด จำนวน 1,171 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 13,445 ครัวเรือน

2. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) และใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วนของสุบงกช (2526) เนื่องจากจำนวนของครัวเรือนในตำบลแต่ละแห่งมีจำนวนที่แตกต่างกันไป โดยสูตรการคำนวณทั้ง 2 สูตรดังกล่าวข้างต้น มีดังนี้

2.1 สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนในอำเภอที่ต้องการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

N = จำนวนครัวเรือนทั้งหมดในอำเภอที่ต้องการศึกษา

จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น ปรากฏว่าได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 388.47 ครัวเรือน ซึ่งผู้ศึกษาจะดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 ครัวเรือน โดยหลังจากที่ได้จำนวนครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างข้างต้นแล้ว จากนั้นจึงคำนวณหาจำนวนครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบลตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วนของสุบงกช (2526)

2.2 สูตรการคำนวณหาการกระจายตามสัดส่วนที่เหมาะสมของสุบงกช (2526)

$$n_i = n \frac{N_i}{N}$$

กำหนดให้ n_i = จำนวนครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล

n = จำนวนครัวเรือนที่ต้องการศึกษา (400 ครัวเรือน)

N_i = จำนวนครัวเรือนทั้งหมดของแต่ละตำบล

N = จำนวนครัวเรือนทั้งหมดในพื้นที่ 5 ตำบล (13,445 ครัวเรือน)

i = ตำบลที่ 1, 2, 3, 4 และ 5

จากการคำนวณตามสูตรดังกล่าว จะได้รายการกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบลปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายตำบล

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนครัวเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)
1	บ่อพลอย	7,697	229
2	ช้างทูน	722	22
3	ด่านชุมพล	1,189	35
4	หนองบอน	2,666	79
5	นนทรีย์	1,171	35
รวม	5	13,445	400

การวัดระดับการยอมรับ

การศึกษาเรื่องการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว เป็นการศึกษาเพื่อวัดระดับการยอมรับของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างในท้องที่อำเภอป่าไร่ ซึ่งประกอบด้วย 5 ตำบล โดยการนำคะแนนการตอบคำถามในส่วนของ 6 ของแบบสอบถามมาคำนวณเพื่อใช้วัดระดับการยอมรับดังกล่าว ทั้งนี้คำถามแต่ละข้อเป็นคำถามแบบประเมินค่า โดยมีลักษณะมาตรวัดแบบ Likert's Scale (ชานินทร์, 2553) แบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งสามารถให้ความหมายและคะแนนการยอมรับของทุกข้อในแต่ละคำตอบได้ดังนี้

ระดับการยอมรับ	ระดับคะแนนที่ได้
มีการยอมรับมากที่สุด	ได้คะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
มีการยอมรับมาก	ได้คะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
มีการยอมรับปานกลาง	ได้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
มีการยอมรับน้อย	ได้คะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
มีการยอมรับน้อยที่สุด	ได้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

วิธีการหาค่าเฉลี่ยของการตอบคำถาม เพื่อวัดระดับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างราษฎร ในท้องที่ทำการศึกษ สามารถใช้เกณฑ์การหาอันตรภาคชั้นมาใช้กำหนดระดับการยอมรับได้ ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

เกณฑ์การแบ่งระดับการยอมรับตามที่คำนวณได้จากอันตรภาคชั้นข้างต้น สามารถนำมา กำหนดเพื่อจำแนกระดับการยอมรับออกเป็น 5 ระดับ และสามารถแปลความหมายได้ดังนี้

ได้ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึงการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับน้อยที่สุด นั่นคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้อง สร้างการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติโดยด่วนที่สุด

ได้ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึงการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับน้อย นั่นคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้าง การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติโดยด่วน

ได้ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึงการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับปานกลาง นั่นคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้อง สร้างการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติในส่วนที่ยังไม่ได้รับการ ยอมรับ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

ได้ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึงการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับมาก นั่นคือ การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่น่าพอใจ

ได้ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึงการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับมากที่สุด นั่นคือ การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอยู่ในเกณฑ์ดีมาก สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาระดับมาตรฐานไว้ หรือปรับปรุงให้ระดับการยอมรับดียิ่งๆขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ข้อมูลที่ได้จากการตรวจเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการยอมรับของราษฎรในด้านของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวความคิดด้านการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นขั้นตอนการนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบ และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ไปทำการสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากรในตำบลเป้าหมาย จำนวน 5 แห่ง ตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (ธานินทร์, 2553) พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วนในการตอบแบบสอบถามก่อนเก็บกลับมาดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ไมโครคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลมาแจกแจงในรูปค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) ของ

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไปในแบบสอบถาม โดยแจกแจงข้อมูลในรูปของตาราง ประกอบคำอธิบาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยใช้ค่าสถิติ t-test และ F-test

ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์

การศึกษาเรื่อง การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายกรกลุ่มตัวอย่างของอำเภอใด ๆ ในท้องที่ 5 ตำบล โดยใช้แบบสอบถามทั้งแบบปลายปิด (close ended) และปลายเปิด (open ended) แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร

ส่วนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ลักษณะพื้นฐานทางสังคม

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

ส่วนที่ 6 ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่น ต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร

เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 เพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5

อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 และมีอายุ 50 ปี ขึ้นไป

จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 มีอายุเฉลี่ย 41.10 ปี มากที่สุด 64 ปี น้อยที่สุด 19 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.312 ดังแสดงในตารางที่ 4

การศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมปลาย จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมาได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 ประถมต้น จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ประถมปลาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 มัธยมต้น จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

ศาสนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 99.0 นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 และ ศาสนาอื่น ๆ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3

สถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ สมรสแล้ว จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 เป็นโสด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 หม้าย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และ หย่า/แยกกันอยู่ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมาได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7 คนขึ้นไป จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-4 คน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.69 คน มากที่สุด 12 คน น้อยที่สุด 1 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.863

ภูมิลำเนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จำนวน 391 คน คิดเป็นร้อยละ 97.8 มีภูมิลำเนาเกิดในอำเภอป่อไร่ และ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมา มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 และมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 40.10 ปี มากที่สุด 64 ปี น้อยที่สุด 3 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.06 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร

(n = 400)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและ ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ			
ชาย	202	50.5	
หญิง	198	49.5	
อายุ			
≤ 40 ปี	206	51.5	เฉลี่ย=41.10 ปี
41 – 50 ปี	124	31.0	มากที่สุด=64 ปี
50 ปี ขึ้นไป	70	17.5	น้อยที่สุด=19 ปี
			S.D.=9.312 ปี
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษาตอนต้น	33	8.2	
ประถมศึกษาตอนปลาย	20	5.0	
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	5.0	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	201	50.3	
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	73	18.2	
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	39	9.8	
ปริญญาตรี	14	3.5	
ศาสนา			
พุทธ	396	99.0	
อิสลาม	3	0.7	
อื่น ๆ	1	0.3	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและ ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
สถานภาพสมรส			
โสด	57	14.2	
สมรส	263	65.8	
หย่า/แยกกันอยู่	30	7.5	
หม้าย	50	12.5	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			เฉลี่ย=5.69 คน
1 – 4 คน	100	25.0	มากที่สุด=12 คน
5 – 6 คน	174	43.5	น้อยที่สุด=1 คน
7 คนขึ้นไป	126	31.5	S.D.=1.863 คน
ภูมิลำเนา			
เกิดในอำเภอปอไร่	391	97.8	
ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น	9	2.2	
ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน			
≤ 40 ปี	211	52.8	เฉลี่ย=40.41 ปี
41 – 50 ปี	123	30.8	มากที่สุด=64 ปี
50 ปี ขึ้นไป	66	16.4	น้อยที่สุด=3 ปี S.D.=10.061 ปี

ส่วนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาได้แก่ อาชีพค้าขาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 อาชีพรับจ้าง จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 ตามลำดับ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ จะทำสวนผลไม้ จำนวน 91 คน คิดเห็นร้อยละ 45.0 รองลงมาได้แก่ ทำสวนยางพารา จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ทำสวนปาล์ม จำนวน 17 คน

คิดเป็นร้อยละ 8.4 เลียงไก่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และ ไม่ระบุ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

การถือครองที่ดิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินถือครอง น้อยกว่า 7 ไร่ จำนวน 276 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.0 รองลงมาได้แก่ มีที่ดินถือครอง ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป จำนวน 69 ราย คิดเป็น ร้อยละ 17.2 และมีที่ดินครอบครอง ตั้งแต่ 7ไร่- 15 ไร่ จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.8 มีที่ดินถือครอง เฉลี่ย 7.40 ไร่ โดยมีที่ดินถือครองมากที่สุด 55 ไร่ น้อยที่สุด 1 งาน

กลุ่มตัวอย่างได้แบ่งลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

ที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินครอบครองทำเป็นที่อยู่อาศัย 1งาน-2 งาน จำนวน 188 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.2 รองลงมาได้แก่ มีที่ดินครอบครองทำเป็นที่อยู่อาศัย ตั้งแต่ 2 งาน-4 งาน จำนวน 137 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.9 และมีที่ดินครอบครองทำเป็นที่อยู่อาศัย ตั้งแต่ 4 งาน ขึ้นไป จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.9 ทำเป็นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 3.45 งาน โดยมีที่ดินที่ทำเป็นที่อยู่อาศัย มากที่สุด 5 ไร่ น้อยที่สุด 1 งาน

ที่ดินทำการเกษตร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินครอบครองทำเป็นที่ดินทำการเกษตรน้อยกว่า เท่ากับ 5 ไร่ จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาได้แก่ มีที่ดินทำการเกษตรตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.6 มีที่ดินทำการเกษตรตั้งแต่ 5 ไร่- 10 ไร่ จำนวน 45 ราย คิดเป็น ร้อยละ 21.8 และมีที่ดินทำการเกษตรตั้งแต่ 10 ไร่-15 ไร่ จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.5 ทำเป็น ที่ดินทำการเกษตรเฉลี่ย 12.36 ไร่ โดยเป็นที่ดินทำการเกษตรมากที่สุด 52 ไร่ น้อยที่สุด 3 งาน

ลักษณะการครอบครองที่ดิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ครอบครองที่ดินโดยเป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ จำนวน 251 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.8 รองลงมา ได้แก่ จ้างจ้องที่ดินเอง จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.4 เช่าที่ดินของผู้อื่น จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3 และ ได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

ที่ตั้งของที่ดิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ตั้งของที่ดินที่ครอบครอง อยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จำนวน 388 ราย คิดเป็น ร้อยละ 97.0 และ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำนวน 12 ราย คิดเป็น ร้อยละ 3.0

รายได้ต่อปี ของครัวเรือน (ประเมินจากรอบปีที่ผ่านมา) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 100,001–200,000 บาทขึ้นไป จำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาได้ 200,001 บาทขึ้นไป จำนวน 107 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.8 และมีรายได้ ต่ำกว่า 100,001 บาท จำนวน 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.2 มีรายได้ต่อปีของครัวเรือน เฉลี่ย 196,920 บาท มากที่สุด 800,000 บาท น้อยที่สุด 10,000 บาท ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

(n = 400)

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
อาชีพหลัก			
เกษตรกรรม	202	50.5	
เลี้ยงไก่	6	3.0	
ผลไม้	91	45.0	
สวนยางพารา	84	41.6	
สวนปาล์ม	17	8.4	
ไม่ระบุ	4	2.0	
รับจ้าง	71	17.8	
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	39	9.7	
ค้าขาย	88	22.0	
จำนวนการถือครองที่ดิน			
น้อยกว่า 7 ไร่	276	69.0	ค่าเฉลี่ย=7.40 ไร่
ตั้งแต่ 7 ไร่–15 ไร่	55	13.8	มากที่สุด=55 ไร่
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	17.2	น้อยที่สุด=1 งาน
ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน			
ที่อยู่อาศัย			
1-2 งาน	188	49.2	ค่าเฉลี่ย=345.29 งาน
ตั้งแต่ 2 งาน –4 งาน	137	35.9	มากที่สุด = 5 ไร่
4 งาน ขึ้นไป	57	14.9	น้อยที่สุด = 1 งาน

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

(n = 400)

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
ที่ทำาการเกษตร			
น้อยกว่าเท่ากับ 5 ไร่	68	33.1	ค่าเฉลี่ย=12.36 ไร่
ตั้งแต่ 5 ไร่ – 10 ไร่	45	21.8	มากที่สุด = 52 ไร่
ตั้งแต่ 10 ไร่ – 15 ไร่	32	15.5	น้อยที่สุด = 3 งาน
ตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป	61	29.6	
อื่น ๆ			
น้อยกว่าเท่ากับ 1 ไร่	4	28.6	ค่าเฉลี่ย=4.85 ไร่
ตั้งแต่ 1 ไร่ – 4 ไร่	5	35.7	มากที่สุด = 18 ไร่
ตั้งแต่ 4 ไร่ ขึ้นไป	5	35.7	น้อยที่สุด = 2 งาน
ลักษณะของการครอบครองที่ดิน			
จับจองที่ดินเอง	74	18.4	
เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	251	62.8	
เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	13.3	
ได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ	22	5.5	
ที่ตั้งของที่ดิน			
อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	12	3.0	
อยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	388	97.0	
รายได้ของครัวเรือนต่อปี			
ต่ำกว่า 100,001 บาท	89	22.2	ค่าเฉลี่ย=196,920 บาท
100,001 – 200,000 บาท	204	51.0	มากที่สุด=800,000 บาท
200,001 บาทขึ้นไป	107	26.8	น้อยที่สุด=10,000 บาท

ส่วนที่ 3 ลักษณะพื้นฐานทางสังคม

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 88.7 และ ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 โดยพบว่า กลุ่มที่เป็นสมาชิกทางสังคมส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาได้แก่ กลุ่มลูกเสือชาวบ้านจำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 กลุ่ม ออมทรัพย์ ธกส. จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 71 คน คิดเป็น ร้อยละ 8.3 กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 กลุ่มอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 และ กลุ่มผู้ประกอบการประมง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

การเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หรือหลักสูตร อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานด้านป่าไม้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 83.5 และไม่เคยรับการฝึกอบรม จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟป่า จำนวน 187 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.5 รองลงมาได้แก่ การฝึกอบรมหลักสูตรป่าชุมชน จำนวน 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.3 การฝึกอบรมหลักสูตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 149 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.9 การฝึกอบรม หลักสูตรราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.3 การฝึกอบรมหลักสูตร การปลูกป่าเศรษฐกิจ จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.7 การฝึกอบรมหลักสูตรผู้นำชุมชนกับปัญหา สิ่งแวดล้อม จำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.8 การฝึกอบรมหลักสูตรการเพาะชำกล้าไม้ จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.3 การฝึกอบรมหลักสูตรการอนุรักษ์ป่าชายเลน จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.2 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว (เช่นการเข้าร่วม รับฟัง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกาศอุทยานแห่งชาติ การสำรวจแนวเขตร่วมกับ เจ้าหน้าที่ ฯลฯ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีส่วนร่วม จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 และ ไม่มีส่วนร่วม จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0

ความคิดเห็นต่อวิธีการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า การปักป้ายเครื่องหมายแสดงแนวเขต หลักเขต เป็นวิธีการที่ดีที่สุด จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาได้แก่ การทำแนวเขตรั้วลวดหนาม จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 การทำถนนรอบแนวเขต จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และ การปลูกต้นไม้เป็นแนวเขต จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ 81.8 ไม่เคยเข้าร่วมโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ 19.2 ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละของลักษณะพื้นฐานทางสังคม

(n = 400)		
ลักษณะพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม		
ไม่เป็น	45	11.3
เป็น	355	88.7
กรณีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม		
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	268	31.2
กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน	249	29.0
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	71	8.3
กลุ่มอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อม	8	0.9
กลุ่มผู้ประกอบการประมง	2	0.3
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข	42	4.9
กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน	60	7.0
กลุ่มออมทรัพย์ ธกส.	158	18.4
การเข้ารับการฝึกอบรม		
ไม่เคย	66	16.5
เคย	334	83.5
กรณีที่เคยได้รับการฝึกอบรม		
ป่าชุมชน	152	18.3
การเพาะชำกล้าไม้	61	7.3
การปลูกป่าเศรษฐกิจ	97	11.7
ผู้นำชุมชนกับปัญหาสิ่งแวดล้อม	73	8.8
การอนุรักษ์ป่าชายเลน	10	1.2
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟป่า	187	22.5
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	149	17.9
ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า	102	12.3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

	(n = 400)	
ลักษณะพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ		
มีส่วนร่วม	316	79.0
ไม่มีส่วนร่วม	84	21.0
ความคิดเห็นต่อวิธีการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ		
การปักป้ายเครื่องหมายแสดงแนวเขต หลักเขต	253	63.3
การทำถนนรอบแนวเขต	50	12.5
การทำแนวเขตรั้วลวดหนาม	81	20.2
การปลูกต้นไม้เป็นแนวเขต	16	4.0
การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน		
เคย	327	81.8
ไม่เคย	73	18.2

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในระดับมากได้แก่

หลักการของการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มุ่งหวังเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ความเสียหาย และสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมถึงมีข้อตกลงเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหาร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 0.90) อยู่ในระดับมากที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา ด้านต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิด ศึกษาปัญหา วางแผน ปฏิบัติงาน รับประโยชน์ และร่วมติดตาม ประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 0.89)

การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับราษฎร (ค่าเฉลี่ย = 0.86)

การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยทำให้งานอนุรักษ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 0.80)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มิได้มีการบัญญัติสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้แต่อย่างใด (ค่าเฉลี่ย = 0.64)

การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรเข้าไปชี้นำหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตัดสินใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง (ค่าเฉลี่ย = 0.64)

การมีส่วนร่วมของชุมชน จะช่วยให้เกิดการตระหนักและได้รับรู้ถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ได้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 0.63)

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในระดับน้อยได้แก่

สาเหตุและความจำเป็นในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย = 0.46)

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ด้านป่าไม้โดยตรง หน่วยงานภาครัฐอื่นไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้แต่อย่างใด (ค่าเฉลี่ย = 0.45)

การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ควรส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะขั้นตอนการปฏิบัติงานเท่านั้น (ค่าเฉลี่ย = 0.39)

และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.67 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

(n = 400)

ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ด้านป่าไม้ โดยตรง หน่วยงานภาครัฐอื่น ไม่สามารถ เข้ามามีส่วนร่วมได้แต่อย่างใด	180 (45.0)	220 (55.0)	0.45	0.498	น้อย
2. หลักการของการส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มุ่งหวัง เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ความเสียหาย และสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมถึงมี ข้อตกลงเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ร่วมกัน	362 (90.5)	38 (9.5)	0.90	0.294	มาก
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน จะช่วยให้เกิด การตระหนักและได้รับรู้ถึงคุณค่าหรือ ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ได้มากขึ้น	250 (62.5)	150 (37.5)	0.63	0.485	มาก
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มิได้มีการบัญญัติสิทธิ และเสรีภาพของชนชาวไทยเกี่ยวกับด้าน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติไว้แต่อย่างใด	255 (63.7)	145 (36.3)	0.64	0.481	มาก
5. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิด ศึกษาปัญหา วางแผน ปฏิบัติงาน รับประโยชน์ และร่วมติดตาม ประเมินผล	356 (89.0)	44 (11.0)	0.89	0.313	มาก
6. สาเหตุและความจำเป็นในการส่งเสริม ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ การขาด แคลนเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการปฏิบัติงาน	185 (46.2)	215 (53.8)	0.46	0.499	น้อย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ควรส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะขั้นตอนการปฏิบัติงานเท่านั้น	154 (38.5)	246 (61.5)	0.39	0.487	น้อย
8. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับราษฎร	344 (86.0)	56 (14.0)	0.86	0.347	มาก
9. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรเข้าไปชี้นำหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตัดสินใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง	256 (64.0)	144 (36.0)	0.64	0.481	มาก
10. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยให้งานอนุรักษ์มีประสิทธิผลมากขึ้น	319 (79.8)	81 (20.2)	0.80	.402	มาก
โดยภาพรวม			0.67	0.218	มาก

ส่วนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในระดับมากได้แก่

ทรัพยากรป่าไม้เป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคน จึงเป็นหน้าที่ที่ทุกท่านจะต้องร่วมกันดูแลรักษาไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป (ค่าเฉลี่ย = 0.99) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่

ทรัพยากรป่าไม้ถือได้ว่าเป็นแหล่งศูนย์รวมของปัจจัยสี่ ได้แก่ แหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม รวมถึงแหล่งยารักษาโรค (ค่าเฉลี่ย = 0.91)

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้หมายถึงการใช้อย่างชาญฉลาด โดยรู้จักใช้ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ใช้ได้ยาวนานที่สุด โดยมีการสูญเสียน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 0.82)

ทรัพยากรป่าไม้เป็นสมบัติส่วนรวมของทุกท่าน ดังนั้น ท่านจึงสามารถที่จะนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ได้อย่างอิสระตามใจชอบ (ค่าเฉลี่ย = 0.78)

การที่ราษฎรได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 0.78)

การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสภาพป่าเป็นพื้นที่เกษตรเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและเกิดน้ำท่วมฉับพลันได้มากยิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 0.77)

การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ ถือได้ว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ (ค่าเฉลี่ย = 0.70)

หากพื้นที่ทำกินของท่านไม่เพียงพอ ท่านสามารถที่จะเข้าไปทำการจับจองพื้นที่ทำกินในพื้นที่ป่าหรืออุทยานแห่งชาติได้ตามใจชอบ (ค่าเฉลี่ย = 0.61)

ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การอนุรักษ์ฯ จึงควรปล่อยให้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย = 0.55)

การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสภาพป่าเป็นพื้นที่เกษตรถือได้ว่าเป็นผลดีที่ทำให้ราษฎรได้มีที่ดินทำกิน เกิดประโยชน์มากกว่าการปล่อยให้พื้นที่ป่าตามธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย = 0.54)

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะส่งผลทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่สามารถประสบความสำเร็จลงได้ (ค่าเฉลี่ย = 0.53)

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นหน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ราษฎรไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด (ค่าเฉลี่ย = 0.52) ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.71 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวน และร้อยละของความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

(n = 400)					
ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทรัพยากรป่าไม้เป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคน จึงเป็นหน้าที่ที่ทุกท่านจะต้องร่วมกันดูแลรักษาไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป	395 (98.8)	5 (1.2)	0.99	0.111	มาก
2. ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การอนุรักษ์ฯ จึงควรปล่อยให้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ	221 (55.3)	179 (44.7)	0.55	0.498	มาก
3. ทรัพยากรป่าไม้เป็นสมบัติส่วนรวมของทุกท่าน ดังนั้น ท่านจึงสามารถที่จะนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ได้อย่างอิสระตามใจชอบ	313 (78.3)	87 (21.7)	0.78	0.413	มาก
4. การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ ถือได้ว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ	278 (69.5)	122 (30.5)	0.70	0.461	มาก
5. ทรัพยากรป่าไม้ถือได้ว่าเป็นแหล่งศูนย์รวมของปัจจัยสี่ ได้แก่ แหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม รวมถึงแหล่งยารักษาโรค	365 (91.2)	35 (8.8)	0.91	0.283	มาก
6. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นหน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ราษฎรไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด	208 (52.0)	195 (48.0)	0.52	0.500	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 400)

ข้อความ	ตอบถูก	ตอบผิด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสภาพป่าเป็นพื้นที่เกษตรถือได้ว่าเป็นผลดีที่ทำให้ราษฎรได้มีที่ดินทำกินเกิดประโยชน์มากกว่าการปล่อยให้เป็นที่ป่าตามธรรมชาติ	216 (54.0)	184 (46.0)	0.54	0.499	มาก
8. การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสภาพป่าเป็นพื้นที่เกษตรเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและเกิดน้ำท่วมฉับพลันได้มากยิ่งขึ้น	309 (77.2)	91 (22.8)	0.77	0.420	มาก
9. การที่ราษฎรได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น	313 (78.2)	87 (21.8)	0.78	0.413	มาก
10. หากพื้นที่ทำกินของท่านไม่เพียงพอท่านสามารถที่จะเข้าไปทำการจับจองพื้นที่ทำกินในพื้นที่ป่าหรืออุทยานแห่งชาติได้ตามใจชอบ	245 (61.3)	155 (38.8)	0.61	0.488	มาก
11. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้หมายถึงการใช้อย่างชาญฉลาด โดยรู้จักใช้ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ใช้ได้ยาวนานที่สุด โดยมีการสูญเสียน้อยที่สุด	326 (81.5)	74 (18.5)	0.82	0.389	มาก
12. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะส่งผลทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่สามารถประสบความสำเร็จลงได้	213 (53.2)	187 (46.8)	0.53	0.500	มาก
โดยภาพรวม			0.71	0.223	มาก

การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยได้รับประโยชน์ จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 และ ไม่เคยได้รับประโยชน์ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2

ความคาดหวังหรือต้องการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ โดยได้ขายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมาได้แก่ ได้ขายพืชผลการเกษตรให้แก่ นักท่องเที่ยว จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9 ได้ขายอาหารเครื่องดื่มให้แก่นักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 นำรถยนต์โดยสารมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 รับจ้างแบกหามส่งของให้นักท่องเที่ยว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 และเป็นมัคคุเทศก์นำชมธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ตามลำดับ

การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 และ ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ป่าไม้ จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 รองลงมาได้แก่ แผ่นพับ/โปสเตอร์ จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 หอกระจายข่าว จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 หนังสือพิมพ์ จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 โทรทัศน์ จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 วิทยุ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 วิดีโอ/ภาพยนตร์ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นของรัฐ จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 หนังสือราชการ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 องค์กรเอกชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละของข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคม

(n = 400)		
ลักษณะพื้นฐานทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว		
เคย	339	84.8
ไม่เคย	61	15.2
ความคาดหวังหรือต้องการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ		
น้ำตกคลองแก้ว		
ได้ขายอาหารเครื่องดื่มให้นักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ	96	16.4
ได้ขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	198	33.9
ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว	43	7.3
เป็นมัคคุเทศก์นำชมธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ	12	2.1
นำรถยนต์โดยสารมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ	25	4.3
รับจ้างแบกหามส่งของให้นักท่องเที่ยว	18	3.1
ได้ขายพืชผลการเกษตรให้นักท่องเที่ยว	192	32.9
การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จาก		
แหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ		
ไม่เคยได้รับ	30	7.5
เคยได้รับ	370	92.5
แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร		
โทรทัศน์	188	12.1
วิทยุ	160	10.2
หนังสือพิมพ์	205	13.1
เจ้าหน้าที่ป่าไม้	277	17.7
แผ่นพับ/โปสเตอร์	238	15.2
เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นของรัฐ	103	6.6
วิดีโอ/ภาพยนตร์	120	0.7
องค์กรเอกชน	24	1.6
หนังสือราชการ	30	1.9
หอกระจายข่าว	217	13.9

ส่วนที่ 6 ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ความคิดเห็นลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ และ ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ รายละเอียดดังนี้

6.1 ระดับการยอมรับด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ ลักลอบล่าสัตว์ ลักลอบแผ้วถางป่า (ค่าเฉลี่ย = 4.01)

ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.85)

ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.85)

ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.73)

ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.73)

ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการเกิดไฟป่าในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.71) ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการ
ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านการมีส่วนร่วม
ในด้านต่างๆ

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
การมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ						3.81	0.681	มาก
1. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/ วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และ ติดตามผลเกี่ยวกับการลักลอบ ตัดไม้ในพื้นที่ ลักลอบล่าสัตว์ ลักลอบแผ้วถางป่า	93 (23.3)	240 (60.0)	45 (11.3)	21 (5.3)	1 (0.3)	4.01	0.761	มาก
2. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/ วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และ ติดตามผลเกี่ยวกับการเกิดไฟ ป่าในพื้นที่	86 (21.5)	134 (33.5)	157 (39.3)	22 (5.5)	1 (0.3)	3.71	0.875	มาก
3. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/ วางแผน/ปฏิบัติ และติดตาม ผลเกี่ยวกับการปลูกฟื้นฟู สภาพป่าในพื้นที่	79 (19.8)	150 (37.5)	156 (39.0)	14 (3.5)	1 (0.3)	3.73	0.824	มาก
4. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/ วางแผน/ปฏิบัติ และติดตาม ผลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ จากป่าในพื้นที่	95 (23.8)	164 (41.0)	127 (31.8)	14 (3.5)	-	3.85	0.821	มาก
5. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/ วางแผน/ปฏิบัติ และติดตาม ผลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในพื้นที่	92 (23.0)	169 (42.3)	128 (32.0)	10 (2.5)	1 (0.3)	3.85	0.808	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/ วางแผน/ปฏิบัติ และติดตาม ผลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใน พื้นที่	81 (20.3)	152 (38.0)	146 (36.5)	20 (5.0)	1 (0.3)	3.73	0.848	มาก

6.2 ระดับการยอมรับด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้เข้าร่วมประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจกับราษฎรเกี่ยวกับแนวทางการทำงานของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 4.03)

เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้มีการประชาสัมพันธ์ และแจ้งให้ท่านทราบเกี่ยวกับการดำเนินการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ (ค่าเฉลี่ย = 3.85)

เจ้าหน้าที่อุทยานฯ สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวทางด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้กับราษฎรได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 3.85)

โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว สามารถทำให้เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ทำงานร่วมกับราษฎรได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 3.84)

เจ้าหน้าที่อุทยานฯ มีความเป็นมิตรและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับราษฎรได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย = 3.84)

เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้มีการจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ให้ปรากฏเป็นที่ชัดเจน เช่น หลักเขต แผ่นป้าย แนวถนน เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.80) ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว						3.87	0.639	มาก
1. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้มีการประชาสัมพันธ์ และแจ้งให้ท่านทราบเกี่ยวกับการดำเนินการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	72 (18.0)	208 (52.0)	108 (27.0)	11 (2.8)	1 (0.3)	3.85	0.749	มาก
2. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้มีการจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ให้ปรากฏเป็นที่ชัดเจน เช่น หลักเขต แผ่นป้าย แนวถนน เป็นต้น	96 (24.0)	147 (36.8)	140 (35.0)	16 (4.0)	1 (0.3)	3.80	0.858	มาก
3. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้เข้าร่วมประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจกับราษฎรเกี่ยวกับแนวทางการทำงานของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว อย่างสม่ำเสมอ	90 (22.5)	236 (59.0)	70 (17.5)	3 (0.8)	1 (0.3)	4.03	0.673	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว สามารถทำให้เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ทำงานร่วมกับราษฎรได้เป็นอย่างดี	94	152	151	2	1	3.84	0.794	มาก
	(23.5)	(38.0)	(37.8)	(0.5)	(0.3)			
5. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้กับราษฎรได้เป็นอย่างดี	98	152	144	5	1	3.85	0.811	มาก
	(24.5)	(38.0)	(36.0)	(1.3)	(0.3)			
6. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ มีความเป็นมิตรและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับราษฎรได้เป็นอย่างดี	112	125	151	11	1	3.84	0.875	มาก
	(28.0)	(31.3)	(37.8)	(2.8)	(0.3)			

6.3 ระดับการยอมรับด้านนโยบายของรัฐ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านนโยบายของรัฐอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านนโยบายของรัฐอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

นโยบายการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎร (ค่าเฉลี่ย = 3.88)

นโยบายในการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติช่วยให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 3.85)

นโยบายการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินของราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติ ปัจจุบันมีแนวทางที่ชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.81)

นโยบายการป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 25% ของเนื้อที่ประเทศไทย สอดคล้องกับแนวทางการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ (ค่าเฉลี่ย = 3.80)

รัฐควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิของราษฎรมากเกินไป (ค่าเฉลี่ย = 3.77)

แนวทางการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติควรกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการและสิทธิของชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านนโยบายของรัฐ

(n=400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
นโยบายของรัฐ						3.81	0.678	มาก
1. นโยบายในการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติช่วยให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น	99 (24.8)	164 (41.0)	118 (29.5)	18 (4.5)	1 (0.3)	3.85	0.852	มาก
2. นโยบายการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินของราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติ ปัจจุบันมีแนวทางที่ชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้	93 (23.3)	154 (38.5)	137 (34.3)	15 (3.8)	1 (0.3)	3.81	0.844	มาก
3. รัฐควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิของราษฎรมากเกินไป	92 (23.1)	146 (36.7)	136 (34.2)	23 (5.8)	1 (0.3)	3.77	0.880	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4. นโยบายการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎร	110 (27.5)	153 (38.3)	118 (29.5)	18 (4.5)	1 (0.3)	3.88	0.872	มาก
5. นโยบายการป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 25% ของเนื้อที่ประเทศไทย สอดคล้องกับแนวทางการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	80 (20.0)	179 (44.8)	124 (31.0)	16 (4.0)	1 (0.3)	3.80	0.809	มาก
6. แนวทางการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติควรกำหนดให้ สอดคล้องกับความต้องการและสิทธิของชุมชน	62 (15.5)	180 (45.0)	141 (35.3)	17 (4.3)	-	3.72	0.774	มาก

6.4 ระดับการยอมรับด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของนักเรียน นักศึกษา ประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 4.09)

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทำให้ราษฎรในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า (ค่าเฉลี่ย = 3.95)

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวและ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไป (ค่าเฉลี่ย = 3.87)

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ มีส่วนในการสนับสนุนให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นในแง่ของการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย = 3.86)

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นการรักษาสภาพแวดล้อม ในท้องถิ่นให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย = 3.81)

การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเพิ่มมากขึ้นทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงที่ดีด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรในสายตาของนานาประเทศ (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการ
ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ด้านประโยชน์ของการ
ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ						3.89	0.587	มาก
1. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นการรักษาสภาพแวดล้อม ในท้องถิ่นให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืน	96 (24.0)	150 (37.5)	138 (34.5)	15 (3.8)	1 (0.3)	3.81	0.851	มาก
2. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของนักเรียน นักศึกษา ประชาชน	85 (21.3)	269 (67.3)	44 (11.0)	1 (0.3)	1 (0.3)	4.09	0.590	มาก
3. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวและ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนโดยทั่วไป	86 (21.5)	177 (44.3)	135 (33.8)	1 (0.3)	1 (0.3)	3.87	0.754	มาก
4. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ มีส่วนในการสนับสนุนให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นในแง่ของการท่องเที่ยว	90 (22.5)	169 (42.3)	137 (34.3)	3 (0.8)	1 (0.3)	3.86	0.776	มาก
5. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทำให้ราษฎรในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า	107 (26.8)	175 (43.8)	111 (27.8)	7 (1.8)	-	3.95	0.784	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
6. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเพิ่มมากขึ้นทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงที่ดีด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรในสายตาของนานาชาติ	87 (21.8)	143 (35.8)	166 (41.5)	3 (0.8)	1 (0.3)	3.78	0.799	มาก

6.5 ระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด โดยภาพรวม

จากการศึกษาระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด โดยภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ (ค่าเฉลี่ย = 3.89) ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.87) ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.81) และด้านนโยบายของรัฐ (ค่าเฉลี่ย = 3.81) ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการ
ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

(n = 400)

ลักษณะการยอมรับ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	3.81	0.681	มาก
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	3.87	0.639	มาก
ด้านนโยบายของรัฐ	3.81	0.678	มาก
ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	3.89	0.587	มาก
โดยภาพรวม	3.84	0.622	มาก

จากการศึกษาความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์หรือคุณค่าของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว
ต่อชุมชนและต่อตนเอง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มีประโยชน์
หรือคุณค่าต่อชุมชนและต่อตนเอง โดยเลือกเป็นอันดับ 1 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การ
อนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 การท่องเที่ยว จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ
32.8 การรักษาสภาพภูมิอากาศ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และการใช้ประโยชน์จากป่า
จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวน และร้อยละ ของความคิดเห็นเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มีประโยชน์
หรือคุณค่าต่อชุมชนและตนเอง

(n = 400)

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
การอนุรักษ์ดินและน้ำ		
เลือกเป็นอันดับ 1	161	40.3
เลือกเป็นอันดับ 2	70	17.5
เลือกเป็นอันดับ 3	96	24.0
เลือกเป็นอันดับ 4	73	18.3

ตารางที่ 15 (ต่อ)

(n = 400)

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
การท่องเที่ยว		
เลือกเป็น อันดับ 1	131	32.8
เลือกเป็นอันดับ 2	61	15.3
เลือกเป็นอันดับ 3	181	45.3
เลือกเป็นอันดับ 4	27	6.8
การรักษาสุขภาพภูมิอากาศ		
เลือกเป็นอันดับ 1	81	20.3
เลือกเป็นอันดับ 2	224	56.0
เลือกเป็นอันดับ 3	68	17.0
เลือกเป็นอันดับ 4	27	6.8
การใช้ประโยชน์จากป่า		
เลือกเป็นอันดับ 1	27	6.8
เลือกเป็นอันดับ 2	45	11.3
เลือกเป็นอันดับ 3	55	13.8
เลือกเป็นอันดับ 4	273	68.3

การทดสอบสมมติฐาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง อำเภอบ่อไร่ ในท้องที่ 5 ตำบล โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีอายุต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, อายุระหว่าง 41-50 ปี, และอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.66, 3.79 และ 4.17 คะแนน ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 16 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า

ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 8.674$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่มีอายุต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, อายุระหว่าง 41–50 ปี, และอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.69, 3.82 และ 4.18 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 16 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 8.838$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีอายุต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, อายุระหว่าง 41–50 ปี, และอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.78, 3.84 และ 4.18 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 16 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 7.082$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีอายุต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, อายุระหว่าง 41–50 ปี, และอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.69, 3.80 และ 4.14 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 16 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 8.237$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีอายุต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, อายุระหว่าง 41–50 ปี, และอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.81, 3.85 และ 4.21 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 16 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศ

จัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 8.260$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่นจำแนกตามอายุ

(n = 400)						
การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	อายุ	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
โดยภาพรวม	≤ 40 ปี	206	3.66	0.611		
	41 – 50 ปี	124	3.79	0.521	8.674	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	70	4.17	0.706		
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	≤ 40 ปี	206	3.69	0.673		
	41 – 50 ปี	124	3.82	0.555	8.838	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	70	4.18	0.773		
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	≤ 40 ปี	206	3.78	0.635		
	41 – 50 ปี	124	3.84	0.558	7.082	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	70	4.18	0.697		
ด้านนโยบายของรัฐ	≤ 40 ปี	206	3.69	0.686		
	41 – 50 ปี	124	3.80	0.553	8.237	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	70	4.14	0.751		
ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	≤ 40 ปี	206	3.81	0.567		
	41 – 50 ปี	124	3.85	0.500	8.260	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	70	4.21	0.679		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยภาพรวมจำแนกตามอายุ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่

มีอายุ 41–50 ปี แสดงว่าการที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว เนื่องจากราษฎรที่มีอายุมากกว่า จะมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต ความคิดเห็น ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้ดีกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไพจิตร (2538) และอำภรณ์ (2540) ที่พบว่า อายุที่ต่างกันมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาของพงศธร (2547) ณีญา (2548) และอิทธิศักดิ์ (2549) ที่พบว่าอายุที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามอายุ

(n = 400)

อายุ (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	อายุ (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	206	3.66	0.611	-		
41 – 50 ปี	124	3.79	0.521	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	70	4.17	0.706	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามอายุ ผลปรากฏ ดังนี้

1.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามอายุ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามอายุ

(n = 400)

อายุ (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	อายุ (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	206	3.69	0.673	-		
41 – 50 ปี	124	3.82	0.555	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	70	4.18	0.773	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามอายุ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามอายุ

(n = 400)

อายุ (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	อายุ (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	206	3.78	0.635	-		
41 – 50 ปี	124	3.84	0.558	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	70	4.18	0.697	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

1.3 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามอายุ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามอายุ

(n = 400)

อายุ (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	อายุ (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	206	3.69	0.686	-		
41 – 50 ปี	124	3.80	0.553	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	70	4.14	0.751	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

1.4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามอายุ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุ 41–50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามอายุ

(n = 400)

อายุ (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	อายุ (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	206	3.81	0.567	-		
41 – 50 ปี	124	3.85	0.500	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	70	4.21	0.679	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป, มัธยมศึกษา และต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการยอมรับเฉลี่ย 3.66, 3.88 และ 4.07 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 22 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 11.428$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป, มัธยมศึกษา และต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการยอมรับเฉลี่ย 3.71, 3.89 และ 4.09 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 9.448$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป, มัธยมศึกษา และต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการยอมรับเฉลี่ย 3.59, 3.85 และ 4.06 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 8.535$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป, มัธยมศึกษา และต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการยอมรับเฉลี่ย 3.72, 3.92 และ 4.13 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 12.648$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา, มัธยมศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.61, 3.87 และ 4.00 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 12.397$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่นจำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 400)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
โดยภาพรวม	ประกาศนียบัตร	126	3.66	0.513	11.428	0.000**
	วิชาชีพขึ้นไป					
	มัธยมปลาย	201	3.88	0.592		
	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.07	0.772		
ด้านการมีส่วนร่วมใน ด้านต่างๆ	ประกาศนียบัตร	126	3.71	0.537	9.448	0.000**
	วิชาชีพขึ้นไป					
	มัธยมปลาย	201	3.89	0.600		
	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.09	0.817		
ด้านกระบวนการทำงาน ของเจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	ประกาศนียบัตร	126	3.59	0.597	8.535	0.000**
	วิชาชีพขึ้นไป					
	มัธยมปลาย	201	3.85	0.617		
	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.06	0.847		
ด้านนโยบายของรัฐ	ประกาศนียบัตร	126	3.72	0.464	12.648	0.000**
	วิชาชีพขึ้นไป					
	มัธยมปลาย	201	3.92	0.576		
	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.13	0.706		
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	ประกาศนียบัตร	126	3.61	0.579	12.397	0.000**
	วิชาชีพขึ้นไป					
	มัธยมปลาย	201	3.87	0.648		
	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.00	0.838		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในภาพรวม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา และระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มากกว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา และระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีช่วงอายุมาก มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานนาน มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยความสมดุลของธรรมชาติ ในการดำรงชีวิต มีความผูกพันกับธรรมชาติในท้องถิ่น ดังแสดงในตาราง ที่ 23

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการศึกษา		
				ประกาศนียบัตร วิชาชีพขึ้นไป	มัธยม ปลาย	ต่ำกว่า มัธยมปลาย
ประกาศนียบัตร วิชาชีพขึ้นไป	126	3.66	0.513	-		
มัธยมปลาย	201	3.88	0.592	*	-	
ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.07	0.772	*	-	-

* มีความแตกต่างกัน

และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ผลปรากฏ ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่น

ที่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย และ ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย และระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการศึกษา		
				ประกาศนียบัตร วิชาชีพขึ้นไป	มัธยม ปลาย	ต่ำกว่า มัธยมปลาย
ประกาศนียบัตร วิชาชีพขึ้นไป	126	3.61	0.537	-	-	-
มัธยมปลาย	201	3.87	0.601	*	-	-
ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.00	0.817	*	-	-

* มีความแตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ไม่แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย และแตกต่างกันกับราษฎรท้องถิ่นที่มี ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลายมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการศึกษา		
				ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นไป	มัธยมปลาย	ต่ำกว่า มัธยมปลาย
ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นไป	126	3.71	0.597	-		
มัธยมปลาย	201	3.89	0.617	-	-	
ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.09	0.847	*	-	-

* มีความแตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษา มัธยมปลาย และ ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับศึกษามัธยมปลาย และระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป ดังแสดงในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการศึกษา		
				ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นไป	มัธยมปลาย	ต่ำกว่า มัธยมปลาย
ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นไป	126	3.59	0.464	-		
มัธยมปลาย	201	3.85	0.576	*	-	
ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.06	0.706	*	-	-

* มีความแตกต่างกัน

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มี ระดับการศึกษามัธยมปลาย และ ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย และ ระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นไป ราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษามัธยมปลาย มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย ดังแสดงในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตาม ระดับการศึกษา

(n = 400)

ระดับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการศึกษา		
				ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นไป	มัธยมปลาย	ต่ำกว่า มัธยมปลาย
ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นไป	126	3.72	0.579	-		
มัธยมปลาย	201	3.92	0.648	*	-	
ต่ำกว่ามัธยมปลาย	73	4.13	0.838	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, ระหว่าง 41-50 ปี และ 50 ปี ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.74, 3.83 และ 4.19 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 28 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 14.058$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, ระหว่าง 41-50 ปี และ 50 ปี ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.69, 3.82 และ 4.20 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 28 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 15.425$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, ระหว่าง 41–50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.78, 3.84 และ 4.20 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 28 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 11.965$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, ระหว่าง 41–50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.70, 3.80 และ 4.15 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 28 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 12.134$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี, ระหว่าง 41–50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.82, 3.85 และ 4.22 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 28 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 12.823$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

(n = 400)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	ระยะเวลาในการ ตั้งถิ่นฐาน	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
โดยภาพรวม	≤ 40 ปี	211	3.74	0.608		
	41 – 50 ปี	123	3.83	0.523	14.058	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	66	4.19	0.712		
ด้านการมีส่วนร่วมใน ด้านต่างๆ	≤ 40 ปี	211	3.69	0.679		
	41 – 50 ปี	123	3.82	0.557	15.425	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	66	4.20	0.753		
ด้านกระบวนการ ทำงานของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตก คลองแก้ว	≤ 40 ปี	211	3.78	0.632		
	41 – 50 ปี	123	3.84	0.560	11.965	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	66	4.20	0.696		
ด้านนโยบายของรัฐ	≤ 40 ปี	211	3.70	0.683		
	41 – 50 ปี	123	3.80	0.555	12.134	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	66	4.15	0.756		
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	≤ 40 ปี	211	3.82	0.563		
	41 – 50 ปี	123	3.85	0.502	12.823	0.000**
	50 ปี ขึ้นไป	66	4.22	0.698		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41-50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วโดยภาพรวม แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ย

การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41–50 ปี แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานนานกว่าจะมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่า เนื่องจากราษฎรที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานนานกว่าจะมีความรู้สึกผูกพัน และความหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของฉัญญา (2548) ดังแสดงในตารางที่ 29

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

(n = 400)

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	211	3.69	0.686	-		
41 – 50 ปี	123	3.80	0.553	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	66	4.14	0.751	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน ผลปรากฏ ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41–50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

(n = 400)

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	211	3.69	0.679	-		
41 – 50 ปี	123	3.82	0.557	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	66	4.20	0.753	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41-50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41-50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

(n = 400)

ระยะเวลาในการ ตั้งถิ่นฐาน (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	211	3.78	0.632	-		
41 – 50 ปี	123	3.84	0.560	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	66	4.20	0.696	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41–50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 32

ตารางที่ 32 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

(n = 400)

ระยะเวลาในการ ตั้งถิ่นฐาน (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	211	3.70	0.683	-		
41 – 50 ปี	123	3.80	0.555	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	66	4.15	0.756	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่า หรือเท่ากับ 40 ปี ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41–50 ปี มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกับ ราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 50 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และราษฎรท้องถิ่นที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 41–50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 33

ตารางที่ 33 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตาม ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน

(n = 400)

ระยะเวลาในการ ตั้งถิ่นฐาน (ปี)	n	$\bar{X}$	S.D.	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ปี)		
				≤ 40 ปี	41 – 50 ปี	50 ปี ขึ้นไป
≤ 40 ปี	211	3.82	0.563	-		
41 – 50 ปี	123	3.85	0.502	-	-	
50 ปี ขึ้นไป	66	4.22	0.698	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีอาชีพหลักต่างกัน 4 กลุ่มได้แก่ เกษตรกรรม รับจ้าง, ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย มีการยอมรับเฉลี่ย 3.77, 3.91, 3.67 และ 4.03 คะแนน ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 34 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 4.811$; $p \text{ Value} = 0.003^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่มีอาชีพหลักต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรรม ไร่ข้าง, ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย มีการยอมรับเฉลี่ย 3.73, 3.87, 3.66 และ 4.24 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 34 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F -test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F-test = 5.260; p Value = 0.001**) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีอาชีพหลักต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรรม ไร่ข้าง, ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย มีการยอมรับเฉลี่ย 3.79, 3.97, 3.72 และ 4.04 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 34 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F -test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 4.743; p-Value = 0.003**) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีอาชีพหลักต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรรม ไร่ข้าง, ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย มีการยอมรับเฉลี่ย 3.72, 3.91, 3.65 และ 3.99 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 34 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F -test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 4.578; p-Value = 0.004**) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีอาชีพหลักต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรรม ไร่ข้าง, ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย มีการยอมรับเฉลี่ย 3.87, 3.90, 3.68 และ 4.05 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 34 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F -test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 4.069; p-Value = 0.007**) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 34 เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามอาชีพหลัก

(n = 400)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	อาชีพหลัก	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
โดยภาพรวม	เกษตรกรกรม	202	3.77	0.709	4.811	0.003**
	รับจ้าง	71	3.91	0.511		
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.67	0.279		
	ค้าขาย	88	4.03	0.553		
ด้านการมีส่วนร่วมใน ด้านต่างๆ	เกษตรกรกรม	202	3.73	0.798	5.260	0.001**
	รับจ้าง	71	3.87	0.505		
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.66	0.327		
	ค้าขาย	88	4.04	0.567		
ด้านกระบวนการทำงาน ของเจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	เกษตรกรกรม	202	3.79	0.720	4.743	0.003**
	รับจ้าง	71	3.97	0.550		
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.72	0.347		
	ค้าขาย	88	4.04	0.561		
ด้านนโยบายของรัฐ	เกษตรกรกรม	202	3.72	0.786	4.578	0.004**
	รับจ้าง	71	3.91	0.535		
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.65	0.320		
	ค้าขาย	88	3.99	0.576		
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	เกษตรกรกรม	202	3.87	.641	4.069	0.007**
	รับจ้าง	71	3.90	.550		
	ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.68	.265		
	ค้าขาย	88	4.05	.555		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพหลัก พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพเกษตรกร มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพเกษตรกร แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มอาชีพค้าขายมีค่าเฉลี่ยการยอมรับต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่ากลุ่มอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอาชีพเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังหรือความต้องการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว เพื่อขายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชน โดยทั่วไป จึงมีผู้เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นดีขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 35

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพหลัก

(n = 400)

อาชีพหลัก	n	$\bar{X}$	S.D.	อาชีพหลัก			
				ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	รับจ้าง	ค้าขาย
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.67	0.279	-	-	-	-
เกษตรกร	202	3.77	0.709	-	-	-	-
รับจ้าง	71	3.91	0.511	-	-	-	-
ค้าขาย	88	4.03	0.553	*	*	-	-

* มีความแตกต่างกัน

และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามอาชีพหลัก ผลปรากฏ ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามอาชีพหลักพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม ดังแสดงในตารางที่ 36

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามอาชีพหลัก

(n = 400)

อาชีพหลัก	n	$\bar{X}$	S.D.	อาชีพหลัก			
				ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	รับจ้าง	ค้าขาย
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.66	0.327	-	-	-	-
เกษตรกร	202	3.73	0.798	-	-	-	-
รับจ้าง	71	3.87	0.505	-	-	-	-
ค้าขาย	88	4.04	0.567	*	*	-	-

* มีความแตกต่างกัน

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามอาชีพหลักพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ดังแสดงในตารางที่ 37

ตารางที่ 37 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามอาชีพหลัก

(n = 400)

อาชีพหลัก	n	$\bar{X}$	S.D.	อาชีพหลัก			
				ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	รับจ้าง	ค้าขาย
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.72	0.347	-	-	-	-
เกษตรกร	202	3.79	0.720	-	-	-	-
รับจ้าง	71	3.97	0.550	-	-	-	-
ค้าขาย	88	4.04	0.561	*	-	-	-

* มีความแตกต่างกัน

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามอาชีพหลัก พบว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ดังแสดงในตารางที่ 38

ตารางที่ 38 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามอาชีพหลัก

(n = 400)

อาชีพหลัก	n	$\bar{X}$	S.D.	อาชีพหลัก			
				ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	รับจ้าง	ค้าขาย
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.65	0.320	-	-	-	-
เกษตรกร	202	3.72	0.786	-	-	-	-
รับจ้าง	71	3.91	0.535	-	-	-	-
ค้าขาย	88	3.99	0.576	*	-	-	-

* มีความแตกต่างกัน

4.4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามอาชีพหลักพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแตกต่างกันกับราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ดังแสดงในตารางที่ 39

ตารางที่ 39 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตาม อาชีพหลัก

(n = 400)

อาชีพหลัก	n	$\bar{X}$	S.D.	อาชีพหลัก				
				ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	รับจ้าง	ค้าขาย	
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	39	3.68	0.265	-				
เกษตรกร	202	3.87	0.641	-	-			
รับจ้าง	71	3.90	0.550	-	-	-		
ค้าขาย	88	4.05	0.555	*	-	-	-	-

* มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่น้อยกว่า 7 ไร่, ตั้งแต่ 7 ไร่-15 ไร่ และ ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.85, 4.09 และ 3.63 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 40 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 8.423$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่น้อยกว่า 7 ไร่, ตั้งแต่ 7 ไร่-15 ไร่ และ ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.84, 4.04 และ 3.53 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 40 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศ

จัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 9.838$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ น้อยกว่า 7 ไร่, ตั้งแต่ 7 ไร่–15 ไร่ และตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.88, 4.07 และ 3.67 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 40 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 6.447$; $p\text{-Value} = 0.002^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ น้อยกว่า 7 ไร่, ตั้งแต่ 7 ไร่–15 ไร่ และ ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.83, 4.04 และ 3.53 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 40 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 9.283$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ น้อยกว่า 7 ไร่, ตั้งแต่ 7 ไร่–15 ไร่ และ ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.86, 4.19 และ 3.81 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 40 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 8.524$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 40 เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน

(n = 400)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	จำนวนการถือครอง ที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
โดยภาพรวม	น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.85	0.474	8.423	0.000**
	ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.09	0.889		
	ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.63	0.800		
ด้านการมีส่วนร่วมใน ด้านต่างๆ	น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.84	0.482	9.838	0.000**
	ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.04	1.002		
	ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.53	0.925		
ด้านกระบวนการทำงาน ของเจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.88	0.503	6.447	0.002**
	ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.08	0.895		
	ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.67	0.814		
ด้านนโยบายของรัฐ	น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.83	0.489	9.283	0.000**
	ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.04	0.987		
	ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.53	0.915		
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.86	0.486	8.524	0.000**
	ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.19	0.792		
	ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.81	0.696		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดย
ภาพรวม จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน
ตั้งแต่ 7 ไร่–15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับ
ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวน
การถือครองที่ดินต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว
โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่– 15 ไร่ มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศ

จัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป ทั้งนี้อาจเนื่องจากรายกรที่มีที่ดินถือครองโดยเฉลี่ย 7.40 ไร่ มีที่ตั้งของที่ดินอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติ จึงไม่ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินการใดๆตามกฎหมายโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ และจำนวนการถือครองที่ดิน ตั้งแต่ 7 ไร่-15 ไร่ เพียงพอต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังแสดงในตารางที่ 41

ตารางที่ 41 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน

(n = 400)

จำนวนการถือครอง ที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	จำนวนการถือครองที่ดิน		
				น้อยกว่า 7 ไร่	ตั้งแต่ 7 ไร่- 15 ไร่	ตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป
น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.85	0.474	-		
ตั้งแต่ 7 ไร่ - 15 ไร่	55	4.09	0.889	-	-	
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.63	0.800	-	*	-

* มีความแตกต่างกัน

และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน ผลปรากฏ ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน พบว่า รายกรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 7 ไร่ รายกรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่-15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับรายกรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป โดยรายกรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่- 15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ มากกว่ารายกรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 42

ตารางที่ 42 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน

(n = 400)

จำนวนการถือครอง ที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	จำนวนการถือครองที่ดิน		
				น้อยกว่า 7 ไร่	ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	ตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป
น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.84	0.474	-		
ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.04	0.889	-	-	
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.53	0.800	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มากกว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 43

ตารางที่ 43 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน

(n = 400)

จำนวนการถือครอง ที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	จำนวนการถือครองที่ดิน		
				น้อยกว่า 7ไร่	ตั้งแต่ 7ไร่ – 15ไร่	ตั้งแต่ 15ไร่ ขึ้นไป
น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.88	0.503	-		
ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.08	0.895	-	-	
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.67	0.814	-	*	-

* มีความแตกต่างกัน

5.3 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 7 ไร่ ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่–15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15ไร่ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่–15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 44

ตารางที่ 44 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน

(n = 400)

จำนวนการถือครอง ที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	จำนวนการถือครองที่ดิน		
				น้อยกว่า 7 ไร่	ตั้งแต่ 7 ไร่- 15 ไร่	ตั้งแต่ 15 ไร่ ขึ้นไป
น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.83	0.489	-		
ตั้งแต่ 7 ไร่- 15 ไร่	55	4.04	0.987	-	-	
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.53	0.915	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

5.4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 7 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป ราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 7 ไร่- 15 ไร่ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 7 ไร่ และราษฎรท้องถิ่นที่มีจำนวนการถือครองที่ดินตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 45

ตารางที่ 45 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตาม จำนวนการถือครองที่ดิน

(n = 400)

จำนวนการถือครอง ที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	จำนวนการถือครองที่ดิน		
				น้อยกว่า 7 ไร่	ตั้งแต่ 7 ไร่– 15 ไร่	ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป
น้อยกว่า 7 ไร่	276	3.86	0.486	-	-	-
ตั้งแต่ 7 ไร่ – 15 ไร่	55	4.19	0.792	*	-	-
ตั้งแต่ 15 ไร่ขึ้นไป	69	3.81	0.696	-	*	-

* มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ จับบองที่ดินเอง เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ เข้าที่ดินของผู้อื่น และได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ มีการยอมรับเฉลี่ย 4.28, 3.78, 3.67 และ 3.55 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 46 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 18.197$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ จับบองที่ดินเอง เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ เข้าที่ดินของผู้อื่น และได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ มีการยอมรับเฉลี่ย 4.25, 3.74, 3.65 และ 3.56 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 46 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 14.754$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ จับจองที่ดินเอง เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ เข้าที่ดินของผู้อื่น และได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ มีการยอมรับเฉลี่ย 4.32, 3.80, 3.69 และ 3.58 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 46 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 18.544$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน 4 กลุ่ม ได้แก่ จับจองที่ดินเอง เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ เข้าที่ดินของผู้อื่น และได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ มีการยอมรับเฉลี่ย 4.23, 3.73, 3.68 และ 3.52 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 46 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 14.102$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน ได้แก่ จับจองที่ดินเอง เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ เข้าที่ดินของผู้อื่น และได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ มีการยอมรับเฉลี่ย 4.31, 3.85, 3.65 และ 3.55 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 46 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 21.291$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 46 เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน

(n = 400)

การยอมรับการ ประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	ลักษณะการครอบครองที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
โดยภาพรวม	จับจองที่ดินเอง	74	4.28	0.698	18.197	0.000**
	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจาก บรรพบุรุษ	251	3.78	0.620		
	เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.67	0.274		
	ได้รับการจัดสรรที่ดินจาก ทางราชการ	22	3.55	0.047		
ด้านการมีส่วนร่วม ในด้านต่างๆ	จับจองที่ดินเอง	74	4.25	0.731	14.754	0.000**
	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจาก บรรพบุรุษ	251	3.74	0.704		
	เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.65	0.249		
	ได้รับการจัดสรรที่ดินจาก ทางราชการ	22	3.56	0.082		
ด้านกระบวนการ ทำงานของ เจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติน้ำตก คลองแก้ว	จับจองที่ดินเอง	74	4.32	0.718	18.544	0.000**
	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจาก บรรพบุรุษ	251	3.80	0.629		
	เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.69	0.340		
	ได้รับการจัดสรรที่ดินจาก ทางราชการ	22	3.58	0.099		
ด้านนโยบายของ รัฐ	จับจองที่ดินเอง	74	4.23	0.763	14.102	0.000**
	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจาก บรรพบุรุษ	251	3.73	0.685		
	เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.68	0.331		
	ได้รับการจัดสรรที่ดินจาก ทางราชการ	22	3.52	0.059		

ตารางที่ 46 (ต่อ)

(n = 400)

การยอมรับการ ประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	ลักษณะการครอบครองที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
ด้านประโยชน์ของ การประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติ	จับจองที่ดินเอง	74	4.31	0.659	21.291	0.000**
	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจาก บรรพบุรุษ	251	3.85	0.573		
	เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.65	0.290		
	ได้รับการจัดสรรที่ดินจาก ทางราชการ	22	3.55	0.108		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยภาพรวม จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยเช่าที่ดินของผู้อื่น มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง และ ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยเป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง ทั้งนี้ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง จะมีค่าเฉลี่ยของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม มากกว่าลักษณะการครอบครองที่ดินประเภทอื่น แสดงว่าการที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่จับจองที่ดินเองมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจับจองที่ดินเองทำให้มีความหวงแหนและผูกพันกับที่ดินที่ตนเองเป็นเจ้าของ ดังแสดงในตารางที่ 47

ตารางที่ 47 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวม จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน

(n = 400)

ลักษณะการครอบครองที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	ลักษณะการครอบครองที่ดิน			
				ได้รับการจัดสรรที่ดิน	เช่าที่ดิน	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	จับจองที่ดินเอง
ได้รับการจัดสรรที่ดิน							
จากทางราชการ	22	3.55	0.047	-			
เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.67	0.274	-	-		
เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	251	3.78	0.620	-	-	-	
จับจองที่ดินเอง	74	4.28	0.698	*	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดินผลปรากฏ ดังนี้

6.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน พบว่า รายกรรทงถึนทึมึลัษณะการครอบครองที่ดิน โดยได้รับการจัดสรรที่ดิน จากทางราชการ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกักรายกรรทงถึนทึมึลัษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง รายกรรทงถึนทึมึลัษณะการครอบครองที่ดิน โดยเช่าที่ดินของผู้อื่น มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกักรายกรรทงถึนทึมึลัษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง และ รายกรรทงถึนทึมึลัษณะการครอบครองที่ดิน โดยเป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกักรายกรรทงถึนทึมึลัษณะการครอบครอง

ที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง ทั้งนี้ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง จะมีค่าเฉลี่ยของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วม ในด้านต่างๆ มากกว่าลักษณะการครอบครองที่ดินประเภทอื่น ดังแสดงในตารางที่ 48

ตารางที่ 48 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน

(n = 400)

ลักษณะการครอบครองที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	ลักษณะการครอบครองที่ดิน			
				ได้รับการจัดสรรที่ดินจากราชการ	เช่าที่ดินของผู้อื่น	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	จับจองที่ดินเอง
ได้รับการจัดสรรที่ดิน							
จากทางราชการ	22	3.56	0.082	-			
เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.65	0.249	-	-		
เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	251	3.74	0.704	-	-	-	
จับจองที่ดินเอง	74	4.25	0.731	*	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

6.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยได้รับการจัดสรรที่ดินจากราชการ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยเช่าที่ดินของผู้อื่น มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง และ ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยเป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับ

ราษฎรท้องถิ่นที่มีมีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง ทั้งนี้ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง จะมีค่าเฉลี่ยของการขอรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มากกว่าลักษณะการครอบครองที่ดินประเภทอื่น ดังแสดงในตารางที่ 49

ตารางที่ 49 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการขอรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน

(n = 400)

ลักษณะการครอบครองที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	ลักษณะการครอบครองที่ดิน			
				ได้รับการจัดสรรที่ดินจากราชการ	เช่าที่ดินของผู้อื่น	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	จับจองที่ดินเอง
ได้รับการจัดสรรที่ดิน							
จากราชการ	22	3.58	0.099	-			
เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.69	0.340	-	-		
เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	251	3.80	0.629	-	-	-	
จับจองที่ดินเอง	74	4.32	0.718	*	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

6.3 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยได้รับการจัดสรรที่ดินจากราชการ มีการขอรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีมีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยเช่าที่ดินของผู้อื่น มีการขอรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับ

กับราษฎรท้องถิ่นที่มีมีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง และ ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยเป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง ทั้งนี้ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง จะมีค่าเฉลี่ยของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ มากกว่าลักษณะการครอบครองที่ดินประเภทอื่น ดังแสดงในตารางที่ 50

ตารางที่ 50 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน

(n = 400)

ลักษณะการครอบครองที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	ลักษณะการครอบครองที่ดิน			
				ได้รับการจัดสรรที่ดินจากราชการ	เช่าที่ดินของผู้อื่น	เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	จับจองที่ดินเอง
ได้รับการจัดสรรที่ดิน							
จากราชการ	22	3.52	0.059	-			
เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.68	0.331	-	-		
เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ	251	3.73	0.685	-	-	-	
จับจองที่ดินเอง	74	4.23	0.763	*	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

6.4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามลักษณะการครอบครองที่ดิน พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยได้รับการจัดสรรที่ดินจากราชการ มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีมีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยเช่าที่ดินของผู้อื่น มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีมีลักษณะการครอบครองที่ดินโดยจับจองที่ดินเอง

และราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยเป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง ทั้งนี้ราษฎรท้องถิ่นที่มีลักษณะการครอบครองที่ดิน โดยจับจองที่ดินเอง จะมีค่าเฉลี่ยของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าลักษณะการครอบครองที่ดินประเภทอื่น ดังแสดงในตารางที่ 51

ตารางที่ 51 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตาม ลักษณะการครอบครองที่ดิน

(n = 400)

ลักษณะการครอบครอง ที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	ลักษณะการครอบครองที่ดิน			
				ได้รับการ จัดสรรที่ดิน จากทาง ราชการ	เช่า ที่ดิน ของ ผู้อื่น	เป็นที่ดิน มรดกตก ทอดจาก บรรพบุรุษ	จับจอง ที่ดินเอง
ได้รับการจัดสรรที่ดิน							
จากทางราชการ	22	3.55	0.108	-			
เช่าที่ดินของผู้อื่น	53	3.65	0.290	-	-		
เป็นที่ดินมรดกตก							
ทอดจากบรรพบุรุษ	251	3.85	0.573	-	-	-	
จับจองที่ดินเอง	74	4.31	0.659	*	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ราษฎรท้องถิ่นที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.05 และ 3.87 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 52 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -7.985$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากราษฎรที่อยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆจากการดำเนินการตามกฎหมายโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ และเนื่องมาจากขั้นตอนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ หากไม่เป็นการไปประกาศทับซ้อนกับที่ดินทำกินของราษฎรจะทำให้เกิดการยอมรับต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.15 และ 3.83 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 52 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -3.455$; $p\text{-Value} = 0.001^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ มีการยอมรับเฉลี่ย 2.96 และ 3.90 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 52 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -8.146$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ มีการยอมรับเฉลี่ย 2.83 และ 3.83 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 52 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -5.201$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีที่ตั้งของที่ดินต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.26 และ 3.91 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 52 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีอายุต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -8.936$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 52 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามที่ตั้งของที่ดิน

(n = 400)						
การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	ลักษณะการครอบครองที่ดิน	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	12	3.05	0.339	-7.958	0.000**
	ไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	388	3.87	0.613		
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	12	3.15	0.452	-3.455	0.001**
	ไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	388	3.83	0.677		
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	12	2.96	0.384	-8.146	0.000**
	ไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	388	3.90	0.625		
ด้านนโยบายของรัฐ	อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	12	2.83	0.541	-5.201	0.000**
	ไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	388	3.83	0.660		
ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	12	3.26	0.230	-8.936	0.000**
	ไม่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ	388	3.91	0.584		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 8 ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีรายได้ต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ ต่ำกว่า 100,001 บาท, 100,001–200,000 บาท และ 200,001 บาทขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.88, 3.95 และ 3.61 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 53 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 11.141$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่มีรายได้ต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ ต่ำกว่า 100,001 บาท, 100,001–200,000 บาท และ 200,001 บาทขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.82, 3.93 และ 3.58 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 53 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 9.753$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีรายได้ต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ ต่ำกว่า 100,001 บาท, 100,001–200,000 บาท และ 200,001 บาทขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.91, 3.97 และ 3.63 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 53 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 10.562$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีรายได้ต่างกัน 3 กลุ่มได้แก่ ต่ำกว่า 100,001 บาท, 100,001–200,000 บาท และ 200,001 บาทขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.84, 3.91 และ 3.58 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 53 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 8.694$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่มีรายได้ต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ ต่ำกว่า 100,001 บาท, 100,001–200,000 บาท และ 200,001 บาทขึ้นไป มีการยอมรับเฉลี่ย 3.93, 4.00 และ 3.66 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 53 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($F = 12.796$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 53 เปรียบเทียบ การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามรายได้

(n = 400)						
การยอมรับการ ประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
โดยภาพรวม	ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.88	0.675	11.141	0.000**
	100,001 – 200,000 บาท	204	3.95	0.681		
	200,001 บาทขึ้นไป	107	3.61	0.334		
ด้านการมีส่วนร่วม ในด้านต่างๆ	ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.82	0.738	9.753	0.000**
	100,001 – 200,000 บาท	204	3.93	0.749		
ด้านกระบวนการ ทำงานของ เจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติน้ำตก คลองแก้ว	ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.91	0.717	10.562	0.000**
	100,001 – 200,000 บาท	204	3.97	0.681		
ด้านนโยบายของ รัฐ	ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.84	0.741	8.694	0.000**
	100,001 – 200,000 บาท	204	3.91	0.741		
	200,001 บาทขึ้นไป	107	3.58	0.386		

ตารางที่ 53 (ต่อ)

การยอมรับการ ประกาศจัดตั้ง อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-Value
ด้านประโยชน์ ของการประกาศ จัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.93	0.612	12.796	0.000**
	100,001 – 200,000 บาท	204	4.00	0.646		
	200,001 บาทขึ้นไป	107	3.66	0.329		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ ต่ำกว่า 100,000 บาท ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท และราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวมมากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป แสดงว่าการที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของอำพล (2547) ที่พบว่า การที่ประชาชนที่อยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน ในส่วนของพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไม่ว่าจะมียาได้มากหรือน้อย ก็ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน และฉัญญา (2548) ที่พบว่า รายได้รวมที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 54

ตารางที่ 54 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว โดยภาพรวมจำแนกตามรายได้

(n = 400)

รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	รายได้		
				ต่ำกว่า 100,000 บาท	100,001 – 200,000 บาท	200,001 บาท ขึ้นไป
ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.88	0.675	-	-	-
100,001 – 200,000 บาท	204	3.95	0.681	-	-	-
200,001 บาท ขึ้นไป	107	3.61	0.334	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

และเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe' เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในแต่ละด้าน โดยจำแนกตามรายได้ ผลปรากฏ ดังนี้

8.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามรายได้ พบว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ ต่ำกว่า 100,000 บาท ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท และราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 55

ตารางที่ 55 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ จำแนกตามรายได้

(n = 400)

รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	รายได้		
				ต่ำกว่า 100,000 บาท	100,001 – 200,000 บาท	200,001 บาท ขึ้นไป
ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.82	0.738	-		
100,001–200,000 บาท	204	3.93	0.749	-	-	
200,001 บาท ขึ้นไป	107	3.58	0.368	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

8.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามรายได้ พบว่า รายนุรท้องถิ่นที่มีรายได้ ต่ำกว่า 100,000 บาท รายนุรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับรายนุรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป โดยรายนุรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท และรายนุรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วมากกว่ารายนุรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 56

ตารางที่ 56 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จำแนกตามรายได้

(n = 400)

รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	รายได้		
				ต่ำกว่า 100,000 บาท	100,001 – 200,000 บาท	200,001 บาท ขึ้นไป
ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.91	0.717	-	-	-
100,001 – 200,000 บาท	204	3.97	0.681	-	-	-
200,001 บาท ขึ้นไป	107	3.63	0.378	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

8.3 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามรายได้ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ ต่ำกว่า 100,000 บาท ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท และราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 57

ตารางที่ 57 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ จำแนกตามรายได้

(n = 400)

รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	รายได้		
				ต่ำกว่า 100,000 บาท	100,001 – 200,000 บาท	200,001 บาท ขึ้นไป
ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.84	0.741	-		
100,001 – 200,000 บาท	204	3.91	0.741	-	-	
200,001 บาท ขึ้นไป	107	3.58	0.386	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

8.4 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามรายได้ พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ ต่ำกว่า 100,000 บาท ราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วม ในด้านต่างๆ แตกต่างกับราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไป โดยราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท และราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 100,001–200,000 บาท มีค่าเฉลี่ยการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีรายได้ 200,001 บาท ขึ้นไปดังแสดงในตารางที่ 58

ตารางที่ 58 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ จำแนกตามรายได้

(n = 400)

รายได้	n	$\bar{X}$	S.D.	รายได้		
				ต่ำกว่า 100,000 บาท	100,001 – 200,000 บาท	200,001 บาท ขึ้นไป
ต่ำกว่า 100,000 บาท	89	3.93	0.612	-		
100,001 – 200,000 บาท	204	4.00	0.646	-	-	
200,001 บาท ขึ้นไป	107	3.66	0.329	*	*	-

* มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 ราษฎรท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เป็นสมาชิก และเป็นสมาชิก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.40 และ 3.90 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 59 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -6.569$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จากการศึกษาราษฎรที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากกว่าราษฎรที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เนื่องจากราษฎรที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็น และการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ทำให้เกิดการยอมรับต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่าราษฎรที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เป็นสมาชิก และเป็นสมาชิก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.31 และ 3.88 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 59 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -5.472$; $p\text{-Value} = 0.001^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เป็นสมาชิก และเป็นสมาชิก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.42 และ 3.93 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 59 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -6.092$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์หากลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ 'ไม่เป็นสมาชิก' และเป็นสมาชิก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.36 และ 3.86 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 59 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -4.814$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์หากลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ 'ไม่เป็นสมาชิก' และเป็นสมาชิก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.50 และ 3.94 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 59 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -6.918$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 59 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน

(n = 400)

การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	สมาชิกกลุ่มทางสังคม	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	ไม่เป็นสมาชิก	45	3.40	0.468	-6.569	0.000**
	เป็นสมาชิก	355	3.90	0.616		
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	ไม่เป็นสมาชิก	45	3.31	0.592	-5.472	0.000**
	เป็นสมาชิก	355	3.88	0.665		
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	ไม่เป็นสมาชิก	45	3.42	0.511	-6.092	0.000**
	เป็นสมาชิก	355	3.93	0.631		
ด้านนโยบายของรัฐ	ไม่เป็นสมาชิก	45	3.36	0.585	-4.814	0.000**
	เป็นสมาชิก	355	3.86	0.668		

ตารางที่ 59 (ต่อ)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	สมาชิกกลุ่มทาง สังคม	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	ไม่เป็นสมาชิก	45	3.50	0.380	-6.918	0.000**
	เป็นสมาชิก	355	3.94	0.589		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 10 ราษฎรท้องถิ่นที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เคยรับการฝึกอบรม และเคยรับการฝึกอบรม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.57 และ 3.90 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 60 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -4.243$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากราษฎรที่เข้ารับการฝึกอบรมมากจะได้รับความรู้จากการฝึกอบรมมากขึ้น ทำให้มีการยอมรับต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงศธร (2547) ที่พบว่า การที่เคยหรือไม่เคยได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานของทางราชการ ไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อบทบาทในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เคยรับการฝึกอบรม และเคยรับการฝึกอบรม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.46 และ 3.88 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 60 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีเข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

น้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -4.695$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เคยรับการฝึกอบรม และเคยรับการฝึกอบรม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.59 และ 3.92 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 60 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีเข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.892$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เคยรับการฝึกอบรม และเคยรับการฝึกอบรม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.53 และ 3.86 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 60 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่าราษฎรท้องถิ่นที่มีเข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.700$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่เข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เคยรับการฝึกอบรม และเคยรับการฝึกอบรม การยอมรับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 และ 3.94 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 60 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีเข้ารับการฝึกอบรมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.635$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 60 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามการเข้ารับการศึกษา

(n = 400)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	การเข้ารับการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	ไม่ยอมรับการศึกษา	66	3.56	0.580	-4.243	0.000**
	การศึกษา					
ด้านการมีส่วนร่วมในด้าน ต่างๆ	ไม่ยอมรับการศึกษา	66	3.46	0.659	-4.695	0.000**
	การศึกษา					
ด้านกระบวนการทำงาน ของเจ้าหน้าที่อุทยาน แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	ไม่ยอมรับการศึกษา	66	3.59	0.649	-3.892	0.000**
	การศึกษา					
ด้านนโยบายของรัฐ	ไม่ยอมรับการศึกษา	66	3.53	0.686	-3.700	0.000**
	การศึกษา					
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	ไม่ยอมรับการศึกษา	66	3.68	0.518	-3.635	0.000**
	การศึกษา					
	ไม่ยอมรับการศึกษา	66	3.68	0.518		
	การศึกษา	334	3.94	0.591		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 11 ราษฎรท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างถิ่น มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างถิ่น 2 กลุ่มได้แก่ มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.87 และ 3.77 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 61 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎร

ท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.168$; $p\text{-Value} = 0.245$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีส่วนร่วม หรือไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ไม่มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากรายกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 97.0 มีที่ตั้งของที่ดินอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติ ดังนั้นการมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ จึงไม่มีผลต่อความแตกต่างของการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.85 และ 3.68 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 61 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.738$; $p\text{-Value} = 0.085$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.88 และ 3.82 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 61 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.690$; $p\text{-Value} = 0.492$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.83 และ 3.70 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 61 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.436$; $p\text{-Value} = 0.154$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.90 และ 3.87 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 61 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.434$; $p\text{-Value} = 0.665$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 61 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ

(n = 400)

การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยาน	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	มีส่วนร่วม	316	3.87	0.597	1.168	0.245
	ไม่มีส่วนร่วม	84	3.77	0.704		
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	มีส่วนร่วม	316	3.85	0.642	1.738	0.085
	ไม่มีส่วนร่วม	84	3.68	0.802		
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	มีส่วนร่วม	316	3.88	0.616	0.690	0.492
	ไม่มีส่วนร่วม	84	3.82	0.722		
ด้านนโยบายของรัฐ	มีส่วนร่วม	316	3.83	0.637	1.436	0.154
	ไม่มีส่วนร่วม	84	3.70	0.809		
ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	มีส่วนร่วม	316	3.90	0.579	0.434	0.665
	ไม่มีส่วนร่วม	84	3.87	0.617		

สมมติฐานที่ 12 ราษฎรท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยเข้าร่วม และไม่เคยเข้าร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.83 และ 3.91 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 62 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.971$; $p\text{-Value} = 0.332$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่เคยเข้าร่วม และไม่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน ไม่มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 81.8 เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน ทำให้ผลการวิเคราะห์มีค่าทางสถิติที่ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยเข้าร่วม และไม่เคยเข้าร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.81 และ 3.82 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 62 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.131$; $p\text{-Value} = 0.896$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยเข้าร่วม และไม่เคยเข้าร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.85 และ 3.95 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 62 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.205$; $p\text{-Value} = 0.229$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยเข้าร่วม และไม่เคยเข้าร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.79 และ 3.88 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 62 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อ

การจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.103$; $p\text{-Value} = 0.271$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยเข้าร่วม และไม่เคยเข้าร่วม มีการยอมรับเฉลี่ย 3.87 และ 3.98 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 62 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.382$; $p\text{-Value} = 0.168$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 62 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนและไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ

(n = 400)						
การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วม	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	เคยเข้าร่วม	327	3.83	0.619	-0.971	0.332
	ไม่เคยเข้าร่วม	73	3.91	0.634		
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	เคยเข้าร่วม	327	3.81	0.668	-0.131	0.896
	ไม่เคยเข้าร่วม	73	3.82	0.740		
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	เคยเข้าร่วม	327	3.85	0.631	-1.205	0.229
	ไม่เคยเข้าร่วม	73	3.95	0.671		
ด้านนโยบายของรัฐ	เคยเข้าร่วม	327	3.79	0.679	-1.103	0.271
	ไม่เคยเข้าร่วม	73	3.88	0.671		
ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	เคยเข้าร่วม	327	3.87	0.589	-1.382	0.168
	ไม่เคยเข้าร่วม	73	3.98	0.572		

สมมติฐานที่ 13 ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 4.11 และ 3.77 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 63 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 4.518$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้พื้นฐานด้านการมีส่วนร่วมในระดับมากอาจรับรู้ถึงนโยบายของภาครัฐที่ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่น้อยเกินไป ส่งผลด้านความรู้สึกนึกคิดให้กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมาก ให้การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้อยกว่ากลุ่มราษฎรที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมน้อย และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 4.13 และ 3.73 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 63 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 5.012$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 4.12 และ 3.80 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 63 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 4.101$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 4.08 และ 3.73 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 63 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 4.386$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก 4.10 และ 3.84 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 63 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.761$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 63 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

(n = 400)

การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	น้อย	85	4.11	0.574	4.518	0.000**
	มาก	315	3.77	0.616		
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	น้อย	85	4.13	0.598	5.012	0.000**
	มาก	315	3.73	0.677		
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	น้อย	85	4.12	0.580	4.101	0.000**
	มาก	315	3.80	0.639		
ด้านนโยบายของรัฐ	น้อย	85	4.08	0.577	4.386	0.000**
	มาก	315	3.73	0.684		
ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	น้อย	85	4.10	0.582	3.761	0.000**
	มาก	315	3.84	0.576		

สมมติฐานที่ 14 ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.98 และ 3.82 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 64 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.931$; $p\text{-Value} = 0.054$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากราษฎรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมปลาย ร้อยละ 50.3 ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิต และมีความเคารพในกฎระเบียบของทางราชการ โดยราษฎรส่วนใหญ่มีความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรที่ควรอนุรักษ์ไว้ ถึงแม้จะมีความรู้ด้านการอนุรักษ์ที่ต่างกันก็จะมีอนุรักษ์ที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพงษ์ (2548) ที่พบว่าราษฎรที่มีความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรต่างกัน จะมีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากราษฎรที่มีการศึกษาไม่สูงมากนัก และค่อนข้างมีอายุ มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิต มีความเคารพในกฎระเบียบของทางราชการ และมีความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรที่ควรอนุรักษ์ไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 4.00 และ 3.77 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 64 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.466$; $p\text{-Value} = 0.014^*$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.99 และ 3.84 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 64 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการ

ทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.713$; $p\text{-Value} = 0.087$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.95 และ 3.77 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 64 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้วพบว่า รายนุกรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.990$; $p\text{-Value} = 0.047^*$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ มีความรู้น้อย และมีความรู้มาก มีการยอมรับเฉลี่ย 3.97 และ 3.88 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 64 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า รายนุกรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.031$; $p\text{-Value} = 0.306$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 64 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

(n = 400)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	ความรู้เกี่ยวกับการ อนุรักษ์ ทรัพยากร ป่าไม้	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p- Value
โดยภาพรวม	น้อย	69	3.98	0.666	1.931	0.054
	มาก	331	3.82	0.610		
ด้านการมีส่วนร่วมใน ด้านต่างๆ	น้อย	69	4.00	0.670	2.466	0.014*
	มาก	331	3.77	0.678		
ด้านกระบวนการ ทำงานของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตก คลองแก้ว	น้อย	69	3.99	0.661	1.713	0.087
	มาก	331	3.84	0.632		
ด้านนโยบายของรัฐ	น้อย	69	3.95	0.676	1.990	0.047*
	มาก	331	3.77	0.675		
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	น้อย	69	3.97	0.682	1.031	0.306
	มาก	331	3.88	0.565		

สมมติฐานที่ 15 ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน 2 กลุ่ม ได้แก่ เคยได้รับ และไม่เคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.99 และ 3.06 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 65 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 18.458$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การที่ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีผลต่อระดับการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มที่เคย

ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เห็นว่าการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติจะสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้ และประโยชน์ด้านอื่นๆ ให้กับตนเองและครอบครัว และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า

ในการวิเคราะห์หากลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยได้รับ และไม่เคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.97 และ 2.91 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 65 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้วพบว่า รายนุกรท่องเที่ยวที่ ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 15.688$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์หากลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยได้รับ และไม่เคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 4.01 และ 3.08 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 65 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า รายนุกรท่องเที่ยวที่ ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 15.161$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์หากลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยได้รับ และไม่เคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.97 และ 2.91 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 65 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า รายนุกรท่องเที่ยวที่ ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 15.424$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์หากลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ เคยได้รับ และไม่เคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 4.00 และ 3.33 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 65 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า รายนุกรท่องเที่ยวที่ ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = 11.829$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 65 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎร
ท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวต่างกัน

(n = 400)

การยอมรับการประกาศ จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว	การได้รับประโยชน์จาก การท่องเที่ยวต่างกัน	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	เคยได้รับ	339	3.99	0.554	18.458	0.000**
	ไม่เคยได้รับ	61	3.06	0.314		
ด้านการมีส่วนร่วมใน ด้านต่างๆ	เคยได้รับ	339	3.97	0.579	15.688	0.000**
	ไม่เคยได้รับ	61	2.91	0.468		
ด้านกระบวนการ ทำงานของเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติน้ำตก คลองแก้ว	เคยได้รับ	339	4.01	0.567	15.161	0.000**
	ไม่เคยได้รับ	61	3.08	0.411		
ด้านนโยบายของรัฐ	เคยได้รับ	339	3.97	0.576	15.424	0.000**
	ไม่เคยได้รับ	61	2.91	0.476		
ด้านประโยชน์ของการ ประกาศจัดตั้งอุทยาน แห่งชาติ	เคยได้รับ	339	4.00	0.560	11.829	0.000**
	ไม่เคยได้รับ	61	3.33	0.371		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 16 ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีการยอมรับการประกาศ
จัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่แตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เคย
ได้รับ และเคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.53 และ 3.87 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 66
และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูล
ข่าวสารต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -5.936$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การ

ที่ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีผลต่อระดับการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากราษฎรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจะทำให้ทราบถึง แผน/ผลการดำเนินงานของภาครัฐ เกิดการรับรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัญญา (2548) ที่พบว่าการรับรู้ข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของกระสุน (2546) ที่พบว่าการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันของหัวหน้าครัวเรือนรอบอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ไม่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เคยได้รับ และเคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.49 และ 3.84 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 66 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -5.037$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เคยได้รับ และเคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.56 และ 3.89 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 66 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -5.789$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านนโยบายของรัฐ ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เคยได้รับ และเคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.50 และ 3.83 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 66 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้ว พบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -4.487$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน 2 กลุ่มได้แก่ ไม่เคยได้รับ และเคยได้รับ มีการยอมรับเฉลี่ย 3.57 และ 3.92 คะแนนตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 66 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แล้วพบว่า ราษฎรท้องถิ่นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($t = -7.293$; $p\text{-Value} = 0.000^{**}$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 66 เปรียบเทียบการยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ของราษฎรท้องถิ่น โดยภาพรวมจำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน

(n = 400)

การยอมรับการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	การได้รับข้อมูลข่าวสารต่างกัน	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	p-Value
โดยภาพรวม	ไม่เคยได้รับ	30	3.53	0.258	-5.936	0.000**
	เคยได้รับ	370	3.87	0.636		
ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ	ไม่เคยได้รับ	30	3.49	0.317	-5.037	0.000**
	เคยได้รับ	370	3.84	0.696		
ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว	ไม่เคยได้รับ	30	3.56	0.260	-5.789	0.000**
	เคยได้รับ	370	3.89	0.654		
ด้านนโยบายของรัฐ	ไม่เคยได้รับ	30	3.50	0.350	-4.487	0.000**
	เคยได้รับ	370	3.83	0.692		
ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	ไม่เคยได้รับ	30	3.57	0.203	-7.293	0.000**
	เคยได้รับ	370	3.92	0.600		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาการยอมรับของราษฎรท้องถิ่น ต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม ของราษฎรท้องถิ่นที่อาศัยอยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ราษฎรท้องถิ่นที่อาศัยอยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด เป็นเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 50.5 และ ร้อยละ 49.5 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย 41.10 ปี ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 50.3) นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 99.0) สมรสแล้ว (ร้อยละ 65.8) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน (ร้อยละ 43.5) เฉลี่ย 5.69 คน มีภูมิลำเนาเกิดในอำเภอไร่ (ร้อยละ 97.8) มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี (ร้อยละ 52.8) เฉลี่ย 40.41 ปี มีอาชีพเกษตรกรรม (ร้อยละ 50.5) ไม่มีอาชีพรอง มีที่ดินถือครองน้อยกว่า 1 ไร่ (ร้อยละ 34.3) เฉลี่ย 7.40 ไร่ เป็นที่ดินมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 62.8) มีที่ตั้งของที่ดินอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว (ร้อยละ 97.0) มีรายได้ต่อปีของครัวเรือน 100,001-200,000 บาท (ร้อยละ 51.0) เฉลี่ย 196,920 บาท

ราษฎรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ร้อยละ 88.7) เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 31.2) เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานด้านป่าไม้ (ร้อยละ 83.5) เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้า (ร้อยละ 22.5) มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว (ร้อยละ 79.0) เห็นว่าวิธีการที่ดีที่สุดในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ได้แก่การปักป้ายเครื่องหมายแสดงแนวเขต หลักเขต (ร้อยละ 63.3) มีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 0.67 มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 0.71 เคยได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว (ร้อยละ 84.4) มีความคาดหวังหรือต้องการได้รับประโยชน์ในลักษณะขายของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ (ร้อยละ 33.9) เคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (ร้อยละ 92.5) แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมาจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ (ร้อยละ 17.7)

2. จากการศึกษาระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) โดยพบว่า ระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ (ค่าเฉลี่ย = 3.89) ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว (ค่าเฉลี่ย = 3.87) ด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.81) และ ด้านนโยบายของรัฐ (ค่าเฉลี่ย = 3.81)

ค่าเฉลี่ยของระดับการยอมรับด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ มากที่สุด ได้แก่ ราษฎร ได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ ลักลอบล่าสัตว์ป่า ลักลอบแผ้วถางป่า (ค่าเฉลี่ย=4.01)

ค่าเฉลี่ยของระดับการยอมรับด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว มากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้เข้าร่วมประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจกับราษฎรเกี่ยวกับแนวทางการทำงานของอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้วอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย = 4.03)

ค่าเฉลี่ยของระดับการยอมรับด้านนโยบายของรัฐ มากที่สุด ได้แก่ นโยบายการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎร (ค่าเฉลี่ย = 3.88)

ค่าเฉลี่ยของระดับการยอมรับด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ มากที่สุด ได้แก่ การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของนักเรียน นักศึกษา ประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 4.09)

ราษฎรมีความเห็นว่าอุทยานแห่งชาติ น้ำตกคลองแก้ว มีประโยชน์หรือคุณค่าต่อชุมชนและต่อตัวเองทางด้าน การอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นอันดับ 1 การรักษาสภาพภูมิอากาศ เป็นอันดับ 2 การท่องเที่ยว เป็นอันดับ 3 และการใช้ประโยชน์จากป่า เป็นอันดับ 4

3. การทดสอบสมมติฐาน

3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน อาชีพหลัก จำนวนการถือครองที่ดิน ลักษณะการครอบครองที่ดิน ที่ตั้งของที่ดิน รายได้ต่อปีของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การเข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

3.2 ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ การเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ข้อเสนอแนะ

1. ราษฎรเห็นว่าการปักป้ายเครื่องหมายแสดงแนวเขต หลักเขต เป็นวิธีการที่ดีที่สุด ดังนั้นรัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตในลักษณะดังกล่าว และควรให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด และจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตด้วย

2. ราษฎรมีระดับการยอมรับด้านการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆมากที่สุด เกี่ยวกับได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการลักลอบ ตัดไม้ในพื้นที่ ลักลอบล่าสัตว์ ลักลอบแผ้วถางป่า ดังนั้น รัฐควรจัดฝึกอบรมหลักสูตรราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า ให้ครอบคลุมราษฎรในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งสร้างบทบาทให้กับราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้มากขึ้น

3. ราษฎรมีระดับการยอมรับด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วมากที่สุด เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่อุทยานฯได้เข้าร่วมประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจกับราษฎรเกี่ยวกับแนวทางการทำงานของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรหมั่นพบปะพูดคุยกับราษฎรในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ เพื่อชี้แจงถึงแนวทางการทำงาน ตลอดจนนโยบายต่างๆของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น การเข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน การเข้าร่วมประชุมในวาระต่างๆของหมู่บ้าน เป็นต้น

4. ราษฎรมีระดับการยอมรับด้านนโยบายของรัฐมากที่สุด เกี่ยวกับนโยบายการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎร ดังนั้น รัฐควรใช้แนวทางนี้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับราษฎรในทุกกรณี โดยผ่านการประชุมหารือของคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติในระดับพื้นที่ และควรจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติให้ครอบคลุมทุกอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ

5. ราษฎรมีระดับการยอมรับด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมากที่สุด เกี่ยวกับการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของนักเรียน นักศึกษา ประชาชน ดังนั้น รัฐควรปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการนำนักเรียน นักศึกษา และประชาชนในท้องถิ่น เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้สถานที่ในอุทยานแห่งชาติ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเปรียบเสมือนสถานศึกษาขนาดใหญ่

6. รัฐควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางให้ราษฎร ได้มีโอกาสได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการขายของที่ระลึกต่างๆ การขายพืชผลการเกษตรให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความต้องการหรือความคาดหวังของราษฎรในท้องถิ่น

7. ราษฎรในท้องถิ่นมีการยอมรับต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วอยู่ในระดับมาก ในด้านการมีส่วนร่วมด้านต่างๆ ด้านกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ด้านนโยบายของรัฐ และด้านประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ดังนั้นรัฐควรรักษาระดับของการยอมรับของราษฎร และพัฒนาการยอมรับของราษฎรไปสู่การยอมรับอย่างยั่งยืน ผ่านกระบวนการด้านการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

8. การกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ควรตรวจสอบแนวเขตก่อนการประกาศจัดตั้งให้ชัดเจน โดยไม่ควรประกาศทับซ้อนกับพื้นที่อยู่อาศัยทำกินของราษฎร และให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้สอดคล้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และเพื่อความร่วมมืออันดีระหว่างรัฐกับราษฎรต่อไปในอนาคต

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมป่าไม้. 2543. สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2530. การส่งเสริมการเกษตรเบื้องต้น. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2554. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดตราด. แหล่งที่มา: (Online) <http://borai.trat.doae.go.th/data-1.htm>, 2 สิงหาคม 2554.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. 2546. การบริหารการจัดการอุทยานแห่งชาติ: เอกสารประกอบการสัมมนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด. สำนักอุทยานแห่งชาติ. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- _____. 2554. เอกสารประกอบการแถลงข่าว. ส่วนจัดการทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติ, สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ.
- กระสุน บุญอำพล. 2546. ทศนคติของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิติชัย รัตนะ. 2547. บทสังเคราะห์องค์ความรู้การจัดการลุ่มน้ำและสิ่งแวดล้อม. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. 2545. การสื่อสารการพัฒนา. เพชรเกษมการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- เกษม จันทรแก้ว. 2540. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2547. การสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เกษม จันทร์แก้ว, จำนง อติวัฒนสิทธิ์ มณจันทร เมฆชน และสามัคคี บุญวัฒน์. 2543. **สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 4. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____ และ ประพันธ์ โกยสมบุรณ์. 2525. **หลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____ และ สามัคคี บุญวัฒน์. 2538. **เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการทรัพยากรป่าไม้**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ขวัญ สวางเสริมศรี. 2529. **ความรู้และความตระหนักของคณะกรรมการหมู่บ้านในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมศึกษา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะวนศาสตร์. 2530. **รายงานการประเมินสถานภาพอุทยานแห่งชาติ พื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าและพื้นที่คุ้มครองอื่น ๆ ในประเทศไทย**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จรรยา แวววุฒินันท์. 2535. **รวมกฎหมายป่าไม้**. บริษัทบพิชการพิมพ์ จำกัด, กรุงเทพฯ.

ช่อ พงศ์รุ่งทรัพย์ และ พิชา พิทยขจรวุฒิ. 2532. **นโยบายบริหารอุทยานแห่งชาติ**. กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

ชัยยุทธ คุณชมภู. 2542. **การยอมรับของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัฏยา รัศมีเลิศกุล. 2548. **ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดร.รชนี เอมพันธุ์. 2541. **เอกสารประกอบการสอนวิชาการวางแผนและออกแบบอุทยานและพื้นที่นันทนาการ**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ดร.ชนัน เอ็มพันธุ์ และ สรุเชษณ์ เชษฐมาส. 2539. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์, ใน การบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (1) การฝึกอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรด้านการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ 8 ม.ค.-10 ก.พ. 2539. ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ ร่วมกับ กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ และ Danish Cooperation for Environment and Development.

คูสิต เวชกิจ, จุมพล หนิมพานิช, ฐปนรรต พรหมอินทร์, ช โสธร ตู๋ทองคำและ ภัทฤดี สุพัฒน์โสภณ. 2546. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรป่าชุมชน: ศึกษากรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ทวี ทองสร้าง และ ทศนีย์ ทองสว่าง. 2537. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2553. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วย SPSS. สำนักพิมพ์บิซซิเนสอาร์ แอนด์ดี, กรุงเทพฯ.

ชัมรงค์ ประกอบบุญ. 2532. การจัดการพื้นที่คุ้มครองในรูปอุทยานแห่งชาติทางทะเล, ใน รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการการวางแผนการจัดการอุทยานทางทะเล. กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

นิวัติ เรืองพานิช. 2535. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

_____. 2537. การสื่อความหมายธรรมชาติกับการจัดการอุทยานแห่งชาติ, ใน บทความและเอกสารทางวิชาการ พ.ศ.2528 – 2537. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2541. นิเวศวิทยาทรัพยากรธรรมชาติ. สำนักพิมพ์รั้วสีเขียว, กรุงเทพฯ.

นิวัติ เรืองพานิช. 2542 ก. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการตำราชุด
การจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2542ข. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์วีวีเอช, กรุงเทพฯ.

บัวเรศ ประไซโย. 2525. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

บุญธรรม คำพอ. 2540. ความแตกต่างระหว่างผู้ยอมรับและไม่ยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่
ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตโครงการมูลนิธิบูรณะชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปรีชา สุกใส. 2540. ปัจจัยบางประการที่มีผลให้ชาวสวนยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ : ศึกษา
กรณีชาวสวนตำบลไม้เค็ด อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุสดี รุมาคม. 2529. จะเอาชนะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร. คณะพาณิชยศาสตร์และ
การบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พงศธร พร้อมขุนทด. 2547. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อบทบาท
ในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พยงค์ นัตรวิรุฬ. 2543. กฎหมายว่าด้วยการป่าไม้. พิมพ์ครั้งที่ 3. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พิศนัย กระแสอินทร์. 2518. ปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปลูกพืชหมุนเวียนในนา
ของเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ไพจิตร ไตรวงศ์ชัย. 2538. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: ศึกษากรณี
บ้านป่าต้นตำบลงน้อย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยมหิดล.

- มนัส สุวรรณ. 2532. นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.
- ยุทธ ไกยวรรณ. 2552. ออกแบบเครื่องมือวิจัย. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- ราตรี ภารา. 2540. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์, กรุงเทพฯ.
- วรรณทนี้อย่างยิ่ง. 2550. การยอมรับของเกษตรกรในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชัย เทียนน้อย. 2533. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. อักษรวัฒนา, กรุงเทพฯ.
- ศิริชัย เรืองฤทธิ์. 2537. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในบริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริลักษณ์ ภูวดลไพโรจน์. 2536. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการพัฒนาชนบท หน่วยที่ 1-7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, นนทบุรี.
- สมคิด สิริพัฒน์ดิกล. 2535. “ป่าและปัจจัยในการเกิดป่าในประเทศไทย.” ใน ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บรรณาธิการ). การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้. อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สมพงษ์ ทองเกื้อ. 2548. ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของราษฎร ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุบงกช จามิกร. 2526. สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุภาวดี มีนาภา. 2549. การยอมรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนชายฝั่งทะเล เขตบางขุนเทียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2535. นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน, ใน เอกสารการสอนการป่าไม้ชุมชน หน่วยที่ 8-15. สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช, นนทบุรี.

_____. 2539ก. อุทยานแห่งชาติกับการอนุรักษ์. ใน การบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (1) การฝึกอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรด้านการจัดการ พื้นที่อนุรักษ์ 8 ม.ค.-10 ก.พ. 2539. ศูนย์วิจัยป่าไม้คณะวนศาสตร์ร่วมกับกองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ และ Danish Cooperation for Environment and Development.

_____. 2539ข. เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

_____. 2541. วัสดุภัณฑ์การจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ. ใน รายงานการฝึกอบรมหลักสูตรการให้บริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ. ส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

เสรี เวชชบุษกร. 2525. ครบรอบ 10 ปี อุทยานแห่งชาติตะรุเตา. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ.

_____. 2530. อุทยานแห่งชาติ, ใน โครงการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (ยช.ป.) ประจำปี 2530. กรมป่าไม้, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). (Online) [http://www.nesdb.go.th/ Default.aspx?tabid=139](http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139), 2 สิงหาคม 2554.

สำลี ทองทิว. 2526. กลวิธีการเผยแพร่แนวคิดกรมทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารและครูก้าวหน้า. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักพิมพ์ปลาตะเพียน, กรุงเทพฯ.

เสาวภาคณ์ เขาวนระธรรม. 2550. การยอมรับของเกษตรกรต่อการกำหนดเขตส่งเสริมวนเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำ : กรณีศึกษาลุ่มน้ำห้วยแวง-คลองพืด จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

หฤษฎี ภัทรคิดก และ สีน พันธุ์พินิจ. 2533. เอกสารการสอนชุดวิชามนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

อมรรัตน์ พุ่มน้ำเค็ม. 2550. การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อมราวดี เหมาคม. 2525. ความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อัมพูนี นวลแสง. 2549. การยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาของเกษตรกร : กรณีศึกษาโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อิทธิศักดิ์ แถวเที่ยง. 2549. การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่บ้านหันทราย ตำบลหันทราย อำเภออัญญาประเทศ จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุทิศ กุอุอินทร์. 2536. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้. เอกสารประกอบการฝึกอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับเยาวชนครั้งที่ 6. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อำพล ลี้มคำ. 2547. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ลุ่มน้ำคลองยัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อำภรณ์ ช่างเกวียน. 2540. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชายเลนชุมชน ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Brockman, C.F. 1973. **Recreational Use of Wild Lands**. McGraw Hill Book Company, New York.

Foster, C.R. 1972. **Psychology for life Adjustment**. American Technical Society, Chicago.

Hocking M., S. Stolton and N. Dudley. 2000. **Evaluating Effectiveness: A Framework for Assessing the Management of Protected Areas**. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

IUCN-The World Conservation. 1994. **Guideline for Protected Area Management Categories**. CNPPA With the assistance of WCMC. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge.

Machlis G.E. and D.L. Tichinell. 1985. **The State of The World's Parks : An International Assessment for Resource Management, Policy, and Research**. The United States of America. Cited Commission on National Parks and Protected Areas. 1984. **Threatened Protected Areas of the World**. IUCN, Morges, Switzerland.

Miller, K.R. 1989. **Planning National Parks for Ecodevelopment**. Peace Corps Information Office Training and Program Support 1990 K Street, N.W. Washington, D.C.

Lion, B. and F. Herbert. 1960. **Adoption of New Ideas and Practices Adoption Process**. The Iowa State University, Iowa.

Rogers, E.M. 1962. **Diffusion of Innovation**. Free Press, New York.

_____. and F. F. Shoemaker. 1971. **Communication of Innovation: A Cultural Approach**. The Free Press, New York.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed. Harper International Edition, Tokyo.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม

--	--	--

แบบสอบถามประกอบการวิจัย

เรื่อง การยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ
น้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในหลักสูตรปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะนำไปใช้วิเคราะห์ทางสถิติประกอบการศึกษา และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อาจนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการบริหารจัดการเพื่อสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับราษฎรในท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบไปด้วยเนื้อหา 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร

ส่วนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ลักษณะพื้นฐานทางสังคม

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ส่วนที่ 6 ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยาน

แห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือ และสละเวลาในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว และการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติแห่งอื่นต่อไปในอนาคต

นายอดิศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต

นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และ
สิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับครัวเรือนและลักษณะทางประชากร

คำชี้แจง ให้ท่านเติมข้อความตามความเป็นจริงลงในช่องว่าง และเขียนเครื่องหมาย / ลงใน
หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ..... ปี
3. ระดับการศึกษา ประถมต้น ประถมปลาย
 มัธยมต้น มัธยมปลาย
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
 อื่น ๆ ระบุ .....
4. ศาสนา พุทธ คริสต์
 อิสลาม อื่น ๆ ระบุ .....
5. สถานภาพสมรส โสด สมรส
 หย่า/แยกกันอยู่ หม้าย
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ที่มีชีวิตอยู่รวมถึงขณะปัจจุบัน) ..... คน
7. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน เกิดในตำบลนี้ ชื่อหมู่บ้าน .....
 ย้ายถิ่นมาจากที่อื่น จากบ้าน .....
ตำบล ..... อำเภอ .....
จังหวัด .....
สาเหตุการย้าย .....
8. ท่านอยู่ในหมู่บ้านนี้มาเป็นเวลา ..... ปี

ส่วนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

9. อาชีพหลักของท่าน เกษตรกรรม โปรรະນຸ ຫນົດພື້ງທີ່ປູກ.....
และ/หรือ ຫນົດສັດທີ່ເລີ່ຍງ

รับจ้าง

ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

ค้าขาย

อื่น ๆ ระบุ .....

อาชีพรอง ไม่มี

มี (ระบุ).....

10. คราวเรือนของท่านมีที่ดินถือครองทั้งหมดประมาณ.....ไร่.....งาน
จำแนกเป็น

11.1 ที่อยู่อาศัยประมาณ .....ไร่.....งาน

11.2 ที่ทำการเกษตรประมาณ .....ไร่.....งาน

11.3 อื่น ๆ โปรรະນຸ .....ประมาณ.....ไร่.....งาน

11. ลักษณะของการครอบครองที่ดิน

จ้างเองที่ดินเอง

เป็นที่ดินมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ

เช่าที่ดินของผู้อื่น

ได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ

อื่นๆ โปรรະນຸ.....

12. ที่ตั้งของที่ดินที่ท่านครอบครอง

อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

อยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว

13. รายได้ของครัวเรือนต่อปี (ประเมินจากรอบปีที่ผ่านมา) ประมาณ.....บาท

ส่วนที่ 3 ลักษณะพื้นฐานทางสังคม

14. ปัจจุบันท่านได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างๆ บ้างหรือไม่

ไม่เป็น

เป็น

กรณีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลุ่มอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มผู้ประกอบการประมง

กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข

กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน

กลุ่มออมทรัพย์ ชกส.

อื่นๆ ระบุ.....

15. ท่านเคยได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หรือหลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านป่าไม้บ้างหรือไม่

ไม่เคย

เคย

กรณีที่เคย ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ป่าชุมชน

การเพาะชำกล้าไม้

การปลูกป่าเศรษฐกิจ

ผู้นำชุมชนกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ป่าชายเลน

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้า

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า

อื่น ๆ ระบุ.....

16. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วหรือไม่ (เช่นการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกาศอุทยานแห่งชาติ การสำรวจแนวเขตร่วมกับเจ้าหน้าที่ ฯลฯ)

มีส่วนร่วม

ไม่มีส่วนร่วม

17. ตามความคิดเห็นของท่านวิธีการใดเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการกำหนดแนวเขตอุทยานแห่งชาติ (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

- การปักป้ายเครื่องหมายแสดงแนวเขต หลักเขต
- การทำถนนรอบแนวเขต
- การทำแนวเขตรั้วลวดหนาม
- การปลูกต้นไม้เป็นแนวเขต
- อื่น ๆ โปรดระบุ .....

18. ท่านได้เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืนของอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มาก่อนหรือไม่

- เคย
- ไม่เคย

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ให้ตรงกับข้อความที่ท่านเห็นว่า “ถูกต้อง” หรือ “ไม่ถูกต้อง”
 ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพียงข้อละคำตอบเดียวเท่านั้น

ข้อความ	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
1. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ด้านป่าไม้โดยตรง หน่วยงานภาครัฐอื่นไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้แต่อย่างใด		*
2. หลักการของการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มุ่งหวังเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ความเสียหาย และสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมถึงมีข้อตกลงเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน	*	
3. การมีส่วนร่วมของชุมชน จะช่วยให้เกิดการตระหนักและได้รับรู้ถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้ได้มากขึ้น	*	
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มิได้มีการบัญญัติสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้แต่อย่างใด		*
5. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิด ศึกษา ปัญหา วางแผน ปฏิบัติงาน รับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล	*	
6. สาเหตุและความจำเป็นในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการปฏิบัติงาน		*
7. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ควรส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะขั้นตอนการปฏิบัติงานเท่านั้น		*
8. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับราษฎร	*	
9. การส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรเข้าไปชี้นำหรือให้ความรู้แก่ประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตัดสินใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง		*
10. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยทำให้งานการอนุรักษ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น	*	

ส่วนที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ให้ตรงกับข้อความที่ท่านเห็นว่า “ถูกต้อง” หรือ “ไม่ถูกต้อง”
 ในประเด็นความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพียงข้อละคำตอบเดียวเท่านั้น

ข้อความ	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
1. ทรัพยากรป่าไม้เป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคน จึงเป็นหน้าที่ที่ทุกท่านจะต้องร่วมกันดูแลรักษาไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป	*	
2. ทรัพยากรป่าไม้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การอนุรักษ์ฯ จึงควรปล่อยให้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ		*
3. ทรัพยากรป่าไม้เป็นสมบัติส่วนรวมของทุกท่าน ดังนั้น ท่านจึงสามารถที่จะนำทรัพยากรป่าไม้มาใช้ได้อย่างอิสระตามใจชอบ		*
4. การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ ของชาติ ถือได้ว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งของการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ	*	
5. ทรัพยากรป่าไม้ถือได้ว่าเป็นแหล่งศูนย์รวมของปัจจัยสี่ ได้แก่ แหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม รวมถึงแหล่งยารักษาโรค	*	
6. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นหน้าที่ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ราษฎรไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด		*
7. การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสภาพป่าเป็นพื้นที่เกษตร ถือได้ว่าเป็นผลดีที่ทำให้ราษฎรได้มีที่ดินทำกิน เกิดประโยชน์มากกว่าการปล่อยให้พื้นที่ป่าตามธรรมชาติ		*
8. การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจากสภาพป่าเป็นพื้นที่เกษตร เป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและเกิดน้ำท่วมฉับพลันได้มากยิ่งขึ้น	*	
9. การที่ราษฎรได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จะช่วยทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น	*	
10. หากพื้นที่ทำกินของท่านไม่เพียงพอ ท่านสามารถที่จะเข้าไปทำการจับจองพื้นที่ทำกินในพื้นที่ป่าหรืออุทยานแห่งชาติได้ตามใจชอบ		*
11. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้หมายถึงการใช้อย่างชาญฉลาด โดยรู้จักใช้ทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ใช้ได้ยาวนานที่สุด โดยมีการสูญเสียน้อยที่สุด	*	
12. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จะส่งผลทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่สามารถประสบความสำเร็จลงได้		*

19. ท่านหรือครอบครัวของท่านเคยได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว หรือไม่

เคย โปรดระบุรูปแบบของผลประโยชน์ที่ได้รับ

ไม่เคย

20. ท่านคาดหวังหรือต้องการได้รับประโยชน์ลักษณะใดบ้างจากการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว (เลือกทุกข้อที่ต้องการ)

ได้ขายอาหารเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ

ได้ขายของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ

ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว

เป็นมัคคุเทศก์นำชมธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ

นำรถยนต์โดยสารมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ

รับจ้างแบกหามส่งของให้นักท่องเที่ยว

ได้ขายพืชผลการเกษตรแก่นักท่องเที่ยว

อื่น ๆ โปรดระบุ .....

21. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ บ้างหรือไม่

ไม่เคยได้รับ

เคยได้รับ

กรณีที่เคยได้รับ ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

โทรทัศน์

วิทยุ

หนังสือพิมพ์

เจ้าหน้าที่ป่าไม้

แผ่นพับ/โปสเตอร์

เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นของรัฐ

วิดีโอ/ภาพยนตร์

องค์กรเอกชน

หนังสือราชการ

หอกระจายข่าว

ส่วนที่ 6 ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

22. ลักษณะและระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ให้ตรงกับระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด เท่าที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันของท่านตามความเป็นจริงในแต่ละข้อที่ได้กำหนดไว้เพียงข้อละคำตอบเดียว

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ					
1. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ ลักลอบล่าสัตว์ ลักลอบแผ้วถางป่า					
2. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผนป้องกัน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการเกิดไฟป่าในพื้นที่					
3. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่					
4. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าในพื้นที่					
5. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่					
6. ราษฎรได้มีโอกาสร่วมศึกษา/วางแผน/ปฏิบัติ และติดตามผลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่					

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ					
กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว					
1. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้มีการประชาสัมพันธ์ และแจ้งให้ท่านทราบเกี่ยวกับการดำเนินการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ					
2. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้มีการจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ให้ปรากฏเป็นที่ชัดเจน เช่น หลักเขต แผ่นป้าย แนวถนน เป็นต้น					
3. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ได้เข้าร่วมประชุม ชี้แจง ทำความเข้าใจกับราษฎรเกี่ยวกับแนวทางการทำงานของอุทยานแห่งชาติน้ำตก คลองแก้ว อย่างสม่ำเสมอ					
4. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอุทยานแห่งชาติ น้ำตก คลองแก้ว สามารถทำให้เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ทำงานร่วมกับราษฎรได้เป็นอย่างดี					
5. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวทางด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้กับราษฎรได้เป็นอย่างดี					
6. เจ้าหน้าที่อุทยานฯ มีความเป็นมิตรและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับราษฎรได้เป็นอย่างดี					
นโยบายของรัฐ					
1. นโยบายในการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติช่วยให้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น					
2. นโยบายการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินของราษฎรในเขตอุทยานแห่งชาติ ปัจจุบันมีแนวทางที่ชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้					

ลักษณะการยอมรับ	ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ					
3. รัฐควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิของราษฎรมากเกินไป					
4. นโยบายการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎร					
5. นโยบายการป่าไม้แห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 25% ของเนื้อที่ประเทศไทย สอดคล้องกับแนวทางการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ					
6. แนวทางการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติควรกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการและสิทธิของชุมชน					
ประโยชน์ของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ					
1. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นการรักษาสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืน					
2. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ เปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติของนักเรียน นักศึกษา ประชาชน					
3. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยว และ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยทั่วไป					
4. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ มีส่วนในการสนับสนุนให้เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ในแง่ของการท่องเที่ยว					
5. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทำให้ราษฎรในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า					
6. การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเพิ่มมากขึ้นทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงที่ดีด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรในสายตาของนานาชาติ					

23. ปัจจัยใดที่ทำให้ท่านยอมรับต่อกระบวนการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วมากที่สุด

.....
 .....

24. ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว มีประโยชน์หรือคุณค่าต่อชุมชนและต่อตัวของท่าน มากน้อยเพียงใด และทางด้านใดมากที่สุด (กรุณาใส่ตัวเลขใน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดหมายเลข 1 ไปหาน้อยที่สุดหมายเลข 5)

- การอนุรักษ์ดินและน้ำ
 การรักษาสภาพภูมิอากาศ
 การท่องเที่ยว
 การใช้ประโยชน์จากป่า
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด

25. ท่านมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว จังหวัดตราด อย่างไรบ้าง (โปรดระบุเป็นรายชื่อ)

ปัญหา อุปสรรค .....

.....
 .....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
 .....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ตารางผนวกที่ ข1 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	7.20	3.131	0.776	0.648
A2	7.03	4.102	0.376	0.724
A3	7.20	3.958	0.179	0.747
A4	7.23	3.564	0.409	0.712
A5	7.10	3.955	0.301	0.726
A6	7.20	3.407	0.560	0.686
A7	7.40	3.628	0.283	0.739
A8	7.13	3.775	0.387	0.715
A9	7.43	3.220	0.520	0.692
A10	7.07	4.064	0.279	0.729

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Item = 10

Alpha = 0.74

ตารางผนวกที่ ข2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
B1	8.40	5.352	0.674	0.719
B2	8.23	6.461	0.315	0.762
B3	8.40	5.352	0.290	0.763
B4	8.43	5.978	0.296	0.763
B5	8.30	6.286	0.266	0.763
B6	8.40	5.559	0.554	0.733
B7	8.60	5.697	0.354	0.758
B8	8.33	6.092	0.337	0.757
B9	8.63	5.137	0.611	0.722
B10	8.40	6.248	0.183	0.774
B11	8.67	4.989	0.680	0.712
B12	8.40	6.041	0.290	0.763

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Item = 12

Alpha = 0.77

ตารางผนวกที่ ข3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามระดับการยอมรับของราษฎรท้องถิ่นต่อการประกาศ
จัดตั้งอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้วจังหวัดตราด

Item	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
P1	76.20	70.028	0.194	0.857
P2	75.83	69.316	0.342	0.851
P3	75.63	68.585	0.456	0.849
P4	75.83	68.695	0.309	0.853
P5	75.67	63.471	0.656	0.840
P6	76.00	63.724	0.648	0.840
W1	75.73	61.926	0.778	0.834
W2	75.67	63.678	0.677	0.839
W3	75.70	61.390	0.712	0.836
W4	75.83	61.109	0.774	0.834
W5	75.80	62.786	0.678	0.838
W6	75.73	63.099	0.724	0.837
PO1	76.00	68.759	0.524	0.848
PO2	75.97	69.344	0.274	0.854
PO3	76.03	70.723	0.246	0.854
PO4	75.97	66.930	0.419	0.849
PO5	76.13	70.257	0.213	0.856
PO6	76.10	70.714	0.165	0.857
U1	75.77	71.426	0.131	0.857
U2	76.27	72.547	0.015	0.862
U3	76.10	71.679	0.199	0.855
U4	75.70	74.838	0.178	0.867
U5	76.00	70.414	0.210	0.855
U6	75.93	68.202	0.364	0.851

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Item = 24

Alpha = 0.85

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล	นายอดิศักดิ์ ภูสิทธิ์วงศานุยุต
วัน เดือน ปี ที่เกิด	8 สิงหาคม 2517
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	วท.บ. (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

